

Yeezu Wamaɲsana Wie Ate MATIU A NMARISI La

¹ Yeezu Kirisita kokpiensana ale nna. Wa kokpiensana meena po, ka naawa Deevide jam le wa kokpien kpak. Abraham me jam le Deevide kokpien kpak.

² Abraham yaa jam biak Aizik, ate Aizik biak Jakob ate Jakob biak Juda ale wa yuama.

³ Juda biak Perezi ale Zera, Tamara a jam ale ba mawa. Perezi a yaa jam biak Ayeziron, ate Ayeziron me a biak Aram.

⁴ Aram a yaa jam biak Aminadab, ate Aminadab me a biak Naason, ate Naason me a biak Salimon.

⁵ Salimon a yaa jam biak Boazi, Arayab a jam ale wa mawa. Boazi a yaa jam biak Obed, Arut a jam ale wa mawa. Obed me a biak Jese. ⁶ Jese a yaa jam biak naawa Deevide.

Deevide a yaa jam biak Solomon, wa mawa a lin jam ka Yuraya pok. ⁷ Solomon yaa jam biak Ariyoboam, ate Ariyoboam me a biak Abaija

ate Abaija me a biak Asa. ⁸ Asa a yaa jam biak Jeyosafat, ate Jeyosafat me biak Joram ate Joram me a biak Yuzaya. ⁹ Yuzaya a yaa jam

biak Jotam, ate Jotam me a biak Ayazi, ate Ayazi me a biak Ayezekaya. ¹⁰ Ayezekaya a yaa jam biak Manasa, ate Manasa me a biak

Amon, ate Amon me a biak Josia. ¹¹ Josia a yaa jam biak Jekonaya ale wa yuama. Dila po

ate nuruba a yaa jam yik Juuma a ta cheŋ teŋ kanyi, ate ba jam a wi ayen Babilon.

¹² Juuma ale ga paari Babilon teŋka la, ate Jekonaya a yaa jam biak Sealtiel ate Sealtiel me a biak Zerubabel. ¹³ Zerubabel a yaa jam biak Abayud, ate Abayud me a biak Eliakim, ate Eliakim me a biak Azor. ¹⁴ Azor a yaa jam biak Zadok, ate Zadok me a biak Akimu, ate Akimu me a biak Elayud. ¹⁵ Elayud a yaa jam biak Eleaza, ate Eleaza me a biak Matan, ate Matan me a biak Jakob. ¹⁶ Jakob a yaa jam biak Josefi waai ate Mɛɛri a jam yali la. Mɛɛri a jam ka Yeezu waai ate ba jam a wi ayen Varibasidowa ate Naawen a weeni ayen wa le tom wa la ma.

¹⁷ A nyini Abraham daaŋa po a ga paari Deevid daaŋa po, kokpiensana a jam ka pi ale banaansi. A nyini Deevid daaŋa po a ga paari diipo ate ba yik ba a ta cheŋ Babilon teŋka la, kokpiensana a jam ka pi ale banaansi me. A nman nyini diipo ate ba yik ba a ta cheŋ Babilon teŋka la a ga paari diipo ate ba biak Yeezu Kirisita la, kokpiensana a jam ka pi ale banaansi me.

¹⁸ Ba le jam biak Yeezu Kirisita dii la ale nna. Yeezu mawa yoi jam ale Mɛɛri. Mɛɛri jam siak kama ayen wa yali nidɔa wanyi ate ba jam a wi ayen Josefi. Alege diipo ate ba an diem jam yali chaab la, Naawen Chiika jam nye kama ate Mɛɛri a deri ta puuk. ¹⁹ Josefi a jam ka nuru maŋ a kasim jam a yaali ayen wa a tom wie ŋaai ale ka wamaŋsa la. Wa an jam a yaali ayen wa pa Mɛɛri a nyo chivie po nuruma nimbie. Dila nyiŋ la wa yaa jam a yaali ayen wa suk a zeri wa. ²⁰ Ase Josefi ale diem jam boro a poli wienja

de la, da yeŋ po wa yaa nya Naawen sabiilowa goadaasima po. Sabiilowa yaa weeni wa ayen, “Fi Josefi waai ale ka naawa Deewid ŋaanbiik la, kan te fi kpaziim a nagi ale Mɛɛri fi yenni ta kulika, dii nyiŋ la ka Naawen Chiika ale basi ate wa ta puuka. ²¹ Nipowa de Mɛɛri le biak ka nidɔabili. Ku a fe kama ayen fi te wa yue ayen Yeezu dii nyiŋ la, ka wala le wa vari wa nuruma ba wabaataŋa po a basi.”

²² Nyaku de meena jam nye kama ayen ku sak ayen dii ate Naawen biisiteerɔma po wanyiwa a jam ŋmarisi Naawen gbanƙa po dila po dila po la a chim wensie. ²³ Wa jam ŋmarisi ayen, “Ka nipɔkbili dii ale kan diem seba nidɔa la, le wa yik puuk a biak nidɔabili, ate ba te wa yoi ayen Emanuel”, (yonni de kiri ale “Naawen a bo ale ti kama”).

²⁴ Josefi a yaa le yiti wa goomu jigini la, wa yaa deri nye dii ate Naawen sabiilowa poom weeni wa la, ale ge yaa ta Mɛɛri a kuli wa yenni. ²⁵ Wa le jam ta Mɛɛri a kuli la, wa an jam goa ale wa nyaya, ale ge ate wa taam ga biak wa biika. Wa le jam biak la, Josefi yaa te biika yoi ayen Yeezu.

2

¹ Ba jam biak Yeezu ka Betilihem teŋka ate ka bo Judia po la. Va ŋala po, naab waai ale jam soa teŋ kala meena a nya la yue jam ale Ayerod. Da yeŋ po ate nuru baai ale jam seba chinmarisa kie la, a yaa jam nyini kori nummu po niŋniŋ a jam teŋ kaai ate ba a wi ayen Jerusalem la. ² Ba le jam paari dula jigini la, ba yaa nya teŋ kala nuruba ba gela a yaa bek ba ayen, “Ka be ate ba

biak biik kaai le ka jam chim Juuma naawa la? Tama nya ka wa chinmarika kori nummu po ate ti yaa va ka a cheena ayen ti zuli wa.”

³ Naawa Ayerod ale wom ale nichamma a bek biika wie la, ku yaa deri a daani wa nna yegayega. Ku jam maari a daani Jerusalem demma meena me kama. ⁴ Ayerod yaa wi Juuma Puusika Yenni kpanna ale Juuma Sinsanna sagrama meena ate ba jam jigi yen ate wa yaa bek ba ayen, “Ka be ate ba le biak waai ate Naawen jam weeni ayen wa le tom wa ate wa jam la?”

⁵ Ba yaa weeni wa ayen, “Ka Naawen bisiteeroma po wanyi ale jam nmarisi Naawen gbanka po dila po dila po ayen ba le biak wa ka Betilihem tenka kaai ale bo Judia po la. Wa pilim nmarisi ayen,

⁶ ‘Ba le biak nindeero Betilihem tenka po, ate wa a nya m nuruma Juuma zuk.

Ka dila ale soa ate Betilihem chim tenkpien a gaam ten sii meena ale bo Judia po la.’ ”

⁷ Ayerod ale ga wom dii ate ba weeni la, wa yaa wi nicham baai ale nyini kori nummu po a jam la, ate ba dek ba nyini jam wa jigi. Ba le jam la, wa yaa bek ba ayen, “Nama seba diipo ate ni piilim nya chinmarika la?” Ba yaa weeni wa ba le nya ka diipo la. ⁸ Wa le nman wom wien de me la, wa yaa weeni ba ayen, “Ni chen Betilihem tenka po a ga kpesi gisi nya ase biika bo ka be. Ni dan nya wa, ni nman pilim jam weeni mu, ate mi me chen ga maa nya wa abe m zuli wa.”

⁹ Nichamma yaa yiti chen Betilihem tenka. Ba le jam bo siuku po a chen la, ba yaa nman nya

chinmarika, kaai ale jam nyini kori nummu po la, ate ka de ba niŋ, a ta ba ga zaani juijui ate biika Yeezu a jam boro la zuk. ¹⁰ Ba le ga nya chinmarika ale ka za dula jigini la, ba sue yaa deri peenti nna yegayega. ¹¹ Ba yaa ga jo yenni po a nya biika ale wa mawa Mæri ate ba yaa kpi dunduna teŋ dula jigini a te wa zula, ale ge yaa lagi ba foritaŋa a yeeri ba tiirimu a te wa. Ba jam ta ka ligmonŋ, ale “ferankinsense” ate ku a nye ase zaun̄kunun̄ la, ale “muur” kpa buui nyum ale masa la. Ba le nye dila a ga nueri la, ba yaa cheŋ ayen ba vuusi.

¹² Ba le diem jam dua a vuusi la, Naawen yaa jam weeni ba, ba goadaasima po ayen, “Ni kan ŋman pilim cheŋ naawa Ayerod jigiya.” Nichamma ale yiti la, ba yaa va siuk yoŋ a taam kuli ba dek teŋka.

¹³ Ba le cheŋ ga nueri la, Josefi yaa ŋman nya Naawen sabiiloma po wanyi wa goadaasima po, ate wa weeni Josefi ayen, “Ayerod a gisi biika ayen wa ko kama. Yiti nna nwuli a ta biika ale ka mawa chali cheŋ teŋ kaai ate ba a wi ayen Ejipiti la. Ni dan ga paari dula jigini, ni kasim boro ate ku ga paari diipo meena ate mi ayen m weeni ni, ate ni ŋman pilim jam dela la.”

¹⁴ Sabiilowa ale weeni dila nueri la, Josefi yaa deri yiti yok diipo nna nwuli a ta biika ale ka mawa a chali cheŋ Ejipiti. ¹⁵ Ba noa batawa meena jam bo ka dula jigini a ta ga paari diipo ate Ayerod a kpi la. Ba jam nye dila kama, ayen Naawen biisiteeroma wanyiwa ale jam ŋmarisi dii Naawen gban̄ka po la a sum jam chim wensie.

Wa jam ηmarisi kama ayen Naawen weeni ayen, “M wi m biika kama a ta nyini Ejipiti po a nyini.”

¹⁶ Ayerod ale miŋi ayen nichamma paasi wa kama la, wa sui yaa jam kaasi nna yegayega, ate wa yaa wi wa sojima ate ba jam wa jigi, ate wa yaa tom ba ayen ba nyini chen Betilhem tenka ale ten sii meena ale gilim ka la a yik bisii meena ale ka nidɔabilisa an gaam bena ηaye la a ko. Wa lueri bisila kama dii nyin la wa wom nichamma jigi kama ayen ba ale piilim nya chinmari ka la ku ka bena ηaye.

¹⁷ Sojima yaa le ko bisaŋa a nueri la, dii ate Naawen biisiteerɔwa Jerimaya weeni la, a yaa jam sum chim wensie. ¹⁸ Wa jam weeni kama ayen,

“Nuruba ale wom kaarik ale ka a kaari Arama tenka.

Ti makpienka Arekel ale a kaari wa bisa nyin.

Ba meena a kpi kama. Waai karo a бага a nyɛ ate wa sunni a yɔgi.”

¹⁹ Ayerod ale jam kpi la, Naawen sabiilo yaa ηman pilim chen Josefi jigi Ejipiti. ²⁰ A yaa weeni Josefi wa goadaasima po ayen, “Naawa ale a yaali ayen wa ko fi biika la, kpi kama. Yiti pa biika ale ka mawa a ta ba a ηman pilim chen Izirali.” ²¹ Dula jigini Josefi yaa yiti a ta ba ηman pilim chen ba tenka.

²² Ba le ga paari Izirali la, ba yaa wom ayen Ayerod biika, waai ate ba jam a wi wa ayen Akilayasi la, ale ηman de Judia naamu. Wienɔ de meena yaa jam basi ate Josefi kpaziim a nagi ale dula jigini boka, ate Naawen yaa ηman biisi ale wa wa, goadaasima po ²³ ayen, wa chen ga se

wa yenni teŋ kaai ate ba a wi ayen Nazaret ate ka bo Galili la, po. Josefi ale ga nyɛ dila la, dii ate Naawen biisiteerɔma jam weeni dila po dila po la, yaa jam chim wensie. Ba jam weeni kama ayen, “Nuruba le jam wi Naawen biika ayen ka Nazaret deno.”

3

¹ Va ŋala po nuru wanyi ale jam boro ate ba a wi wa ayen Joɔn. Da yeŋ, wa yaa yiti a cheŋ ga jo Judia goanni po a boro a sak nuruba Naawen wie ale a te ba soka me ale nyiam. ² Wa yaa weeni ba ayen, “Ni meena basi ni wabaataŋa abe ni ge va Naawen siuku, dii nyiŋ la, Naawen naamu a moata kama.” ³ Naawen biisiteerɔwa waai ate ba jam a wi ayen Azaya la, a jam ŋmarisi Joɔn wie kama a nyo Naawen gbanƙa po dila po dila po ayen,

“Nuru ale bo goanni po a mooli ayen,

‘Ni gomsɪ Nyɔnɔwa siuku abe ni yuarisi ku.’”

⁴ Ba jam pa ka laalaakomi kobta a nyɛ Joɔn gataŋa, wa jam pa ka chiakgbain me a bobi wa chiaka. Wa jam a ŋobi ka tintue ale a de siita me. ⁵ Nuruba yegayega yaa jam nyini Jerusalem teŋka ale Judia teŋsaŋa meena ale teŋ sii meena ale jam za gilim beli dii ate ba a wi ayen Jodan la noai la, a cheŋ Joɔn jigi ayen ba wom wa sinsaŋa. ⁶ Ba le ga wom wa wienja la, ba yaa deri siak ayen ba ka wabaata nyam ale basi ate Joɔn a ta ba a siŋ Jodan benni po a te ba soka.

⁷ Da yeŋ ate, Joɔn yaa nya Juuma baai ate ba jam a wi ayen Farisiiba ale baai me ate ba jam a

wi ba ayen Sajusiba la yegayega ale ba cheena wa jigi ayen wa te ba soka. Wa yaa weeni ba ayen, “Ni a nye ase ka wiiga la. Ka wana ale weeni ni ayen Naawen le jam ta supuurim ale ni abe wa te ni waalika ate ni yaa chali a sugi? ⁸ Ni be basi ni wabaataŋa abe ni a nye wamaŋsa ate ku sak nuruba ayen ni sum tagri kama ni suniima po. ⁹ Ni kan a poli ayen ni le ka Abraham ŋaanbisa la, kula le baga a tagri ni wabaataŋa. Ni basi ate m weeni a sak ni ayen Naawen de k baga kama a pa tintanaŋa de a nye ate ŋa a chim Abraham ŋaanbisa. ¹⁰ Nama a nye ase ka tiib sii ale kan a yoani la. Naawen poom saasi wa lakpienka a magsi kama ayen wa che ni a lonsi teŋ abe wa pisi ni a ta ga nyo bolim po. ¹¹ Mi, Joon, pa ka nyiam a te ni soka ate ku a sak nuruba ayen ni basi ni wabaataŋa kama. Nuru wanyi ale bo mi ŋaan cheena. Wa le jam pa Naawen Chiika ale bolim a te ni soka. Wala pagra kama a gaam mi. Mi posima kama ale m nin ji wa nuensaŋa. ¹² Wala le pa ka doalaadi a fobi wa zaŋa. Wa dan fobi nueri, wa yaa le yaliŋa kama abe wa pa zabeenŋa a nyo wa bunni po ale ge vottaŋa a pa nyo bolim buui ate nuru waai an baga a kpimsi la po.”

¹³ Va ŋala po Yeezu a yaa basi Galili ale ge chen Jodan benni po ayen Joon te wa soka nyiamu po.

¹⁴ Joon ale ga nya Yeezu la, wa yaa zeri ayen wa kan te wa soka ale ge weeni wa ayen, “Ku an magsi ayen fi jam mi jigi ate mi a te fu soka, alege ku a magsi kama ayen fi a te mi soka.”

¹⁵ Yeezu a yaa weeni wa ayen, “Fi te mi soka,

dii nyin la ku ka Naawen dek yaalika ayen fi nye dila.” Joon a yaa siak.

¹⁶ Joon ale te wa soka a nueri ate Yeezu a yaa nyini nyiamu sunsun a jueli la, wa yaa deri nya wenna mazuk ale ku lagri ate wa nya Naawen Chiika a sin jam kali wa zuk ase nangan la.

¹⁷ Nuru baai ale jam za dula jigini la, a yaa wom lueluk ate ku nyini wenna mazuku po a weeni ayen, “Ka mi biik kaai ate m mariŋ la ale nna. M sui a peenti ale wa ka nna yegayega.”

4

¹ Da yen ate Naawen Chiika yaa jam de Yeezu nin a ta wa chen ga jo sagini po, dii nyin la ka Velin vendika ale jam a yaali ayen wa tu Yeezu dula jigini a nye wa nya. ² Yeezu ale jam bo sagini po la, wa an jam de nandiinta a ta ga paari daa pisinaansi, ate kom yaa jam ta wa nna yegayega. ³ Velin vendika yaa jam wa jigi a weeni wa ayen, “Fi dan sum ka Naawen biik, be nye ate tintanana de a chim boroboruk a te fu.”

⁴ Yeezu yaa tulisi ayen, “Ba nmarisi Naawen gbanƙa po kama ayen, ‘Nurubiik an boro ka nandiinta nyiini nyinŋa, alege wa boro ka wari dii meena ale a nyini Naawen noai po a nyini la nyin.’ ”

⁵ Velin vendika yaa nman ta Yeezu chen ten welenka Jerusalem a ta wa ga jueli zaani Juuma Puusika Yenni zukparuku a, ⁶ yaa weeni wa ayen, “Fi dan sum ka Naawen dek biik, be nyini yenni de zuk a yok zi ten ate m nya, dii nyin la fi dek seba ayen ba nmarisi Naawen gbanƙa po kama ayen,

‘Wa le weeni wa sabiiloma baai ale gilim fu la, ate ba pa ba nisimaŋa a yik fu a tara, ate fi dan ga moata teŋka abe fi kan pa fi nanŋaŋa a fobi tanaŋa ate si torinji.’ ”

⁷ Yeezu yaa ŋman tulisi wa ayen, “Ba ŋmarisi Naawen gbaŋka po me kama ayen, ‘Ku a fe kama ayen fi kan nye fi nyɔɔwa Naawen a nya.’ ”

⁸ Velinvendika yaa ŋman ta Yeezu cheŋ ga jueli guuk woŋ zuk a yaa dak teŋka meena teŋsaŋa ale si nalimu a sak wa, ⁹ a yaa le ge weeni wa ayen, “Fi dan siak ayen fi kpi duna teŋ mi niŋ a te mu zula, m le basi ate fi soa ŋantaŋa de meena ate m dak a sak fu la.”

¹⁰ Yeezu yaa ŋman tulisi wa ayen, “Sitaana, basi mi abe fi cheŋ du m teŋ. Ba ŋmarisi Naawen gbaŋka po kama ayen, ‘A zuli fi nyɔɔwa Naawen abe fi a puusi a te wala nyiini.’ ”

¹¹ Velinvendika ale wom dii ate Yeezu a weeni la, wa yaa deri basi wa ale ge cheŋ. Naawen yaa tom sabiiloba ayen ba jam maari Yeezu.

¹² Da yeŋ ate nuruba yaa yik Joɔn a ta wa ga lik. Yeezu ale wom dii ate ba nye la, wa yaa yiti cheŋ ga jo Galili po. ¹³ Yeezu yaa ga va Nazaret teŋka po a gaam taam a ga bo Kapernaum teŋka, ate ka bo Zebulun ale Nafitali po a moata Galili mogi kpeeni noai la. ¹⁴ Yeezu jam cheŋ dula jigini kama ayen dii ate Naawen biisiteerɔwa Azaya a ŋmarisi Naawen gbaŋka po dila po dila po la, a chim wensie. Wa jam ŋmarisi ka,

¹⁵ “Zebulun ale Nafitali wie ate si bo siuk kuui ale a cheŋ mogi kpeeni noai la. Si bo ka Jodan benni kauk kuŋkula la, Galili po. Nuru baai ale jam bo dula la a daa Juuba.

¹⁶ Nuru baai ale jam bo legi po la a yaa nya bolim kama.

Bolim a yaa jam baai ale jam moata kum jigi la kama.”

¹⁷ A nyini da njala po a ta a cheŋ, Yeezu nyiem a jam kasim a sak nuruma kama ayen, “Ni basi ni wabaataŋa abe ni ge va Naawen wensie siuku. Naawen naamu a moata kama.”

¹⁸ Yeezu ale jam bo Galili mogi kpeeni noai a cheŋ la, wa yaa jam nya nuru ale wa suok ate ba a wi ba ayen Simon ale Andiru ale ba bo nyiamu po a yuk ba nmaasa dii la ba jam ka jum yigrisa.

¹⁹ Yeezu yaa zaani dula jigini a weeni ba ayen, “Ni jueli jam va mi njaan. Nama a kasim yik ka juma a ta jam paari jinla, alege yogyogla de mi a pa ka tuim paali a te ni. Ayen ni nye ate nuruba a jam va mi njaan.” ²⁰ Wa le weeni ba dila a ga nueri la, ba yaa deri pa ba nmaasaŋa a basi ale ge jueli a va wa njaan.

²¹ Wa le nman ga cheŋ maga dek la, wa yaa nman nya nuru ale wa suok ate ba jam a wi ba ayen Jeemsi ale Joon. Ba jam ka nuru waai ate ba a wi ayen Zebedi la bisa. Ba le ba kowa a jam kala ka ba njaaruŋku po a gomsu ba nmaasaŋa a magsi. Yeezu yaa wi ba, ²² ate ba me deri basi ba kowa ale njaaruŋku ale ge yiti a cheŋ ga va wa njaan.

²³ Va njala po Yeezu kasim jam bo ka Galili po a nyeemu, ale a jo ba tuka diinaŋa po a sak nuruma Naawen wamaŋsaŋa wie a weeni ba ayen, Naawen naamu a moata kama. Wa jam maari a tebi yuariba me kama juijui meena ate wa jam boro la. ²⁴ Yeezu wie yaa jam waan a tagli

teŋ kaai ate ba jam a wi ayen Siriya la po meena. Kula a jam basi kama ate baai meena ale jam bo teŋ kala po la, a jam ta ba yuariba a jam wa jigi ayen wa tebi ba. Chichiribaata ale jam bo ba gela zuima po, ba gela a lo kpɪŋkpɪnsa, ate mba me nisima ale ba nanɔa a jam kpi. Yeezu a jam tebi ba meena kama. ²⁵ Nuru boari yegayega a yaa jam nyini Galili teŋka ale Jerusalem ale Judia ale Dekapolis teŋsaŋa ale teŋ sii meena ale bo Jordan benni kuŋkuŋini la, meena a jam va Yeezu ŋaan.

5

¹ Da yeŋ ate Yeezu yaa nya nuru boari nna yegayega ate wa yaa ta wa ŋaanviirima a ga jueli guuk kunyi zuk a kali du. Wa ŋaanviirima a yaa jam tigi a gilim wa, ² ate wa yaa piilim ba sakka. Yeezu yaa weeni ba ayen,

³ “Baai ale seba ayen ba an welema Naawen nimbie po la, a ta supeentik kama dii nyiŋ la, ba le de Naawen Naamu.

⁴ Baai ale a kum la, a ta supeentik kama dii nyiŋ la, Naawen le basi ate ba sue yok.

⁵ Baai me ale a zaab ba dek la, a ta supeentik kama dii nyiŋ la ba le nya ŋanta baai ate Naawen a puulim ayen wa le te ba la.

⁶ Baai me ale kasim ta ku nyiŋbiiri ba suniima po ayen ba a tom dii ate Naawen a yaali la, a ta supeentik kama dii nyiŋ la, Naawen le te ba ŋanta baai ate ba a yaali la.

⁷ Baai me ale kasim ta jiiirim ale nuruba la, a ta supeentik kama dii nyiŋ la, Naawen le ta jiiirim ale ba me.

⁸ Baai me suniima ale lagri ale Naawen la, a ta supeentik kama dii nyin la, wa le basi ate bala a nya wa.

⁹ Baai me ale a maari nuruba ate ba ta noayen ale chaab la, a ta supeentik kama, dii nyin la Naawen le wi ba ayen wa bisa.

¹⁰ Baai me ate nuruba a namsi ba nna yegayega ba ale a tom Naawen yaalika nyin la, a ta supeentik kama, dii nyin la, ba le de Naawen naamu.

¹¹ “Nuruba a dan a le ni, ale a namsi ni, ale a velimu a te ni, ni ale a va mi siuku la nyin, ni basi ate ni sue a peenti. ¹² Siuk kula po ate nuruba a jam namsi Naawen biisiteeroma baai ale jam boro dila po dila po la, nna yegayega. Ni tutuna a dua wenmazuk kama ate Naawen ayen wa te ni. Ni be ta supeentik.

¹³ “Nama a nye ase ka yesa la nurubiik meena jigi. Ase yesa dan jogi si masim, nuru karo a бага nye ate si masimu a pilim a boro. Ku be dan nye dila, nuruba a nya si ase ka yekayaata la, ate ba a pa si yuk a basi ate nuruba a tabi si zuk a taam.

¹⁴ “Ni be a nye me ase ka bolim ate ba toati ate bu a nya tenka meena zuk la. Yeri dii ate ba se zaani guuk zuk la, jaab an бага a lik di.” ¹⁵ Nuru waai a karo a toati wa bolim a pa chin vuk bu a zaani. Nuru wala pa bu a zaani ka jaab zuk, ate bu a nya dokku po meena. ¹⁶ Siuk kula po me, ku a fe ate nama me dek a basi ate nuru meena a nya ni tuimmanjanja, ate ba бага a pak ti kowa Naawen waai ale bo wenmazuk la.

¹⁷ “Ni kan a poli ayen mi jam kama ayen m ko Moosis ale Naawen biisiteeroma Sinsanja a

basi. Mi an jam ayen m ko ŋa a basi, alege m jam kama ayen m basi ate nuruma a miŋ ba sinsaŋŋa wensie kiri. ¹⁸ Wensie ate mi a weeni ni, nuru waai a kan baga a ko Sinsaŋŋa wafiik me la a basi, alege ate wenzuk ale tenka meena a jam nueri. ¹⁹ Nuru waai a dan zeri Naawen Sinsak fiisaŋŋa dinyi vaka alege a sak nuruba ayen ba me a zeri, kula nyɔnɔ le jam wari ka ŋa aŋ Naawen naamu po. Nuru waai me a be dan va Naawen Sinsaŋŋa ale a sak nuruba ayen ba a va ŋa, wala le de ka niŋ Naawen naamu po. ²⁰ M be a weeni ni kama ayen ni siaka a dan kan gaam Juuma Sinsaŋŋa sagrɔma, ale Farisiima ni waai a kan jo Naawen naamu po.

²¹ “Ni wom ayen nuruba jam sak ni kokpiensaŋŋa dila po dila po ayen, ‘Kan ko nuru. Ase waai dan jam ko nuru, ba a yik wa kama a ta cheŋ boteka yenni’. ²² Alege mi a weeni ni kama yɔgyɔgla de ayen nuru waai sui a dan puuri ale wa suok ba a yik wa kama a ta a cheŋ boteerɔwa jigi. Nuru waai me a dan weeni wa suok ayen wa ka kiriya, ba a yik wa kama a ta a cheŋ boteerɔma jigi. Nuru waai me a be dan weeni wa suok ayen wa ka beruk, Naawen a le pa kula nyɔnɔwa a nyo bolim buui ale kan maari a kpimsi la po. ²³ Ni nyiem dan a yaali ayen ni pa tiirim a te Naawen wa puusika yenni po, alege ni ŋman teeri ayen ni sue a puuri ale ni suaata wie nyiŋ, ²⁴ ni pa ni tiirimu a dueni puusika yenni po abe ni ga ate nama ale ni suaataŋŋa a biisi a niak chaab. Ni dan nye dila a nueri, ni yaa ŋman pilim cheŋ a ga pa ni tiirimu a te Naawen.

²⁵ “Nuru waai a dan ta ni a cheŋ boteka yenni, ni basi ate nama ale kula nyɔŋɔ a biisi a niak chaab siuku po. Ni dan kan nyɛ dila ale ge ate ni paari ku jigini, wa le ta ni kama a ga nyo boteerɔma wanyi nisima po ate boteerɔwa a pa ni a te soji ate wa ta ni a ga lik dɔk po. ²⁶ Mi ale a weeni ni ayen nama a le kasim a bo ka dula jigini ate ni ga tuni ni pamaŋa meena a nueri abe ba lagi ni.

²⁷ “Nama a wom ayen nuruba a sak ni kokpienŋaŋa dila po dila po ayen ba kan nyɛ kabɔŋsa. ²⁸ Alege mi a weeni ni kama yɔgyɔgla de ayen nuru waai a dan nya nipɔk a yaali ayen wa goa ale wa, kula nyɔŋɔ a nyɛ ka kabɔŋ wa sunum po. ²⁹ Fi juga nummu a dan a nyɛ ate fi a nyɛ wabaata, yeeri bu a yuk basi. Fi dan jok fi nyinŋa kauk a zunchoŋ Naawen ale yuk fi nyinŋa meena a nyo bolim buui ale kan maari a kpimsi la po. ³⁰ Fi juga nisaŋa me a dan a nyɛ ate fi a nyɛ wabaata, gebi si a yuk basi. Fi dan jok fi nisaŋa sinyi a zunchoŋ Naawen ale yuk fi nyinŋa meena a nyo bolim buui ale kan maari a kpimsi la po.

³¹ “Nuruba a ŋman sak ba me dila po dila po ayen nuru waai a dan zeri wa pɔk, ku a fe ate wa ŋmarisi gbaŋ ate ku sak nuruba ayen wa zeri wa kama. ³² Alege mi a weeni ni kama yɔgyɔgla de ayen nuru waai a dan zeri wa pɔk, alege daa ayen wa a yaali ka nidɔaba, ate wa yali nidɔa wa choa, ka wa dek ale basi ate wa powa a tom kabɔŋsa tuima. Nuru waai me ale a faari wa la a nyɛ ka kabɔŋ.

33 “Nama a wom ayen nuruba a sak ni kokpienŋa dila po dila po ayen ba dan puulim ayen ba nyɛ wari ba kan basi di nyeka alege ku a fe ate ba nyɛ dii ate ba puulim ale nyɔɔwa la. 34 Alege mi a weeni ni yɔgyɔgla de ayen ni dan a puulim, ni kan pe. Ni kan pe wennmazuk yoi nyinŋa dii nyin la Naawen boka jigi ale la. 35 Ni be kan pe tenzuk meena yoi nyinŋa, dii nyin la ka Naawen nanŋa tabika jigi ale la. Ni be kan pe Jerusalem tenka yoi nyin me, dii nyin la ka nakpionku boka jigi ale la. 36 Ni be kan pe ni zuima yoi nyinŋa, dii nyin la nama an бага a tagri zuyen ate ka a chim zupeelik yaase zusɔbliga. 37 Ni dan nyɛ wari ate ba bek, ni siak ayen ni nyɛ kama, ni be dan kan nyeya weeni ayen ni an nyeya. Ni dan biisi a gaam nyaku de, ni wienŋa meena a nyini ka Velinvendika jigi.

38 “Nama a wom ayen nuruba a sak ba dila po dila po ayen, ‘Nuru waai a dan yeeri fi num, fi me a yeeri wa me nummu. Nuru waai, a dan voori fi nyini, fi me a voori wa me nyini.’ 39 Alege mi a weeni ni kama yɔgyɔgla de ayen nuru waai a dan nyɛ ni a kaasi, nama me abe kan nman a nyɛ wa dila degadega. Nuru waai a dan fɔbi fi juga tapiaka, fi basi ate wa fɔbi gala tapiaka. 40 Nuru waai a dan ta fu a cheŋ boteka yenni fi garuk nyin, fi be nman a pa fi garuk kpionŋ a gum du a te wa. 41 Nuru waai a dan daani fu ayen fi ji wa koalima a ta cheŋ mɛɛli dinyi, fi be ji a ta cheŋ mɛɛla naye a te wa. 42 Nuru waai a dan juisi ni jaab, ni pai a te wa. Nuru waai a dan a yaali ayen wa piem jaab ni piem a te wa.

⁴³ “Nama wom ayen nuruba a sak ni kokpienŋaŋa dila po dila po ayen, ba a yaali ba doaba abe ba a kisi ba dachaasa. ⁴⁴ Alege mi a weeni ni kama yogyogla de ayen ni a yaali ni dachaasaŋa abe ni a tom tuimmaŋsa a te ba. Ni a puusi a te Naawen ate wa a maari baai ale a namsi ni nna yegayega la. ⁴⁵ Nama a dan a nyɛ dila, Naawen waai ale bo wenŋmazuk la, a le basi ate ni chim wa bisa. Wa nyɛ wenbinni ayen di a nyagsi nuru baata ale nuru maŋsa zuk ale basi ate ŋmoruku a ni baai ale a nyɛ wabaata ale baai me ale a nyɛ wamaŋsa la zuk. ⁴⁶ Ni dan a yaali baai ale a yaali ni la nyiini, Naawen ayen wa nyɛ ka se a pa wa tiirimu a te ni? Lampoo cheesiroma me a yaali baai ale a yaali ba la kama. ⁴⁷ Ni dan a puusi ni doaba nyiini, nama a nyɛ ka boa a gaamu nuruba ale a nyɛ dii la? Baai ale kan seba Naawen la a puusi ka dila. ⁴⁸ Ni a nyɛ wamaŋsa ase ni kowa Naawen waai ale bo wenŋmazuk, ale a nyɛ wamaŋsa dii la.

6

¹ “Ni dan tom tuimmaŋsa a te nuruba, ni kan a nyɛ ŋa a lagri ate nuru meena a nya ŋa. Ni dan a nyɛ dila, ni kan бага a tuesi tutuna ŋaai ate ni kowa Naawen waai ale bo wenŋmazuk a yaali ayen wa te ni la.

² “Ni dan pai jaab a te nuru waai kan mooli a sak nuruba ase venta nyamma ale a nyɛ dii ba tuka diinaŋa po ale yabaŋa po la. Ba a nyɛ dila ayen ka nuruba a pak ba. Bala chaama poom tuesi ba tutuna kama. ³ Ni dan a maari nuru waai ni kan basi ate ni doa maŋsa a poom seba

ku noai po. ⁴ Ni dan a suk a nyɛ dila, ni Kowa Naawen, waai ale a nya dii ate ni a nyɛ la ale tuni ni.

⁵ “Ni dan puusi a te Naawen, ni kan a puusi ase venta nyamma ale a puusi dii la. Bala chaama a yaali ayen ba nyiem zaani ka ba tuka diinaŋa po yaase yabaŋa po a puusi ate nuruba a nya ba. Mi ale a weeni ni ayen ba poom tuesi ba tutunaŋa kama. ⁶ Alege ni dan a yaali ayen ni puusi a te Naawen, ni jo ni diinaŋa po ni deŋ ni nyiini abe ni lik ni tuaataŋa a puusi a te ni kowa Naawen, waai ate ni kan nya wa la. Ate ni Kowa, waai ale a nya ni la a te ni jaab buui ate ni a yaali la.

⁷ “Ni dan puusi a te wa, ni kan a biisi wie nna yegayega ate ŋa ka kiriya ase bogluk kaarisana ale a nyɛ dii la. Ba a poli kama ayen biik yegayega ale basi ate ba bogtaŋa a wom ba. ⁸ Ni abe kan a nyɛ ase bala la. Ni Kowa Naawen a poom seba jaab buui ate ni a yaali wa jigi la kama ale ge ate ni a bek wa. ⁹ Ni be puusi a te Naawen ase nnala la.

‘Ti Ko Naawen, fi waai ale bo wenŋmazuk la, Basi ate fi yoi welenka a yiti ate fi nya zula.

¹⁰ Fi namu abe jam, ate fi ale a yaali dii la, a nyɛ tenzuk de, ase ku le ka dii wenŋmazuk la.

¹¹ Te ti jinla de ŋandiin tii ate ti a yaali la.

¹² Voŋ ti wabaata a te ti ase tama ale voŋ a te chaab dii la.

¹³ Kan basi ate ti jo nyenyaka po, abe fi vari ti Velinvendika jigi a basi.’

¹⁴ “Ni dan voŋ a te baai ale nyɛ ni a kaasi la, ni Kowa Naawen, waai ale bo wenŋmazuk la, a le voŋ a te nama me. ¹⁵ Ni be dan kan voŋ a te

baai ale nye kaasi ni la, ni Kowa Naawen me a kan vonj a te ni.

¹⁶ “Ni dan boro a bobi noa, ni kan kaasi ni nimbeenja ase venta nyamma ale a nye dii la. Ba a kaasi ba nimbeenja kama ayen waai meena nya ba ale bobi noa la. Mi ale a weeni ni, ba poom nya ba tutunaja kama dera. ¹⁷ Ni dan bobi noa, ni be puuri ni nimbeenja abe ni chaasi ni zuimaja, ¹⁸ ate nuruba a kan baga a seba ayen ni bobi ka noa. Ni Kowa Naawen waai ale a nya dii meena ate ni a sugi a nye la, wa le te ni ni tutunaja.

¹⁹ “Ni kan pa njanta yegayega a dueni tenjuk de, ate miari a de kaasi, yaase nyiam a siɲ ba po a kaasi ba, yaase zueba a we a jo du a zu ba. ²⁰ Alege ni pa ni njantaja yegayega a dueni wenɲmazuk. Miari ale nyiam a kan baga a kaasi ba dula jigini. Zueba me a kan baga a we jo dula jigini a zu ba. ²¹ Ni popola meena a bo ka juijui ate ni njantaja yegayega a boro la.

²² “Nimbeenja a nye ase ka bolim la a te nyinɲa. Nimbeenja a dan nala nyinɲa an bo legi po. ²³ Alege ni nimbeenja a dan kan nala nyinɲa a bo ka legi po. Ase bolim buui ale bo ale ni la dan ka legi, legi dila bie kama yegayega.

²⁴ “Nuru yen an baga a tomu a te kpage njaye, dii nyinɲ la ku a fe kama ate wa a yaali wanyi abe wa kisi nwala. Wa le ta siaka ale wanyiwa abe wa a zeri nwala noai. Siuk kula po me, ni kan baga a tomu a te Naawen abe ni njman yaali ligra a gum du.

²⁵ “Ku de nyinɲ mi a weeni ni ayen ni kan te ku a daani ni, ni le ni nye dii a nya njandiinta

ale nyiam ate ni baga boro la, yaase gatta a jo la. Ni nyuvoorja an gaam nãandiinta ale gatta? ²⁶ Ni nya nuinsaŋa sii ale bo wẽnɲmazuku a yiti la. Si kan kpa talita yaa si a che za a pa ŋa a nyo bua po. Ni Kowa Naawen waai ale bo wẽnɲmazuk la ale a nya si zuk. Nama an gaam nuinsaŋa? ²⁷ Ni waai baga a nyɛ ate wa bena a woŋa a gum du wa yiila nyiŋŋa?

²⁸ “Ka boa ate ku a daani ni gatta nyaka nyiŋŋa? Ni nya wuutaŋa puutaŋa ale ka dii la. Ti kan tom tuima a baali gatta a te ti dega. ²⁹ Alege mi a weeni ni, ni teeri Juuma naawa waai ate ba jam a wi wa ayen Solomon la. Wa jam ka nuru waai ale jigsi a gaam ba meena dila po dila po alege wa an jam a jo gatta ate ti nala a soa se wuutaŋa de puutaŋa la. ³⁰ Ka Naawen ale a te wuutaŋa gatta. Ti kan kasim a boro a beni, dii nyiŋ la wenkarik a nyiem a dan paari, bolim ale a de ti. Nama a gaam wuutaŋa kama Naawen nimbie po. Dila nyiŋ la, wa an baga a te nama gatta? Ni siaka an zuaya.

³¹ “Ni be kan a daani ni dega abe ni a weeni ayen, “Ti te nyɛ ka se a nya nãandiinta a de? Ti te nya nyiam ka be a nyu yaase ti te nya gatta ka be a jo?” ³² Baai ale kan daa Juuba la a nyiem a kasim a yaali ka nãantaŋa de chaama, alege ni Kowa waai ale bo wẽnɲmazuk la, a seba ayen nama a yaali ba kama. ³³ Ni basi ate ni niŋ a bo ale Naawen naamu ale wa le a yaali ayen ni a tom dii a te wa la a gaam jaab buuri meena ate wa yaa te ni jaab buuri meena ate ni a yaali la. ³⁴ Nyaku de nyiŋ ni kan basi ate chum wie a

daani ni. Daanja meena a ta wie kama ate ŋa a daani. Kan ŋman yaali daanika a gum danni ale ta daani kaai la po.

7

¹ “Ni be kan a bo ni chaab buusa ate Naawen kan bo nama me buusa. ² Nama ale a bo ni chaab buusa dii la, Naawen me ale bo ni buusa ka dila degadega. Ni ale pai dii a nye, ale nuruba la, Naawen me ale pai dila degadega a nye ale ni. ³ Ka boa ale soa ate ni a nya yaata ni suaata nina po alege kan kpesi da tii ale bo ni dekan nina po la? ⁴ Ka boa ale soa ate nama a weeni ni suaataŋa ayen, ‘Ni basi ate ti yeeri yaata ni nina po’, alege daata a bo nama dekan nina po? ⁵ Nama a paasi ka ni dekan. Ni be liŋ a yeeri da tii ale bo ni dekan nina po la, ale ge ate ni бага a nya yeeri yaataŋa ni suaataŋa nina po.

⁶ “Ni kan a pa ŋan maŋsa a te baasa, dii nyin la si le chiem a dom ni. Ni kan pa ni ŋanta baai ate ba nyaka a tua la a dueni die ninŋa, dii nyin la ŋa le tabi ba zuk a kaasi.

⁷ “Ni dan puusi a bek Naawen ayen wa te ni jaab, wa le te ni. Ni dan a yaali jaab wa jigi, ni le nya. Ni dan wi wa wa tuoku noai, wa le siak abe wa lak a te ni. ⁸ Baai meena ale a puusi a bek Naawen ayen wa te ba ŋanta la, wa le te ba. Baai meena me ale a yaali ŋanta wa jigi la, ba le nya ba. Baai ale a wi wa wa tuoku noai la, wa le wom ba abe wa lak a te ba. ⁹ Nama baai ale ka koba la, kom a dan ta fi biik ate wa a yaali boroboruk, fi le pai tintain a te wa. ¹⁰ Wa dan a yaali jum fi le pai waab a te wa? ¹¹ Nama ka nuru baata, alege

ni seba njan manɗa a pa a te ni bisaɗa. Ni kowa Naawen, waai ale bo wɛnɗmazuk la, a baga a te baai ale a puusi a te wa la, njan manɗa kama.

¹² “Ni a tom tuimmanɗa a te ni suaataɗa ase nama ale a yaali ayen ba tom dii a te ni la. Moosis ale Naawen biisiteerɗoma Sinsaɗa kiri ale la.

¹³ “Ni va tuok kuui ale migla la a jo, dii nyin la tuok kuui ale a jo bolim buui ale kan maari a kpimsi la jigini a lagri kama. Ate siuk kuui ale a cheɗ du la po chelim an tua. Nuruba yegayega abe le a va ku. ¹⁴ Alege siuk kuui ale a jo nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka jigini la po chelim tua kama. Nuruba maga ale nya siuk kula a va.

¹⁵ “Ni kpesi a nya venta biisiteerɗoma. Ba dan jam ni jigi, ba a nyɛ ase ka piisa la, alege ba suniimaɗa po ba a nyɛ ase ka piina la. ¹⁶ Ni le seba ba ale ka baai la ba tuima nyin. Zaaɗ an baga a yoani tuita, fetiib me an baga a yoani chaama. ¹⁷ Timan a yoani ka yoana dek. Tibiok me a yoani ka yoan baata. ¹⁸ Timan a kan yoani yoan baata. Tibiok me an baga a yoani yoana dega. ¹⁹ Ti buui ale kan a yoani yoan manɗa la, ba a che bu kama a yugi a basi bolim po ate bu a de. ²⁰ Dila la ni le seba venta biisiteerɗoma ba tuimaɗa nyin.

²¹ “Ku daa waai meena ale a wi mi ayen, ‘Ti Nyɔɔ’ la ale ba nya siuk a jo mi naamu po, alege ka baai nyiini ale a tom dii ate mi Kowa Naawen waai ale bo wɛnɗmazuk a yaali la, bala le ba jo wa naamu po. ²² Wa dan jam ayen wa bo tɛɗka meena demma buusa, nuruba yegayega a le weeni wa ayen, ‘Ti Nyɔɔ, tama a sak nuruba kama fi wamanɗaɗa wie fi yonni nyin.

Ti be nman pa fi yonni nyin a yiaƙ chichiribaata nuruba zuima po a basi. Ti be pa fi yonni nyin me a tom wakperikaliisa nna yegayega.’ ²³ Ba dan biisi a nueri, mi le weeni ba ayen, ‘Mi ze ni. Nama baai ale tom wabaata la, ni cheɗ du mi tɛɗ.’

²⁴ “Waaɗi meena ale a wom mi wienja de ale a va ŋa la, bala a nyɛ ase ka yam nyɔɔ waaɗi ale se wa yeri a zaani pinjaalin zuk la. ²⁵ Dai yɛɗ po ate nmoruk a yaa jam ni nna yegayega ate viok kpionku me a fɔbi wa yenni ate belanja a sueri a nyini, alege di an loya dii nyin la yenni nyɔɔwa a se di ka pinjaalin zuk.

²⁶ “Waaɗi meena ale a wom mi wienja de alege kan va ŋa la, bala a nyɛ se ka beruk kuui ale se ku yeri a zaani tambusun zuk la. ²⁷ Dai yɛɗ po ate nmoruk a yaa jam ni nna yegayega ate va kpionku me a fɔbi wa yenni ate belanja a sueri a nyini, ate di yaa deri lo burummm.”

²⁸ Yeezu ale biisi wienja de meena a nueri la, ku yaa cha nuru boanni meena wa sinsanɗa nyin.

²⁹ Wa sak ba kama ale wa dek pagrim. Wa ale a sak ba dii la ale Juuma Sinsak sagrama sakka a jam daa wayenɗa.

8

¹ Yeezu ale jam nyini guuku zuk a sin la, nuru boari yegayega a yaa va wa. ² Gami dinyi a yaa yiti a cheɗ ga kpi duna tɛɗ wa nin a saalim wa ayen, “M Nyɔɔ, be tebi m tuemu de a te mu ase fi nin a yaali.”

³ Yeezu a yaa teeri nisa a tiri wa ale weeni wa ayen, “M tebi fu kama, dii nyin la mi a yaali

kama ayen fi nya nyinyɔgsa.” Wa ale weeni dila la, gamini tuemu a yaa deri basi wa ate wa nya nyinyɔgsa. ⁴ Yeezu a nman weeni wa ayen, “Kan weeni a sak waai ya, alege be cheŋ Juuma Puusika Yenni tomteerɔma wanyi jigi ate wa nya fu. Wa dan nya fu, be basi ate wa nye kaabka a te fu ase ti kokpienka Moosis ale jam a sak ti dii dila po dila po la. Kula a le sak nuruba ayen fi tuemu a nueri kama.”

⁵ Yeezu ale ga paari Kapernaum tenka la, sojiba kpagi dinyi a yaa jam tu wa a saalim wa ayen wa maari wa. ⁶ Wa yaa weeni Yeezu ayen, “M Nyɔɔ, m tomteerɔwa ale bo yeri ate wa nanɔsa ale wa nisima kpi ate wa a nam nna yegayega.”

⁷ Yeezu yaa weeni wa ayen, “M le jam a nye ate wa nya nyinyɔgsa.”

⁸ Sojima kpagini a yaa nman weeni wa ayen, “Aaya, m Nyɔɔ. Mi daa nuru waai ale magsi ayen fi jam m yenni la. Juijui ate ti za nna, fi deka a weeni fi wannu ate m tomteerɔwa a nya nyinyɔgsa. ⁹ Mi me ta nuruba baai ale nman ta pagrim mi zuk la kama, ale ta sojiba a nya ba zuk me. M dan weeni wanyi ayen wa cheŋ, wa a cheŋ kama. M dan nman weeni wa choa ayen wa jam, wa a jam kama. M dan weeni m tomteerɔwa ayen wa tom tuini a te mu, wa a tomu kama.”

¹⁰ Wa ale weeni dii la, a yaa deri cha Yeezu nna yegayega. Wa yaa chiem weeni nuru boanni meena baai ale va wa la ayen, “Mi a weeni ni ka wensie, mi an nya nuru Izirali ate wa ta siaka ase nuruwa de la. ¹¹ Ni wom mi wienɔ de nalimnyiini. Dai yeŋ po nuruba ale nyini konni ale yeninɔka geŋ a jam jo Naawen naamu po a

de nandiinta ale Abraham, ale Aizik ale Jakob. ¹² Alege baai ale magsi ayen ba jo dula jigini la, Naawen ale yuk ba basi legini po, dula ba le kasim a kum kama ale a nobi nyina.” ¹³ Yeezu ale biisi nyaku de a nueri la, wa yaa nman cheemu sojima kpagini jigi a weeni wa ayen, “Kuli yeri. Fi ale ta siaka la nyin, mi le nye a te fu.”

Wa tomteerowa a yaa deri nya nyinyogsa.

¹⁴ Yeezu a yaa chen ga jo Piita yenni po a yaa nya ale wa nanuba a wiagi. Wa nyin ale jam tolin ate wa doa dokku po. ¹⁵ Yeezu a yaa jo wa dokku po a tiri wa nisanja ate wa a deri nya nyin yogsa. Wa yaa yiri yaali nyiam a te ba.

¹⁶ Wein ale jam a sin la, tenka demma a yaa ta yuariba ale baai ate chichiribaata a bo ba zuima po la a jam Yeezu jigi. Wa yaa pa wa wannu a yia chichiribaatana nuruba zuima po a basi alege a tebi yuaroma meena. ¹⁷ Wa nye nyaku de kama ate ku sak ayen dii ate Naawen biisiteerowa Azaya a nmarisi Naawen gbanka po dila po dila po la a jam ka wensie. Wa jam a weeni ayen, “Wala dek le wa tuesi ti tuetana meena.”

¹⁸ Yeezu ale nya nuru boanni ale ba gilim wa la, wa yaa weeni wa nanviirima ayen ba chen a ga gaam mogi kpeeni a taam jueli kauk kunjula. ¹⁹ Ase ba ale jam boro a gomsu ayen ba chen la, Juuma Sinsak sagroma po wanyi a yaa jam Yeezu jigi a weeni wa ayen, “M Sagro, m gomsu a magsi kama ayen m va fu a chen juijui meena ate fi a chen la.”

²⁰ Yeezu a yaa weeni wa ayen, “Suemkparita a bo ka vie po ale ge nuinsa me a bo tugta po alege mi Saalobiika a ka jigiyaa a duagi a goa.”

²¹ Yeezu naanviirima wanyi a yaa nman weeni wa ayen, “M Nyɔnɔ, mi me a yaali kama ayen m va fu, alege basi ate m liɲ a ga pa m kowa a gu.”

²² Yeezu a yaa weeni wa ayen, “Jam a va mi yogyɔgla de, abe fi basi ate baai ale kpi la a gu ba dek kpeema.”

²³ Yeezu ale wa naanviirima a yaa jo naaruŋku po a cheɲ. ²⁴ Ase ba ale jam a cheɲ la, va kpionɲ a yaa deri yiti a fuk nna yegayega. Ku yaa fɔbi nyiamu ate bu a yiti a nagi naaruŋku ate bu gela me a jo naaruŋku po ate ku a nyɛ ku siɲ nyiamu tɛɲ. Nyaku de meena ale jam a nyɛ la, Yeezu a jam doa naaruŋku po a goa kama. ²⁵ Wa naanviirima a yaa nagi wa a yiti a weeni wa ayen, “Ti Nyɔnɔ, tama a bo ka kum po. Vari ti a basi.”

²⁶ Yeezu yaa yiti a begi ba ayen, “Ka boa ate nama a chali yɔgsumɔa? Ni siaka an soa diiya?” Wa yaa weeni vioku ayen ku basi alege weeni nyiamu me ayen bu baliɲ. Vioku a deri basi ate nyiamu me a baliɲ. Bu an nman a choa ale maga dek me.

²⁷ Ku yaa deri cha ba nna yegayega. Ba yaa begi chaab ayen, “Ka boan jaab nuru ale nna? Wa бага a biisi ale vioku ale nyiamu ate ba a wom wa noai.”

²⁸ Ba ale gaam a taam paari mogi kpeeni kauk kuŋkula la, ba yaa ga paari nuru baai ate ba a wi ba ayen Gergesimba la tɛɲka. Nuruba baye ale jam bo dula jigini a ta chichiribaata ba zuima

po. Nuru waai an jam baga a nyiem a va siuk kula. Yeezu ale ga nyini njaarunƙu po a sinj teŋ la, nuruba bayewa a yaa deri nyini juijui ate ba a gu nuruba la, a jam tu wa. ²⁹ Ba wanyi a yaa kaari a bek wa ayen, “Fi Naawen biika, ka boa ate fi a yaali ti jigiya? Dai dii danni ate Naawen ayen wa jam a bo teŋka meena demma buusa la an diem a paariya. Fi linj a de ka ninj jam ayen fi basi ate ti namu abe fi ge ate dai dila danni a paari?”

³⁰ Dula jigini die a yaa jam za guuk zuk a de.

³¹ Chichiribaataŋa a yaa saalim Yeezu a weeni wa ayen, “Fi dan a yaali ayen fi yiaƙ ti ate ti nyini be basi ate ti nyini a ga jo deenja po.”

³² Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Ni be cheŋ dula jigini.” Ti yaa nyini nuruma jigi a ga jo deenja po ate deenja a chali a ga va guuku nakpiak a sali sinj a lo mogi kpeeni po a kpi.

³³ Baai ale jam a nya deenja zuk la a yaa chali cheŋ ba teŋka a ga weeni baai ale bo dula la dii ale nye nuruma bayewa baai ate chichiribaataŋa a jam bo ba zuimaŋa po la. ³⁴ Teŋ kala demma ale jam a wom dii ate ba weeni la, ba meena a yaa nyini ba yeenja po a jam tu Yeezu a saalim wa ayen wa basi ba teŋka.

9

¹ Yeezu a yaa ga jo njaarunƙu po a nman pilim a lo mogi kpeeni jueli cheŋ wa dek teŋka. ² Dula jigini ate nuru a boro ate wa nisima ale wa nanja a kpi. Nuruba a yaa pa wa dueni jaab zuk a ta jam Yeezu jigi. Yeezu a yaa le nya ba siaka ale wa ale soa dii la, wa yaa weeni nuru waai

nisimaŋa ale wa naŋsaŋa ale kpi la ayen, “M biiga, yik fi dek abe fi kan te ku a daani fu. M voŋ fi wabaataŋa a te fu kama.”

³ Juuma Sinsaŋa sagra ma ba gela a jam bo dula jigini a yaa poli ba popola po ayen, “Wa ale a biisi dii la a nye nna ase wa ka Naawen la.”

⁴ Yeezu a poom seba wa dek popola po ba ale a poli dii la kama a yaa bek ba ayen, “Ka boan popola baata ate nama a poli? ⁵ Ase mi dan weeni nuruwa de ate wa nisima ale wa naŋsa a kpi la ayen m voŋ wa wabaataŋa a te wa a yaase wa yiti a cheŋ, ka kuna dek ale pagra? ⁶ Mi a yaali kama ayen ni seba ayen mi Saalobiika a ta siuk kama tenzuk meena a бага voŋ nuruba wabaata a te ba.” Wa yaa weeni nuru waai ale a wiak la ayen, “Yiti a zaani abe fi pai fi jaamu a cheŋ kuli fi yenni.”

⁷ Nuruwa a yaa deri yiti a zaani a pa wa jaamu a cheŋ kuli. ⁸ Yogsum nna yegayega a yaa deri yik baai meena ale jam za dula la. Ba yaa te Naawen pimpauk, dii nyin la wa ale te Yeezu siuk ate wa бага a tom tuini de la.

⁹ Yeezu a yaa le basi dula jigini ale cheŋ la, wa yaa nya nuru ate ba a wi wa ayen Matiu. Wa jam kala ka lampoo dokku po a tuesi lampoo. Yeezu a yaa weeni wa ayen, “Yiti a jam va mi.”

Wa yaa deri basi wa tuimaŋa ale ge yiti a ga va wa.

¹⁰ Yeezu ale wa naanviirima a yaa cheŋ Matiu yenni ayen ba de nandiinta. Lampoo cheesiroba ale wabaata nyam nna yegayega a yaa jam gum wa ale wa naanviirima po, ate ba meena a yaa kala a de nandiinta. ¹¹ Farisiiba ba gela a yaa

nya ba ale ba a de ɲandiinta. Ba yaa bek wa ɲaanviirima ayen, “Ka boa ate ni sagrowa ale wabaata nyam ale lampoo cheesiroba a de ɲandiinta ale chaaba?”

¹² Yeezu a yaa wom dii ate ba a bek la a yaa tulisi ba ayen, “Nuru baai ale ta nyinyogsa la, bala a kan cheɲ tiim nyɔno jigiya, alege ka yuariba nyiini. ¹³ Ba jam a ɲmarisi Naawen gbanƙa po dila po dila po ayen wa weeni ayen, ‘Nama ale ta jirim ale chaab dii la a peenti mi sui a gaam nama ale a ko duɲsa a kaabi a te mi la kama.’ Ni be cheɲ a ga gisi dii ate Naawen a weeni ni la kiri. Mi an jam ayen m wi ka nuru maɲsa, alege ka wabaata nyam.”

¹⁴ Da yeɲ Joon waai ale jam a te nuruba soka la, ɲaanviirima a yaa jam Yeezu jigi a bek wa ayen, “Ka boa ate tama ale Farisiima ɲaanviirima a kasim a bobi noa alege fi ɲaanviirima a kan bobi?”

¹⁵ Yeezu yaa bek ba ayen, “Ase nuru a dan faari nipɔk, wa doama sue a kaasi kama? Aawo, ɲa kan kaasi. Dai cheena kama ate nipɔkfiaka nyɔnowa a dan kan bo ale ba, ba yaa bobi noa.”

¹⁶ Wa yaa ɲman weeni ba ayen, “Nuru a kan pa garuchiak paalik a laɲ garuk kpaga. Ba dan nye dila, garuku a kan beni ku le cheeri a gum du.

¹⁷ Ba kan pa dapagrik a su bunlok kpak po. Ba dan nye dila, bunlokku a pusi kama ate daamu a waɲ. Ba pai dapagrik a su ka bunlok paaluk pu.”

¹⁸ Yeezu ale biisi a nueri la, Juuma po kpagi dinyi a yaa jam a kpi duna teɲ wa niɲ a weeni wa ayen, “Ka m lie ale deri kpi. Mi a saalim fu

ayen fi jam a pa fi nisaŋa a tiri wa ate wa yiti kum po.”

¹⁹ Yeezu yaa yiti va wa ate wa ŋaanviirima me a va cheŋ.

²⁰⁻²¹ Nipok wanyi a yaa jam bo dula a jam a wiagi bena pi ale ŋaye. Wa jam a lo ka chiak. Wa yaa poli wa sunum po ayen, “M dan бага a paari wa garuku noanni a tiri, m le nya nyinyogsa.” Wa yaa va Yeezu ŋaan a magi tiri wa garuku.

²² Yeezu a yaa viriŋ ŋaan a nya wa ale weeni ayen, “M lie yik fi dek abe fi kan basi ate ku a daani fu. Fi ale ta siaka ale mi dii la a basi kama ate fi nya nyinyogsa.” Wa le weeni nyaku de la, nipowa yaa deri nya nyinyogsa.

²³ Yeezu ale ga paari Juuma kpagini yenni la, wa yaa nya yiyiirisa ale ba kala dula jigini alege baai me a kum. ²⁴ Wa yaa weeni ba ayen, “Ni meena a yiti nyini. Biika an kpiya, alege wa a goa kama.” Ba ale wom dila la, ba yaa deri a la wa. ²⁵ Nuruma meena a yaa le nyini la, Yeezu a yaa jo biika dokku po a yik wa nisaŋa ate wa yiti.

²⁶ Dii ate Yeezu a nye la, a yaa deri waan teŋ sii meena ale gilim dula jigini la.

²⁷ Yeezu ale nyini dula jigini a nyini a cheŋ la, yeeba baye a yaa wom wa a yaa deri cheŋ va wa. Ba yaa kaari a wi wa a weeni ayen, “Naawa Deevид ŋaanbiika, ti a saalim fu ayen fi ta jiiirim ale ti.”

²⁸ Yeezu ale ga jo dok la, yeema bayewa a yaa jam wa jigi. Yeezu yaa bek ba ayen, “Nama ta siaka ayen mi бага a tebi ni?” Ba yaa siagi.

²⁹ Dula jigini Yeezu a yaa tiri ba ninaŋa ale weeni ba ayen, “Basi ate ku nye ase ni siaka ale

ka dii la.” ³⁰ Ba ninan̄a a yaa deri lagri ate ba a nya. Yeezu a yaa kaam ba ayen, “Ku a fe kama ate ni kan weeni waai dii ale nyɛ la.”

³¹ Alege nuruba bayewa de a ta ga weeni ate ku tagli tɛŋ sii meena ale moata dula jigini la.

³² Ase nuruba bayewa ale jam a chen̄ la, nuruba ba gela a yaa jam ta nuru wa choa a jam Yeezu jigi. Chichiribiok ale jam bo wa zukku po ate wa an jam baga a biisi. ³³ Yeezu ale yiak chichiribioku ate ku nyini nuruwa zukku po a nyini la, wa yaa deri a biisi. Ku yaa deri cha nuru baai meena ale za dula la. Ba yaa weeni chaab ayen, “Tama an diem a nya wann̄i de choa Izirali.”

³⁴ Alege Farisiima a weeni ayen, “Ka chichiribaatan̄a kpagini ale te wa pagrimu ate wa baga a yiak chichiribaata nuruba zuima po.”

³⁵ Va n̄ala po Yeezu yaa kasim a nyiem tɛŋkpiensan̄a ale tɛŋkpansan̄a meena. Wa jam a sak nuruba Naawen naamu wie ba tuka diinan̄a po, ale a tebi yuariba yegayega me. ³⁶ Wa ale ga nya n̄anboanni la, wa j̄irim yaa jam bo ale ba dii nyiŋ la ku jam a daani ba kama nna yegayega ate ba yaa yaali maarika. Ba jam a nyɛ ase ka piisa ale kan ta naapeerik la. ³⁷ Wa yaa jam a weeni wa n̄aan̄viirima ayen, “Ka cheka tuima ale boro nna yegayega, alege cheeroma an piisiya. ³⁸ Ni puusi a te Naawen waai ale ka cheka nyon̄owa la ate wa basi ate cheeroba yegayega a jam a che abe ba vaari a ta jo.”

10

¹ Yeezu a yaa wi wa n̄aan̄viirima pi ale bayewa

ate ba jam wa jigi, ate wa yaa pa wa pagrimu a te ba, ate ba nyini a cheŋ a nyiem a yiak chichiribaata nuruba zuima po ale a puusi ate yuariba a nya nyinyogsa. ² Wa tuimtomdoma pi ale bayewa yue a jam ale Simon waai ate Yeezu a jam te wa yue paani ayen Piita la, ale wa yuawa Andiru ale Jeemsi ale wa me yuawa Joon, Zebedi bisana, ³ ale Filip ale Batolomiu ale Tomasi ale Matiu waai ale jam ka lampoo cheesirowa la, ale Jeemsi, Alfiyus biika, ale Tadiusi, ⁴ ale Simon ale jam a nye ayen Juuma a nya ba dek zuk la, ale Judas Iskariot waai ale jam a ta Yeezu a ga bobri a sak la.

⁵ Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Ni dan basi dela ale ge cheŋ, ni kan va Samaria tenŋana po ale baai ale kan daa Juuba la tenka. ⁶ Ni nyiem Juuma ale bo ten sii la nyiini. Ba a nye se ka piisa ale be ŋa siuk la. ⁷ Ni cheŋ a ga sak ba ayen Naawen naamu a moata kama. ⁸ Ni puusi a te yuaroma ale gamaŋa ate ba nya nyinyogsa, abe ni nagi kpeebe kum po a yiti abe ni a yiak chichiribaata nuruba zuima po a basi. Pagrimu de ate mi a pa te ni la, ni an tuniya, nama me a pa te abe ni kan yaali tutuna. ⁹ Ni kan pa ligra a nyo ni fotaŋa po. ¹⁰ Ni kan pa koalima yaase fotta ale garujenta ale nuensa ale tacheŋsa. Ku a magsi kama ayen tuimtomdisa a de ba tuimaŋa nyinŋ.

¹¹ “Ni dan ga paari tenŋ, ni jo ka po a gisi nuru waai ale wa te ni tia abe wa tuesi ni la. Ni dan nya nuru wala choa, ni be bo ale wa a ta ga paari dai dii dai ate ni a basi dula la. ¹² Ni dan ga jo yenni po, ni puusi ba abe ni weeni ba ayen

Naawen ale te ba suyogini. ¹³ Ba dan te ni tia, Naawen a le te ba suyogini. Ba dan kan te ni tia, Naawen a kan te ba suyogini. ¹⁴ Ten kaai nuruba a yaase yeri dii dem a dan kan te ni tia ale kan yaali ayen ba wom dii me ate ni tara ayen ni weeni ba la, ni kpaanti ni nanɗaɗa paasuku a basi dula jigini, ate ku sak ayen ba me zeri ba kama. ¹⁵ Ni wom mi nalim nyiini. Naawen a dan jam ayen wa bo tenka meena demma buusa, wa le ta jirim ale nuru baai ale jam bo ten sii ate ba a wi ayen Sodom ale Gomora la po a gaam ba.

¹⁶ “Ni wom mi nalimnyiini. Nama baai ate mi a tom la, a nye ase ka piisa ale bo piina sunsun la. Dila nyin la ku a fe kama ayen ni ta yam ase wiiga la abe ni yik ni deka ase nangbanɗa la. ¹⁷ Ni kpesi ni deka dii nyin la nuruba a le yik ni ale pagrim a ta cheɗ boteka yenni. Ba le miiri ni me ale fiɗa ba tuka diinaɗa po. ¹⁸ Ba le ta ni a cheɗ a ga zaani nalima ale kpaga nin ate ba bo ni buusa mi nyin. Ba dan nye ni dila ni yaa le nya siuk a biisi ale ba ale baai me ale kan daa Juuba la Naawen wamaɗaɗa wie. ¹⁹ Ba dan ta ni a jam boteka yenni po, ni kan basi ate dii ate ni ayen ni biisi la a daani ni. Ku dan jam paari ni biik, Naawen a le sagi ni ate ni biisi. ²⁰ Wie ɗaai ate ni ayen ni biisi la a kan chim nama deka wie, alege ɗa le nyini ka ni Kowa Naawen Chiika jigi.

²¹ “Nuruba a le jam yik ba suaata a te nuruba ba gela ate ba ko ba. Bisa koba a le jam a yik ba me a nye ba dila degadega. Bisa me a le jam nye ba koba ale ba maba dila me. ²² Waai meena a le kisi ni, dii nyin la nama ale a va mi la. Nuru waai

a dan ta suduŋni ale ninam ate ku beni, Naawen a le vari wa a basi. ²³ Ba dan a daani ni teŋ kaai po ni basi dula abe ni chali cheŋ teŋ yoŋ. Wensie ate mi a weeni ni, ni kan baga a tom ni tuimaŋa meena Izirali teŋsaŋa po a nueri ale ge ate mi Saalobiika a pilim jam.

²⁴ “Zamsiro waai an baga a seba a gaam wa sagro. Tomteero waai me an baga a chim nuru kpion a gaam wa nyono. ²⁵ Zamsiro a pii ka nyin wa dek ayen wa magsi chaab ale wa sagro. Tomteero me a yaali kama ayen wa dan nya siuk wa ale wa nyonowa a magsi chaab. Nuruba a dan a wi mi ayen Beelzebu, chichiribaata meena kpagini, ba le wi nama wie ate ŋa gaam di.

²⁶ “Ni be kan a chali nuruba yogsumoa. Wie ŋaai ale lik dua yogyogla de la ale jam nyini peelim, wie ŋaai meena ale chim wasusuga la ba le jam seba ŋa. ²⁷ Dila nyin ku a fe kama ate ni a sak nuruba wie ŋaai ate mi a suk a sak ni la, a lagri. ²⁸ Ni kan a chali yogsum ale nuru baai ale a ko nuruba nyinlammu la, dii nyin la ba an baga a ko ba chiisaŋa. Ku magsi kama ayen ni a chali Naawen waai ale baga a kaasi nuruba nyinsa ale ba chiisa bolim buui ale kan maari a kpimsi la po yogsum. ²⁹ Ni baga kama a pa ligbiri a da nuinsa siye yabaŋa po, alege si po bunyi a dan poom a lo teŋ, ni Kowa Naawen a seba ku po kama. ³⁰ Alege nama, Naawen a chiini ni zuisaŋa meena ni zuimaŋa po kama. ³¹ Nyaku de nyin nama kan a chali yogsum ale dii ate nuruba ayen ba nye ni la. Ni gaam nuinsaŋa ka nna yegayega Naawen nimbie po.

³² “Waai meena ale a weeni a lagri nuruba nimbie po ayen ka mi ale soa ba la, mi me a le weeni dila degadega m Kowa Naawen waai ale bo wenɲmazuk la nimbie po. ³³ Waai meena ale kan weeni a lagri nuruba nimbie po ayen ka mi ale soa ba la, mi me a kan biisi m Kowa Naawen waai ale bo wenɲmazuk la nimbie po.

³⁴ “Ni kan a poli ayen mi sakka de a le basi ate nuruba a tigsi jam jigi yeɲ a boro ale suyɔgini. Ku le basi kama ate nuruba a poori chaab. ³⁵ Bisa a le ɲman tulim a ta chaab ale ba koba. Leeba me a le ɲman tulim a ta chaab ale ba maba. Sampooba me ale tulim ta chaab ale ba ɲianipooba. ³⁶ Ku dan jam ase nnala la, ni le seba ayen nuru dek dɔkdem ale wa dachaasa.

³⁷ “Nuru waai ale a yaali wa ko a yaase wa ma a gaam mi la an magsi ayen wa va mi. Nuru waai me ale a yaali wa biik a yaase wa lie a gaam mi la an magsi ayen wa va mi. ³⁸ Nuru waai a ale kan gomsɪ a magsi ayen wa nya ninam a yaase wa kpi mi nyiɲ la an magsi ayen wa va mi. ³⁹ Nuru waai ale a yaali wa dek nyuvuri ale kan yaali ayen wa nya ninam la, kula nyɔɔɔ a le jok wa nyuvunni. Nuru waai a dan jok wa nyuvuri mi nyiɲ, wa le ɲman nya di.

⁴⁰ “Nuru waai a dan te ni tia ale tuesi ni, kula nyɔɔɔ a te ka mi me tia dila. Nuru waai me ale a te mi tia ale a tuesi mi la, wa te ka Naawen waai ale tom mi la tia dila. ⁴¹ Nuru waai ale a te Naawen biisiteerɔwa tia, dii nyiɲ la wa le tom a te Naawen la, da yeɲ po wa le nya ku tutuna. Nuru waai me ale a te nuru maɲ tia ayen wa le ka nuru maɲ la nyiɲ, da yeɲ po wa le nya ku

tutuna. ⁴² Ni wom mi nalimnyiini. Nuru waai a dan pa nyayogsik a te mi njaanviirima po wanyi, da yenj po wa le tuesi ku tutuna.”

11

¹ Yeezu ale biisi ale wa njaanviirima pi ale bayewa a nueri la, wa yaa basi dula jigini ale ge chenj tenj sii ale moata dula la ayen wa sak ba Naawen wamaɲsana wie.

² Joɔn waai ale jam a te nuruba soka la, a diem a jam bo ka naawa Ayerod doƙku kuui ate ba a lik nuruba la po. Joɔn ale wom dii ate Yeezu a jam a tom la, wa yaa tom wa njaanviirima po ba gela ate ba chenj Yeezu jigi. ³ Ba ale ga paari wa jigi la, ba yaa bek wa ayen, “Ka fi ale nuru waai ate Joɔn a weeni ayen fi le jam la, yaa ti deema a limsi nuru yonɲo?”

⁴ Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Ni nman pilim chenj a ga weeni Joɔn dii ate nama a wom ale a nya la. ⁵ Yeeba a nya, gbanisa me a baga a chenj, gama me a nya nyinyogsa. Tukpara nyam a wom, ale nagi kpeeba kum po a yiti. M be sagi njanjagsa me Naawen wamaɲsana wie. ⁶ Nuru baai ale kan ta chichama ale mi la, sue a peenti kama.”

⁷ Ase Joɔn njaanviirima a yaa ale nman pilim a bo siuku po a chenj la, Yeezu a yaa chiem a weeni nuru boanni Joɔn wie. Wa yaa weeni ba ayen, “Nama ale nyini a chenj Joɔn jigi sagini po la, nama a jam a poli ayen ni le nya ka boa? Nama a poli ayen ni le nya ka chichama nyonɔ? ⁸ Nama a nyini chenj ayen ni nya ka boa? Nama a chenj dula ayen ni nya ka nuru waai ale jo garuk

nalinsa la? Baai ale a jo garuk tila chaama la a bo ka nalima yie po. ⁹ Ni be weeni mu, ni nyini cheŋ ayen ni nya ka boa? Naawen biisiteerɔma yaa? Ni basi ate m weeni ni ayen ni nya ka waai ale gaam Naawen biisiteerɔma meena la. ¹⁰ Ba ŋmarisi Joɔn wie Naawen gbanƙa po kama dila po dila po ayen Naawen a weeni ayen, ‘Ka mi tomteerɔwa ale nna. M be le liŋ a tom wa fi niŋ ate wa gomsɪ siuk a te fu.’ ¹¹ Wensie ate mi a weeni ni, Joɔn waai ale a te nuruba soka ale nyiam la a gaam nuru baai meena ale jam boro a ta nyini dila po dila po la kama, alege Naawen naamu po waai ale ka baan la a ŋman zuak a gaam Joɔn kama. ¹² A ta nyini diipo ate Joɔn a piilim a sak nuruba la a ta jam paari jinla, pagrim nyam a kasim a yaali kama ayen ba kaasi Naawen naamu. ¹³ A ta nyini diipo ate Naawen a liŋ pa wa Sinsanŋa a te Moosis la ale Naawen biisiteerɔma meena ale jam a sak nuruba dii la a ta jam paari Joɔn jamka me nuruma de meena a biisi Naawen naamu wie kama. ¹⁴ Ni dan siak a te dii ate ba ŋmarisi la, ni le miŋ ayen Joɔn ka Naawen biisiteerɔwa Elaja. Ba ŋmarisi Naawen gbanƙa po ayen wa le ŋman pilim jam. ¹⁵ Ni lagri ni tuenja a wom dii ate m weeni a sak ni la.

¹⁶ “Yɔgyɔgla de, m le pai jinla demma a magsi chaab ale ka boa? Ba a nyɛ se ka bisa ale tigi chaab a kala yaba po a wi ba dɔaba a weeni ba ayen, ¹⁷ ‘Tama a yi ka nipɔkfiak yiila, alege nama a kan gogi. Ti a yi kum yiila, alege ni sue a kan kaasi.’ ¹⁸ Joɔn ale jam bobi wa noanni la, waai meena a jam a weeni kama ayen chichiribiok ale bo wa zukku po. ¹⁹ Mi Saalobiika ale jam, a de

ale nuruba la, waai meena a jam a weeni kama ayen, ‘Ni nya nuruwa de. Wa ka puuk nyɔɔ ale a nyu daam me nna yegayega. Wa ka lampoo cheesiroba ale wabanyeerisa doa.’ Naawen a sak nuruba ka wa wensie siutaŋa tii ale ka tɔgatɔga la.”

²⁰ Yeezu a tom wakperikaliisa yegayega tɛŋ sii ale moata la po, alege tɛŋ sila demma an diem a jam basi ba wabaataŋa. Wa yaa tɔarin ba ayen, ²¹ “Nama Koraziin demma ku le jam tua kama ni jigi. Nama Beteseida demma, ku le jam tua kama nama me jigi. Ase mi a dan poom a tom wakperikaliisa de ka Taaya ale Saidon tɛŋsaŋa po ase mi ale tom dii nama jigi la, baai ale jam bo dula dila po dila po la ate basi ba wabaataŋa kama. Ba te jo ka garuk tii ale a lu ba nyiŋsaŋa la abe ba nye tintuem a yuk ba zuimaŋa. Nyaku de te le sak nuruba kama ayen ba ŋman va ka Naawen siuku. ²² Wensie ate mi a weeni ni Naawen a dan jam ayen wa bo tɛŋzuk meena demma buusa wa le ta jiiirim ale Taaya ale Saidon demma a gaam nama kama. ²³ Nama Kapernaum demma, ni a yaali kama ayen ni pa ni deŋ jueli wenŋmazuk. Dai dila danni a dan paari, ba le yuk ni basi bolim buui ale kan maari a kpimsi la po. Ase mi dan poom a tom wakperikaliisa de ka Sodom tɛŋka po dila po dila po, ase m le tom dii la, Naawen a kan bo ba buusa a kaasi ba. ²⁴ Wensie ate mi a weeni ni Naawen a dan jam ayen wa bo tɛŋzuk meena demma buusa wa le ta jiiirim ale Sodom demma a gaam ni.”

²⁵ Va ŋjala po Yeezu a yaa puusi a te Naawen

ayen, “M deƙ ko, fi waai ale ka wenna mazuk ale tenna zuk meena nyɔnɔ. Wie ɲaai ate fi a zeri yam nyam sakka ale ge a pa suk ba la, fi pa ka ɲala a sak baai ale kan seba gban la. Mi a te fi jiam wienɔ de nyin. ²⁶ M Koa, fi ale yaali ayen ku nye dii la ale la.”

²⁷ Yeezu ale puusi a nueri la, wa yaa cheemu a weeni nuru boanni ayen, “M Kowa a pa jaab buuri meena a te mu kama. Nuru waai a ze Naawen biika ka wa kowa nyiini ale seba wa. Nuru waai me a ze kowa ka wa biika nyiini ale seba wa. M basi kama ate baai ate m lueri la seba wa me.

²⁸ “Nama meena baai ale ji jib kpeenta ale jiaƙ la, ni jam mi jigi. Mi a le te ni vuusum. ²⁹ Mi sinsanɲa a nye se ka naabkpaama duok la. Ni pa ku a su ni ɲeenɔ po ate ni baga. Mi ka nuru waai ale seba m deƙ taka la. Ni dan basi ate mi a sak ni, ni le nya vuusum. ³⁰ Duok kuui ate mi a pai a te ni la, ku ta chenna an tua. Jib tii ate mi a pai a ji ni la an dobra.”

12

¹ Ba Vuusum Daanɔ po dini Yeezu ale wa ɲaanviirima a yaa jam chenna va nuru talim po. Ba la chenna la, kom a yaa ta wa ɲaanviirima ate ba yaa wie “wiiti” ayen ba ɲobi. ² Farisiima ba gela ale nya dii ate ba a nye la, ba yaa bek Yeezu ayen, “Ka boa ate fi ɲaanviirima a kaasi ti Vuusum Danni kisiku?”

³ Yeezu a yaa bek ba ayen, “Nama an diem karim Naawen gbanƙa po a min naawa Deevid wie a chak ya? ⁴ Dii po ate nuru waai ate ba a wi wa ayen Abiata ate wa jam ka Juuma Puusika

Yenni tomteerɔma la, da yenj ate kom a yaa jam ta Deevide ale wa doama. Wa yaa jo Puusika Yenni po a pa boroboruk a we a njobi ale ge a wie a te wa doama ate ba me a njobi. Ba kan te nuru yonj a njobi boroboruku de ka Juuma Puusika Yenni tomteerɔwa nyiini ale a njobi ku. ⁵ Nama an karim dii ate Moosis a nmarisi Naawen gbanjka po ayen Juuma Puusika Yenni tomteerɔma nyiini ale a tom wa Puusika Yenni po Vuusum Danni la? Ba nyiem a kasim a a kaasi ti Vuusum Danni kisiku kama, alege nuru waai a kan nya ba kaasunju. ⁶ Ni basi ate m weeni ni ayen nuru a bo dela a zuak gaam Juuma Puusika Yenni kama. ⁷ Ba nmarisi Naawen gbanjka po ayen wa weeni kama ayen, 'Nama ale ta jirim ale chaab dii la a peenti mi sui a gaam nama ale a ko dunja a kaabi a te mi la kama.' Ni dan seba wienja de kiri, kuna magsi ayen nama a bu baai ale kan nye a kaasi la buusa. ⁸ Mi Saalobiika ale soa Vuusum Daanja me."

⁹ Yeezu a yaa basi dula jigini ale ge a chen ga jo Juuma tuka dokku po. ¹⁰ Nuru wanyi ale jam bo dula ate wa nisa a kpi. Nuru baai ale jam bo dula la, a jam a limsi kama ayen ba nya se Yeezu le tebi nuruwa nisanja Vuusum Danni po yaase wa kan tebi ate ba бага a nya wari biisi.

¹¹ Yeezu a yaa weeni ba ayen, "A se nama waai poosuk a dan lo vili po Vuusum Danni ni kan yeeri ku? ¹² Nurubiik a be gaam poosuk kama nna yegayega. Ka dila ale soa ate nuru a dan maari wa suok Vuusum Danni po, wa kan kaasi Vuusum Danni kisiku." ¹³ Wa yaa weeni nuru waai nisanja ale kpi la ayen wa teeri si.

Wa yaa teeri si a deri nya nyinyogsa.
 14 Farisiima a yaa yiti dula jigini a nyini a yaa gisi siuk ayen ba ko Yeezu.

15 Yeezu ale wom dii ate ba a yaali ayen ba nye wa la, wa yaa basi dula jigini ale ge cheŋ. Nuruba yegayega a jam va wa ate wa tebi ba tuetana meena. 16 Wa ale tebi ba la, wa yaa weeni ba ayen ba kan weeni a sak nuru wa ale nye dii la. 17 Wa weeni ba nyaku de kama ayen dii ate Naawen biisiteerowa Azaya a nmarisi dila po dila po la a chim wensie. Wa nmarisi kama ayen Naawen a weeni ayen,

18 “Ka mi tuimtomdowa waai ate mi a lueri a te m dek la, ale nna. Mi a yaali wa kama. M sui me a peenti ale wa nna yegayega.

M le pai m chiika a nyo wa sunum po ate wa sak baai ale kan daa Juuba la nyemagsika.

19 Wa daa sak ba nyaku de, wa kan yaali ayen wa ale ba a ta nampaga ale chaab a yaase wa a na ba yabana po.

20 Wa le maari nanjagsa baai ale nye a se wuuk tii ale wie la abe wa pa wa pagrimu a te nuru baai ale seba ba dek taka la, dii nyin la bala a nye se ka bolim ate ba toati a zaani la.

Wa kan basi nyaku de nyeka a se ka wa ta nyemagsika a jam tenzuk de.

21 Waai meena yiila ale bo ka wa jigi.”

22 Da nala po nuruba ba gela a yaa ta nuru wanyi a jam Yeezu jigi. Wa jam ka gaaun ale yi me, dii nyin la chichiribiok ale jam bo wa zukku po. Yeezu a yaa tebi wa ate wa nman baga a biisi ale a nya. 23 Ku yaa cha nuru boanni ate ba yaa

bek chaab ayen, “Nuruwa de, ka naawa Deevid njaanbiik yaa?”

²⁴ Farisiima ale wom dii ate nuruma a biisi ale chaab la, ba yaa weeni ba ayen, “Chichiribaataŋa meena kpagini ate ba a wi ayen Beelzebu la ale a te wa pagrim ate wa baga a yiaƙ chichiribaata nuruba zuima po a basi.”

²⁵ Yeezu a jam seba dii ate Farisiima a poli la kama a yaa weeni ba ayen, “A se teŋ kaai dem a dan poori ba dek ta chaab, ba dachaasa a kan va dila nyiŋ a ko ba? Ase yeri yeŋ po dem a dan tulim a ta chaab yeri dila a waan kama. ²⁶ A se Sitaana ale wa tuimtomdoma a dan ta chaab, wa naamu a kan beni ale ge a lo. ²⁷ Nama a weeni ayen Beelzebu ale kasim a pa wa pagrimu a te mi ate mi baga a yiaƙ chichiribaata nuruba zuima po a basi. Ka wana ale a te nama njaanviirima pagrimu ate ba a yiaƙ chichiribaata a basi. Ni dek njaanviirima ale a tom dii la a sak kama ayen dii ate nama a biisi mi wie la a daa wensie. ²⁸ Ka Naawen Chiika ale a te mi pagrim ate mi a yiaƙ chichiribaata nuruba zuima po a basi. Nyaku de a sak ni kama ayen Naawen naamu a jam diiri ni kama.

²⁹ “Nuru karo a baga a jo pagrɔ yeri po a zu wa nanta ka wa nin liŋ a yik wa a bobi alege pai nantaŋa.

³⁰ “Nuru waai a dan zeri mi njaan zaanika, kula nyɔnɔ a kaasi ka mi ale a tom dii la. Nuru waai a dan kan a maari mi ate ti tigi a gum chaaba, kula nyɔnɔ a kati a waan kama. ³¹ Wensie ate mi a weeni ni, Naawen baga kama a vona te nuruba ba wabaata meena ale ba ale a le wa dii la me.

Alege nuruba a daa le Naawen Chiika, Naawen a kan baga a voŋ a te ba. ³² Nuruba a daa le mi Saalobiika Naawen ale baga a voŋ a te ba. Nuruba abe daa le Naawen Chiika, Naawen a kan baga a voŋ a te ba diipo diipo.”

³³ Yeezu a yaa ŋman weeni Farisiima ayen, “Timaŋ a yoani ka yoana maŋsa, alege tibiok a yoani ka yoana baata. Nuruba a baga a miŋ timaŋ ale tibiok ka si yoanaŋa nyiŋ. ³⁴ Nama a nyɛ se ka wiiga la. A se nama a daa tom wabaata ni le nyɛ ka se a biisi wamaŋsa? Wie ŋaai ate nama a biisi la a nyini ka ni deŋ puusa po. ³⁵ Nuru sunum a bo ka wa ŋanta zaanika jigi. Wamaŋsa a dan bo dula, wa a yeeri ŋa kama a biisi. Wabaata me a dan bo du, wa a yeeri ŋa me kama a biisi.

³⁶ “Wensie ate mi a weeni ni, Naawen a dan jam ayen wa bu teŋzuk meena demma buusa, wa le bek waai meena wa ka ya tii ate ba biisi la. ³⁷ Naawen le pa ka wie ŋaai ate ni biisi la a bu ni buusa. Nama ale biisi ŋaai meena ate wa wom la le basi ate wa weeni ayen ni kaasi kama yaa se ni ze ku po.”

³⁸ Da ŋala po Juuma Sinsak sagroma ale Farisiima ba gela a yaa jam Yeezu jigi a weeni wa ayen, “Ti Sagro, tama a yaali kama ayen fi tom wakperikaliik ate ti nya.”

³⁹ Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Nama jinla demma a zeri Naawen ka nna yegayega ale a tom tuimbaata. Mi a kan siagi a tom wakperikaliik a te nama yogyogla de. Wakperikaliik sii ate nama le nya dai yeŋ po la ale dii ate Naawen a tom a te wa biisiteerowa waai ate ba jam a wi wa ayen

Jona la. ⁴⁰ Naawen a jam tom jum kpiem ate bu ga ne Jona. Wa jam a bo bu poni po ka daa ηata. Siuku la po me ba dan jam ko mi Saalobiika, nuruba le gu mu. Ba dan gu mu, daa ηata danni m le yiti kum po. ⁴¹ Naawen a dan jam ayen wa bu tenzuk meena demma buusa baai ale bo ten kaai ate ba a wi ayen Niineve la, le jam a yiti a biisi gaam ni. Jona a le jam sak ba Naawen wie dila po dila po la, ba jam a basi ba wabaatana kama ale va wa. Mi waai ale bo dela ale ni la, a zuak gaam Jona kama nna yegayega. ⁴² Naawen a dan jam ayen wa bu tenzuk meena demma buusa, Siiba tenka nipok naawa, le jam a yiti a biisi gaam ni. Wa nyini ka nna ninjina a jam naawa Solomon jigi ayen wa wom wa yammu wienja. Mi waai ale bo dela ale ni la, a zuak gaam Solomon kama nna yegayega.”

⁴³ Yeezu a yaa ηman weeni Farisiima ayen, “Chichiribiok a dan nyini nuru zuk po a nyini, ku a cheη ka sagini po a ga nyeema a gisi vuusum jigi. Ku dan kan baga a nya jigi ya. ⁴⁴ Ku a weeni ka ku dek ayen, ‘Basi ate m ηman a ga jo nuru waai zukku po ate m poom boro la.’ Ku dan ηmani a ga jo dula jigini, ku yaa ale nya ayen ku jigini a gomsu magi kama. ⁴⁵ Ku yaa ηman nyini dula jigini a nyini a ga gisi a nya ku chichiribaata ti chaab tiyopoi a ta ηmani ga jo nuruwa zukku po. Chichiribaata tiyopoi wa tuimbaatana a pagra a gaam m kula tuimana kama chichiribiok kula a dan tom ku tuimana a nueri, nuru wa la ale poom ka dii la a gaam wa daam wa kama. Ku le ku nyε dii ale jinla demma baai ale a tom wabaata la ale la.”

⁴⁶ Yeezu ale diem boro a biisi la, wa mawa ale wa suaataŋa a yaa jam za peelim a tom nuru ayen wa jo a wi wa. ⁴⁷ Wa yaa jam Yeezu jigi a weeni wa ayen, “Fi mawa ale fi suaataŋa a za peelim a yaali fu.”

⁴⁸ Nuruba yegayega ale jam kala a gilim Yeezu ate wa yaa bek ba ayen, “Ka wana ale mi ma? Be ka bana ale mi suaata?” ⁴⁹ Wa yaa dak ayen ba nya wa ŋaanviirima, ale weeni ba ayen, “Mi maba ale mi suaataŋa ale la. ⁵⁰ Baai meena ale a tom dii ate mi kowa a yaali la, bala ale mi suaata, ale mi tɔaba, ale mi maba.”

13

¹ Dai dila danni Yeezu a yaa basi dula ale ŋmani a cheŋ mogi kpeeni noai a ga kala a sak nuruma Naawen wie. ² Nuru boari yegayega a yaa jam za a gilim wa. Ba ale jam a piisi la nyiŋ ale soa ate wa yaa a yiti a ga jo ŋaarun po a siŋ nyiamu po a torisi a cheŋ niŋ maga dega, ale ge ate nuru boanni a yaa za nyiamu noai. ³ Wa yaa magsi wamagsima a sak ba wie nna yegayega a weeni ba ayen,

“Nuru wanyi ale jam boro a yaa nyini a cheŋ wa talim ayen wa yuk wa ŋanborinta ase muma la. ⁴ Wa ale jam boro a yuk la, beena gela a lo siuku po ate nuinsa a jam pisi ŋa meena. ⁵ Been a gela me a lo tintana po. Nala an jam baga a nyini nwuli, dii nyiŋ la tantaŋa an jam soa dii ya dula jigini. ⁶ Kantuen ale jam a moak la, ŋa meena yaa jak dii nyiŋ la ŋa ka nanŋa ate ŋa yaa a kpi. ⁷ Been a gela me a lo munsa po a yaa nyini. Munsaŋa me a chim gerigi ŋa. ⁸ Been a gela me a

lo teŋ nalun po a nyini a biak nalimnyiini. Ŋaai a ta bie pisita, Ŋaai pisiyuebi, Ŋaai me a ta kook.”

⁹ Yeezu yaa a ŋman weeni ba ayen, “Nama baai ale ta tue a wom la, ni wom mi nalimnyiini.”

¹⁰ Yeezu ale jam kala wa dek wa nyiini la, wa ŋaanviirima a yaa jam a bek wa ayen, “Ka boa ale soa ate fi a daa sak nuruba, fi a pa wamagsima a sak ba?”

¹¹ Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Naawen a pa wa naamu wienja a lagri sak ni kama alege wa an nye nna la a te ba. ¹² Nuru waai a dan tara, Naawen ale gum du a te wa ate wa ta yegayega. Nuru waai a dan kan ta jaaboa, mak kaai ate wa ta la, Naawen ale tuesi. ¹³ Ka dila nyin ale soa ate mi a magsi wamagsima a sak nuruba la. Ba ta nina alege an baga a nya. Mi daa biisi ale ba, ba kan miŋ mi ale a biisi dii la kiri ya. ¹⁴ Dii ate Naawen biisiteerowa Azaya a ŋmarisi ba wie Naawen gbanja po dila po dila po la ka wensie. Wa ŋmarisi ayen Naawen a weeni ayen,

‘Nuruma de a wom ale a wom kama alege ba kan minji. Ba a nya ale a nya alege ba kan nya.

¹⁵ Dii nyin la ba popolana a lik kama, ba tuenja me a kpari ate ba ninaja a yi.

Ba dan kan nye ka dila ba ninaja a ta nya kama, ate ba tuenja a wom ate ba popolana me a miŋ.

Ate ba basi ba wabaatana ate m vonj a te ba.’

¹⁶ “Nama a ta supeentik kama. Ni ninaja a baga nya ate ni baga a miŋ dii ate weeni la kiri. ¹⁷ Ni basi ate m weeni ni ayen Naawen biisiteeroma ale Naawen nuruma yegayega a

yaali kama ayen ba nya wie ɲaai ate nama a nya la nna yegayega, alege ba an baga a nya ɲa. Ba a yaali ayen ba wom wie ɲaai ate nama a wom la nna yegayega, alege ba an baga a wom ɲa.

¹⁸ “Ni goori a wom mi ale a ayen m sak ni boridowa wamagsini la kiri. ¹⁹ Bie ɲaai ale lo siuku po la a nye se ka Naawen Naamu po wamaɲsaɲa ɲaai ate nuruba a wom alege kan miɲ ɲa kiri la. Sitaana a yaa jam nna nwuli a tuesi wamaɲsaɲa ba suniimaɲa po. ²⁰ Bie ɲaai ale a lo tanaɲa po la a nye se ka baai ale a wom wamaɲsaɲa ate ba sue a peenti la. ²¹ Alege wamaɲsaɲa a kan siɲ ba suniimaɲa po ate ba a ta ɲa a beni. Ninam a dan jam yik ba wamaɲsaɲa vaka nyiɲ, ba yaa deri basi. ²² Bie ɲaai ale a lo munaɲa jigini la a nye se ka baai ale a wom wamaɲsaɲa, alege tenzuk meena ɲantaɲa yaalika ale ba ligraɲa yaalika yegayega ka, ɲala meena a kaasi ka wamaɲsaɲa ate ba an baga a ta ɲa a beni. ²³ Bie ɲaai ale a lo ten nalunƙu po la a nye se ka baai ale a wom wamaɲsaɲa ate ɲa a jo ba suniima po nalimnyiini ale baga a biak a ta bie pisita, ɲaai pisiyuebi ate ɲa gela me a ta bie kook la.”

²⁴ Yeezu yaa ɲman magsi wamagsima ɲa chaab ale ba ayen, “Naawen Naamu a nye se ka nuru waai ale cheɲ wa talim ayen wa bori wa ɲanborinta la. ²⁵ Dii po ate nuru meena a goa la wa dachiak a yaa yiti yokku po a cheɲ nuruwa talimu a ta wuu bie a ga bori bu po ale ge cheɲ. ²⁶ ɲantaɲa ale nyini a chim a moata puusa yikka la, wuutaɲa me a nyini a chimu. ²⁷ Da yeɲ po

talimu nyɔɔwa tomteerɔma a yaa jam a bek wa ayen, ‘Ti nyɔɔ, ɲan baai ate fi a pa ta ga a bori fi talimu po la, ɲa daa ɲanmanɲa? Ka boa ale soa ate wuuta a nyini ɲa po a soa di?’
²⁸ Wa yaa weeni ba ayen, ‘Ka m dachiak ale bori wuutaɲa ɲa po.’ Ba yaa ɲman bek wa ayen, ‘Fi a yaali ayen ti ga voori wuutaɲa a basi?’
²⁹ Wa yaa weeni ba ayen, ‘Ni basi ti, dii nyin la ni dan ga ayen ni voori ti, nama a le maa voori ɲantaɲa me a basi.’
³⁰ Ni basi ate ɲantaɲa ale wuutaɲa a gum chaab a chim. Cheka danni a dan paari, m le basi ate cheeroma a che ɲa meena abe ba yaa luk wuutaɲa a ju abe ba ge ɲantaɲa dek a ta ga nyo m buni po.’ ”

³¹ Yeezu yaa a ɲman magsi wamagsini ale ba ayen, “Naawen Naamu a nye se ka be dii ate ba a wi ayen ‘Mastad’ ate nuruba a pa di a bori ba talita po la.”
³² Di ka bie meena po be fiik. Di dan nyini a chim, di a zuagi kama a gaam ti fiisaɲa meena, ate nuinsa a jam a yɔgi si tugta bu zuk.”

³³ Yeezu a ɲman diem a magsi wamagsini di choa ale ba ayen, “Naawen Naamu a nye se ka nipɔk a nyiem ale pa dabinta a nyo boroboruk zom po ate ku fuusi a zuak dii la.”

³⁴ Yeezu a nyiem a dan boro a sak nuru boanni, wa nyiem a kasim a magsi ka wamagsima ale ba. Wa kan weeni wariya alege a kan magsi wa magsi.
³⁵ Wa a nye nyaku de kama ate ku sak ayen dii ate Naawen biisiteerɔwa a ɲmarisi Naawen gbanɲa po dila po dila po la a chim wensie. Wa ɲmarisi ayen Naawen a weeni ayen, “Mi dan boro a sak nuruba, m le magsi ka

wamagsima ale ba. Mi ale nye tɛɛzɔk meena la, m pa ka wie nna yegayega a suk, alege m le pa ɲa a sak ba a lagri.”

³⁶ Dula jigini Yeezu a yaa basi nuru boanni ale ge a ga jo yenni po. Wa ale ga jo yenni po la, wa ɲaanviirima a yaa jam a weeni wa ayen, “Fi ale a magsi wuutaɲa ale ɲanborintaɲa po wamagsini dii a sak ti la, tama a yaali kama ayen fi weeni di kiri a sak ti.”

³⁷ Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Waai ale bori ɲanborintaɲa la a nye ase ka mi Saalobiika la.

³⁸ Talimu a magsi chaab ale ka tɛɛzɔk meena, ale ge ate ɲanborintaɲa a magsi chaab ale nuru baai ate Naawen a soa la. Wuutaɲa me a magsi chaab ale ka nuru baai ate Sitaana a soa la.

³⁹ Dachiak kaai ale bori wuutaɲa la ale Sitaana. Cheka danni a magsi chaab ale ka tɛɛzɔk meena kpeglimka danni. Cheeroma me a magsi chaab ale ka Naawen sabiiloma. ⁴⁰ A se Cheeroma ale a tigi wuutaɲa a gum chaab a ju dii la, tɛɛzɔk meena kpeglimka danni me ale nye a se ka dila la. ⁴¹ Mi Saalobiika a le tom Naawen sabiiloma ate ba tigi baai ale a tom wabaata ale baai ale a sak nuruba wabaata tomka siuk la meena.

⁴² Sabiiloma a le pa ba a yuk basi bolim buui ale kan maara kpinsi la po ate ba bo dula a kaari abe ba ɲobi ba nyinaɲa. ⁴³ Tuimmaɲsa nyamma a za ba a nyagsi a se ka wenbinni la ba nyonowa Naamu po. Nama baai ale ta tue la, ni wom mi.

⁴⁴ “Naawen Naamu a nye se ka nuru waai ale tu a nya jaab ate wa silima. Wa sui yaa peenti nna yegayega ate wa chuili tanta a si alege a ga pa wa ɲanta meena a da a jam da tɛɛɲ kala.

⁴⁵ “Naawen naamu a nye se ka gerindo waai ale a gisi ayen wa da tintain ate ba a wi ayen ‘pearl’.” ⁴⁶ Wa dan nya kpain dii diak ale pagra a gaam na meena la, wa yaa ga a pa wa nanta meena a da. Wa le da a nueri la, wa yaa nmani a chen waai ale ta tintanni a da la jigi a ga da.

⁴⁷ “Naawen Naamu a nye se ka nuru waai ale a yuk nmiak a basi beli kpeeni po a yik juma togatoga la. ⁴⁸ Nmiaka a dan sueri, jumyigrowa a yaa dari ka a ta juei kunkonjini. Wa dan ta na a juei, wa yaa kali ten a luk jum naai ate ba nobi la a nyo chinni po ale ge a pa jum naai ate ba kan nobi la a yuk a basi. ⁴⁹ Siuku la po me, tenzuk meena kpeglimka a dan jam paari, Naawen sabiiloma a le luk nuru mansana ale nuru baatana togatoga a zaani. ⁵⁰ Wa le pa wabaatana nyamma a ta ga a yuk basi bolim buui ale kan maari a kpimsi la po. Dula jigini ba le kum nna yegayega abe ba a nobi ba nyinana.”

⁵¹ Yeezu ale a magsi wamagsimana de a nueri la, wa yaa bek nuruma ayen, “Nama a min dii ate mi a biisi ale ni la kiri a chagi ya?”

Ba yaa weeni wa ayen, “Mm, ti min ya.”

⁵² Yeezu a nman weeni ba ayen, “Juuma Sinsana sagrama waai a dan chim mi naanviro Naawen Naamu po, wala a nye se ka yeri nyono ale yeri ba nan paala ale wa nan kpagsa wa dok po la.”

⁵³ Yeezu ale a sak nuruma de a nueri la, wa yaa basi dula jigini, ⁵⁴ alege a chen wa dek tenka. Da yen po wa yaa chen a ga jo ba Juuma tuka dokku po a sak nuruma Naawen wie. Ku yaa jam a cha

nuru baai ale jam a bo dula jigini la. Ba yaa bek chaab ayen, “Nuruwa de a nya yammu de ka be? Wa nyɛ ka se a tom wakperikaliisaŋa nna? ⁵⁵ Daa wala ale chapentawa biika la? Daa Mɛɛri biika ale la? Da Jeemsi ale Josefi ale Judas ale Simon suok ale la? ⁵⁶ Wa tɔama an bo daa de la? Wa nyɛ ka se a seba nna?” ⁵⁷ Nuruma meena sue an jam masa ale wa, dii nyin la ba seba wa kiri meena kama.

Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Waai meena a te Naawen biisiteerɔwa zula kama, alege ka wa dek tɛŋka demma ale wa dɔk demma nyiini ale ka a te wa zula.” ⁵⁸ Wa an jam a tom wakperikaliisa yegayega dula jigini, dii nyin la ba jam ka siaka ale wa.

14

¹ Da ŋala po Galili demma naawa waai ate ba a wi wa ayen Ayerod la, a yaa wom Yeezu wie.

² Wa yaa wi wa kpaŋa a weeni ba ayen, “Jɔɔn waai ale jam a te nuruba soka ale nyiam la a yiti kum po kama. Ka dila ale soa ate wa бага a tom wakperikaliisaŋa de.”

³ Ayerod a jam faari ka wa suoku waai ate ba a wi wa ayen Filip la powa. Wa yue a jam ale Ayerodiasi. ⁴ Jɔɔn a lin jam a weeni Ayerod kama ayen, “Fi ale nyɛ dii ale fi suoku powa la an nala.” Jɔɔn ale weeni dii la a basi kama ate Ayerodiasi a nyɛ ate Ayerod a tom wa nuruma ba gela ate ba ga yik Jɔɔn a lik dɔk po. ⁵ Ayerod a jam a yaali ayen wa ko wa kama, alege wa jam a chali Juuma yɔgsum, dii nyin la ba jam a poli kama ayen Jɔɔn a jam ka Naawen biisiteerɔma po wanyi.

⁶ Ayerod biamu benni dannu ale jam a paari la, wa yaa wi nuruba yegayega ayen ba jam a maa de wa biamu dannu nandiintana. Ba ale jam a tigi chaab a boro a de la, Ayerodiasi leewa a yaa jo dok kuui ate ba jam kala a de la, a yaa gogi. Wa gogtana a jam a te Ayerod supeentik nna yegayega. ⁷ Wa yaa a pe a weeni wa ayen, "Jaab buui meena ate fi a yaali la, weeni mu ate m te fu."

⁸ Nipokbinni a yaa nyini a chenj wa mawa jigi a bek wa jaab buui ate wa ayen wa yaali naawa jigi la. Wa ale biisi ale wa mawa a nueri la, wa yaa nmani a chenj Ayerod jigi a weeni wa ayen, "Mi a yaali kama ayen fi basi ate fi nuruma a ga gebi Joon zukku a ta jam te mu."

⁹ Wa wienja a jam kaasi Ayerod sui nna yegayega, alege wa an jam baga a zeri ya, dii nyin la wa jam a pe kama ale nipokbinni nuruma meena nimbie po. Wa yaa weeni wa sojima ¹⁰ ayen ba chenj juijui ate ba lik Joon la a ga gebi wa zukku a ta jam. ¹¹ Ba ale ga nye dila a nueri la, ba yaa pa zukku a dueni taasi tanlan po a ta nmani a chenj ga te nipokbinni. Wa yaa tuesi ku a ta ga te wa mawa. ¹² Joon naanyiirima ale jam a wom dii ale nye la, ba yaa chenj a ga pa wa nyinka a ta ga gu. Ba yaa ga weeni Yeezu.

¹³ Yeezu ale ga wom dii ale nye Joon la, wa yaa chenj a ga jo naaran po a chenj sagini po wa dek wa nyiini. A se wa ale jam a chenj la, nuruba yegayega a yaa nya wa. Ba yaa basi ba tensana ale a yiti a de nin a chali a ga paari du ale ge ate wa yaa wari naan a jam. ¹⁴ Yeezu ale a nyini naaran ku po a sin ten la, wa yaa nya nuru boari

nna yegayega ale ba za a limsi wa. Wa jirim a yaa jam bo ale ba ate wa yaa tebi baai ale a yuagi la.

¹⁵ Wa ale wa n̄aan̄viirima ale jam a bo dula jigini ate ku beni la, ba yaa jam a weeni wa ayen, “Nya ti meena a za ka sagi po ate wenni me a sin̄ ti dela. Basi ate nuru b̄anni a chen̄ ten̄kpansaṅa po a ga da n̄andiinta a de.”

¹⁶ Yeezu a yaa weeni ba ayen, “M kan yaali ayen m basi ate ba chen̄i, alege nama dek a te ba n̄andiinta ate ba de.”

¹⁷ Ba yaa weeni wa ayen, “Tama a ta ka borobotta tinu ale juma ṅaye dela jigini.”

¹⁸ Wa yaa weeni ba ayen, “Ni ta a jam te mu.” Ba yaa ga a ta jam. ¹⁹ Yeezu a yaa weeni ate nuruma meena a kali ten̄ dula jigini, ate wa yaa a pa borobottaṅa tinuwa ale jumaṅa ṅayewa a zak wa zuk a nya wen̄mazuk a puusi a te Naawen ayen wa niak ti. Wa ale puusi a ga nueri la, wa yaa wie boroboruku a pa te wa n̄aan̄viirima ayen ba pa a chari nuruma, ²⁰ ate ba meena a yaa ṅobi chak. Ba ale ṅobi a ga nueri la, Yeezu n̄aan̄viirima a yaa pa busisa pi ale siye a pa n̄andiin̄ taliṅa a sueri si. ²¹ Baai ale jam a ṅobi boroboruku ale jumaṅa la nidoama nyiini a jam ka tusa ṅanu.

²² Yeezu yaa weeni wa n̄aan̄viirima ayen ba jo n̄aarun̄ku po a taamu mogi kpeeni kauk kun̄kula n̄aan̄ nyin̄, abe ba ge ate wa banti nuru b̄anni ate ba kuli ba yeṅa. ²³ Wa ale banti ba a nueri la, wa yaa chen̄ a ga jueli guuk kunyi zuk ayen wa puusi a te Naawen. Ten̄ka ale jam a sobri la, Yeezu dek wa nyiini ale jam bo dula. ²⁴ Wa

ɲaanyiiirima a yaa jam bo ɲaarunƙu po nyiamu sunsun ate vioku a fɔbi ba ɲaarunƙu a basi kauk yon.

²⁵ Ku ale jam a paari vari kpadiaka kumka po la, Yeezu a yaa nyini guuku zuk a siƙ a cheƙ a ga siƙ mogini po a za nyiamu zuk a cheƙ wa ɲaanyiiirima jigi. ²⁶ Ba meena ale nya wa ale wa za nyiamu zuk a cheƙ cheena ba jigi la, yɔgsum a yaa deri yik ba nna yegayega. Ba yaa kaari nna yegayega, dii nyin la ba jam a poli ayen wa ka kok.

²⁷ Yeezu a yaa deri kpabi a weeni ba ayen, “Ka mi. Ni yigi ni deƙ abe ni kan a chali yɔgsumɔa.”

²⁸ Piita a yaa weeni wa ayen, “M Nyɔnɔ, ku dan ka fi, be weeni mu ate m nyini ɲaarunƙu po a cheƙ nyiamu zuk a jam fi jigi.”

²⁹ Yeezu a yaa weeni wa ayen, “Be nyini a jam.” Piita a yaa basi ɲaarunƙu ale nyini a cheƙ Yeezu jigi. ³⁰ A se wa ale jam a cheƙ la, wa yaa nya ale vioku a jam a pagra kama nna yegayega. Yɔgsum a ya deri yik wa ate wa yaa a siƙ nyiamu ten. Wa yaa kaari a weeni ayen, “M Nyɔnɔ, yik mu.”

³¹ Yeezu a yaa deri teeri wa nisaƙa a yik wa ale a weeni wa ayen, “Ka boa ate fi ka siaka ale mi ale a chamu?”

³² Yeezu ale Piita a yaa cheƙ a ga jo ɲaarunƙu po. Ba ale ga jo ku po a nueri la, vioku a yaa deri basi. ³³ Wa ɲaanyiiirima baai ale jam a tali a bo ɲaarunƙu po la a yaa pak Yeezu ayen, “Wensie fi sum ka Naawen biik.”

³⁴ Ba yaa jam a taam jueli mogi kpeeni kauk kunƙula a ga paari ten kaai ate ba a wi ayen Genesaret la. ³⁵ Baai ale jam bo dula la, a yaa nya

Yeezu a deri minj wa. Ba yaa deri tom ayen ba ta yuaroma a jam wa jigi. ³⁶ Ba yaa saalim wa ayen wa basi ate yuaroma a tiri wa garuku noanni ate ba бага a nya nyinyogsa. Baai meena ale jam a tiri wa garuku noanni la a nya nyinyogsa kama.

15

¹ Farisiima ale Juuma Sinsak sagroma ba gela a yaa nyini Jerusalem tenka a tigi chaab a jam Yeezu jigi a bek wa ayen, ² “Ka boa ate fi njanviirima a zeri ti kokpiensaŋa sinsanŋa vaka? Ba kan nari ba nisimaŋa a magsi alege a de nandiinta.”

³ Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Nama a kasim a va ka ni dek kisitaŋa, alege a kan va Naawen sinsanŋa. ⁴ Ba nmarisi Naawen gbanƙa po dila po dila po ayen wa weeni ayen, ‘Nama a kasim a te ni koba ale ni maba zula.’ Waai a dan le wa ko a yaa se wa ma, ba ko kula nyɔɔ. ⁵ Nama a nyiem a kasim a sak nuruba ni kokpiensaŋa siuku ayen nuru waai a dan weeni wa ko ale wa ma ayen jaab buui ate wa a ayen wa pai a maari wa la ka Naawen ale soa. ⁶ Nama a kan basi ate nuru wala a maari ba. Ni daa nye dila, nama a va ka ni kokpiensaŋa siuku ale ge a kaasi Naawen sinsanŋa. ⁷ Nama ka venta nyam Naawen biisiteerowa Azaya ale nmarisi nama wie dii Naawen gbanƙa po la ka wensie. Wa nmarisi ayen,

⁸ ‘Naawen a weeni ayen, nuruma de a pa ka ba noa nyiini a zuli mi, alege ba suniimaŋa a ka mi jigi ya.

⁹ Ba nyiem a kasim a pa ka nurubisa kisita a sak nuruba ale a weeni ayen ti ka Naawen kisita. Ka dila ale soa ate ba puusaŋa a ka kiri mi jigi la.' ”

¹⁰ Yeezu yaa ŋman wi nuru boanni ate ba jam wa jigi. Wa yaa weeni ba ayen, “Ni lagri ni tueŋa a wom ate ni miŋ dii ate mi a yaali ayen m weeni a sak ni la. ¹¹ Ŋanta baai ale a jo ni noaŋa po la a kan te ni danŋa, alege ŋanta baai ale nyini ni noaŋa po a nyini la, ale a te ni danŋa.”

¹² Wa ŋaanviirima a yaa weeni wa ayen, “Fi ale a weeni dii la, Farisiima sue an peenti ya.”

¹³ Yeezu a yaa weeni wa ŋaanviirima ayen, “Mi Kowa waai ale bo wenŋmazuk la a nye se ka kpaaro waai a nyiem ale kasim a bori wa ŋanta la. Da yeŋ po wa le weeni wa tomteeroma ayen ba ga a voori ŋanta baai meena ale chim ŋan kayaata la a yuk basi. ¹⁴ Ni kan basi ate Farisiima ale a biisi dii la a daani ni. Ba a nye se ka yeeba ale a dari chaab dii la. Ba meena a le ga a lo ka goluk po.”

¹⁵ Piita a yaa weeni wa ayen, “Be weeni wamagsini de kiri a sak ti.”

¹⁶ Yeezu a yaa bek ba ayen, “Nama me a ka yammaa? ¹⁷ Nama a ze ayen ŋanta baai ale a va ni noaŋa po a jo ni puusaŋa po la me a va ka ni bitagifisa me a nyiini? ¹⁸ Ni an miŋ ya? Ni noaŋa po biika a nyini ka ni suniimaŋa po a nyini ale a basi ate ni a ta danŋa. ¹⁹ Ŋanta baai ale bo nuru sunum po la ale a basi ate wa poli wabaata ale a tom kabonŋa ale nipok yaalik tuima ale a ko chaab ale a zu ale a velimu a te chaab ale a kaasi chaab yue. ²⁰ Tuimaŋa de meena ale a basi

ate nuruba a ta danṭa. Nuruba a dan ka a nari ba nisima ale ge a de ṅandiinta a se Farisiima kisiku ale a va dii la, kula a kan basi a te ba a ta danṭa.”

²¹ Yeezu a yaa ṅman basi dula jigini ale ge a cheṅ Taaya ale Saidon teṅsaṅa. ²² Nipok wanyi ale nyini Keenan a bo dula jigini. Wa yaa jam a saalim Yeezu ayen, “M Nyɔɔ, fi waai ale ka naawa Deevidee ṅaanṅbiik la, ta jirim ale mu, dii nyin la chichiribiok ale bo m lie zuk po a daani wa.”

²³ Yeezu a yaa sina. Wa ṅaanviirima a yaa jam a weeni wa ayen, “Ti Nyɔɔ, ti a saalim fu ayen fi yia nipowa de ate wa ṅmani ti ṅaan, dii nyin la wa va ti kama a nuemu.”

²⁴ Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Naawen ale tom mu ayen m cheṅ Juuma baai ale a nye a se piisa ale be la, nyiini jigi.”

²⁵ Nipowa ale wom dii ate wa a weeni la, wa yaa kpi dunduna teṅ Yeezu nin a weeni wa ayen, “M Nyɔɔ, mi a saalim fu kama ayen fi maari mu.”

²⁶ Yeezu yaa a weeni wa ayen, “Ku an magsi ayen ba pa bisaṅa ṅandiinta a te baasa.”

²⁷ Nipowa a yaa weeni wa ayen, “M Nyɔɔ, dii ate fi weeni la ka wensie, alege baasaṅa a de ka ṅandiin tii ate bisaṅa a de ale a tali la.”

²⁸ Yeezu a yaa weeni wa ayen, “Fi ta siaka ale mi ka nna yegayega. M le nye dii ate fi a yaali la a te fu.” Wa ale weeni dila la, nipowa lie wa a yaa deri nya nyinyogsa.

²⁹ Yeezu a yaa ṅman basi dula jigini ale ge a ga bo Galili mogi kpeeni noai a nyiemu a yaa ga

paari jigi a juei a kala guuk kunyi zuk. ³⁰ Wa le kala dula jigini la, nuru boari a yaa jam wa jigi ale ba yognyeensa. Yognyeensa de jam ka gbanisa ale yeeba ale gbatta ale gaaunta. Yeezu a yaa puusi ate ba nya nyinyogsa. ³¹ Nuru boanni meena ale nya ale gaaunta a biisi ate gbaritana me a yiti a zaani a бага a chen, ate gbanisana me nansana a teenti ate yeema me ninana a lagri ate ba a nya la, ku yaa cha ba nna yegayega. Ba yaa pak Izirali Naawenni ale a te wa zula wienja de meena nyin.

³² Yeezu a yaa wi wa naanviirima a weeni ba ayen, “M jiirim a bo ale nuruma de meena kama, dii nyin la ba kasim a bo ale mi kama daa nata, alege ba an diem a de nandiinta. M dan basi ayen ba kuli ale kommu, ba le viiri siuku nin.”

³³ Wa naanviirima a yaa bek wa ayen, “Dela ka sagi po. Te ti nya nandiinta ka be ate ba paari nuruma de a soa nna?”

³⁴ Yeezu a yaa bek ba ayen, “Ka borobotta ti dina ate ni tara?”

Ba yaa weeni wa ayen, “Ka borobotta tiyopoi ale juma maga la ale boro.”

³⁵ Wa yaa weeni nuru boanni meena ayen ba kali ten. ³⁶ Wa yaa pa borobottana tiyopoi wa ale juma a puusi a te Naawen ayen wa niak ti, a yaa le ge a wie a te wa naanviirima ayen ba pa a chari nuru boanni. Ba yaa pa a chari ba meena. ³⁷ Ba meena a yaa nobi a chak a yaa le ge ate Yeezu naanviirima a pa boroboruk tii ale tali la a sueri busisa siyopoi. ³⁸ Nuru baai ale nobi boroboruku ale juma la, nidoama meena nyiini a jam ka tusa nanaansi.

³⁹ Nuruma ale de nueri la, Yeezu a yaa banti ba ayen ba kuli, ale ge ate wa ale wa n̄aan̄viirima a ga jo n̄aarun̄ po a cheŋ a ga paari teŋ kaai ate ba a wi ayen Magdala la.

16

¹ Farisiiba ale Sajusiba ba gela a yaa jam Yeezu jigi ayen wa tom wakperikaliik a sak ba ate ba miŋ ayen wa pagrimu a sum nyini ka Naawen jigi. ² Wa yaa weeni ba ayen, “Wenbinni a daa siŋ ate chin̄maan̄a a muni ni seba kama ayen n̄moruk a kan ni. ³ Wenbinni a dan pusi a jueli ate chin̄maan̄a a sobri, ni seba kama ayen n̄moruk a le ku ni. Ni dan poom seba ayen n̄moruk le ni yaa se ku kan ni alege nama an бага a seba wie n̄aai a le n̄a nye jinla la kiri ya.” ⁴ Yeezu a yaa n̄man weeni ba ayen, “Nama jinla demma a zeri Naawen ka nna yegayega ale a tom wabaata. Mi a kan siagi a tom wakperikaliik a te nama yogyogla de. Wakperikaliik kaai ate nama a le nya da yeŋ po la ale dii ate Naawen a tom ale wa biisiteerowa Jona dila po dila po la.”

Wa yaa basi ba ale ge cheŋ.

⁵ Ba ale bo n̄aarun̄ku po a taamu mogi kpeeni kauk kun̄kula la, Yeezu n̄aan̄viirima a yaa baŋi ba n̄andiintan̄a a basi n̄aan̄. ⁶ Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Ni a limsi abe ni kpesi ni dek ale Farisiima ale Sajusima dabintan̄a.”

⁷ Wa yaa ale weeni dila la, ba yaa bek chaab ayen, “Ka tama ale kan ta boroboruk la ale soa ate wa a weeni dila?”

⁸ Yeezu a yaa seba ayen ba an jam a miŋi ayen wa a sak ba ka Farisiima sinsan̄a wie.

Ka dila nyin ale soa ate wa yaa a bek ba ayen, “Ka boa ate boroboruk kuui ate nama a banji la a daani ni ate nama a biisi ku wie? Nama a ka siaka ale mi nalimnyiini. ⁹ Nama an diem a min ya? Nama a kan teeri dii po ate mi a pa borobotta tinuwa a wie a chari ate nuruba tusa njanuwa la? Ka busisa si dina ate ni pa a sueri?” ¹⁰ Wa yaa nman bek ba ayen, “Mi ale nman a pa borobotta tiyopoiwa a wie a chari ate nuruba tusa nanaansiwa la, ka busisa si dina ate ni pa a sueri? ¹¹ Mi a poom a weeni ni kama ayen ni kpesi ni dek ale Farisiima ale Sajusima sinsanɲa. Mi a poom kan biisi ale ni ka boroboruk kuui ate ni banji basi njan la wie.”

¹² Yeezu njanviirima ale ga wom dii ate wa biisi la, ba yaa deri min ayen wa a sak ba kama ayen ba kpesi ba dek ale Farisiima ale Sajusima sinsanɲa. Daa ayen wa jam a weeni ba kama ayen ba kpesi ba dek ale ba dabin tii ate ba pa a nyo ba boroboruku po la.

¹³ Ku njan nyin Yeezu ale wa njanviirima yaa chen tenkpan sii ale jam gilim Siizariya Filipai tenka la. Ba ale ga paari dula jigini la, wa yaa bek ba ayen, “Nuruba a weeni ayen mi Saalobiika ka wana?”

¹⁴ Ba yaa weeni wa ayen, “Ba gela a weeni ayen fi ka Jon waai ale jam a te nuruba soka ale nyiam la. Mba me a weeni ayen fi ka Naawen biisiteerowa Elaja, ale ge ate mba me a weeni ayen ka Naawen biisiteerowa waai ate ba a wi wa ayen Jerimaya la, a yaa se wa biisiteeroma po wanyi ale nman pilim jam.”

¹⁵ Wa yaa bek ba ayen, “Nama deƙ a weeni ayen mi ka wana?”

¹⁶ Simon Piita a yaa weeni wa ayen, “Fi ka Naawen waai ale boro la, biik. Fi be nman ka Varibasidɔwa waai ate Naawen a jam weeni ayen wa le tom wa ate wa jam la.”

¹⁷ Yeezu a yaa weeni wa ayen, “Fi Simon, Joon biika, Naawen a le basi ate fi sui a peenti nna yegayega. Nurubisa an sak fu wensie n̄aai ate fi biisi la, alege m Kowa waai ale bo wennyamazuk la, le sak fu. ¹⁸ Dila nyin̄ ate mi a weeni fi Piita, baai ate Naawen a soa la a nyɛ se ka yeri ate mi a boro a se la, ate fi a chim yenni nyubini. Sitaana ale wa chichiribaatan̄a meena a kan бага a kaasi di diipo diipo meena wuu. ¹⁹ M le pa Naawen namu chaafiisan̄a a te fu. Nanta baai ate fi pa zaani tenzuk de ayen nuruba a va ba la, bala me a le zaani wennyamazuk. Nanta baai me ate fi a kan pa a zaani tenzuk de la, bala me a kan zaani dula jigini.”

²⁰ Wa ale a biisi ale Piita a nueri la, wa yaa weeni wa n̄aanviirima meena ayen ku a fe kama ate nama deƙ a kan weeni a sak nuru waai ya ayen ka mi ale Varibasidɔwa waai ate Naawen a weeni ayen wa le tom wa ate wa jam da yen po la.

²¹ A nyini va n̄ala po a ta a cheŋ, Yeezu a yaa weeni wa n̄aanviirima a lagri ayen, “Ku magsi kama ayen m cheŋ Jerusalem tenka. Dula jigini tenka kpan̄a ale Juuma Puusika Yenni kpan̄a ale Juuma Sinsak sagrama meena a le basi ate mi a nam nna yegayega abe ba ge a ko mu, alege ku dan paari daa n̄ata dai m le yiti kum po.”

²² Piita a yaa le a wom wa wienja la, wa yaa yik wa a ta wa a taam nakpiak nyin a toarinj wa ayen, “Naawen deka le maari ate dila a kan jam fi jigi ya.”

²³ Yeezu a yaa virinj a weeni Piita ayen, “Chen du mi tenj di nyinj la fi ta ka Sitaana popola. Fi a daani mu kama ale m tuima tomka. Fi la biisi dii la an nyini daa Naawen jigi ya, alege dii nyini ka nuruba jigi.”

²⁴ Yeezu a yaa nman weeni wa njanviriima ayen, “Nuru a daa yaali ayen wa va mi njan, basi ate wa linj a zeri wa deka yaalika, abe wa pa wa jabarimu a vi wa mankpalanja zuk a jam va mi. ²⁵ Nuru waai nina a dan muni wa deka yaalika nyinj, kula nyonon a le jam a lo. Nuru waai ale pa mi ale Naawen wamanšana a nyo wa deka yaalika nyinj la, wala a le jam a tuesi Naawen nyuvuri paalini. ²⁶ Nuru waai a dan baga a nya tenjuk masimu meena, ka boa nyuenta ate wa a ayen wa nya? Wa kan baga tuesi Naawen nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la. Ka boa ate nuru ayen wa pa a gerimu a nya wa nyuvuriya? ²⁷ Mi Saalobiika a le nman pilim a jam ale Naawen pagrimu ale wa zulaña ale wa sabiiloma. M dan jam m le tuni waai meena a magasi ba tuima le ka dii la. ²⁸ Ni basi ate m weeni ni ayen nuruba a bo dela jigini kama a kan kpi ase ka ba nya mi Saalobiika ale m cheena a se naab la.”

17

¹ Daa nayuebi ale jam a taam la, Yeezu a yaa wi Piita ale Jeemsi ale wa suoku Jon a ta ba a jueli guuk kpionj kunyi zuk a bo dula ba deka ba nyiini.

² Ba ale jam a bo dula la, Yeezu nimbidiaka a yaa tagri ba ninj ale a nyagsi a se wenbinni la. Wa gataja me a tagri ale peenti ale a nyagsi nna yegayega. ³ Ba yaa nya Elaja ale Moosis a boro a biisi ale Yeezu. ⁴ Piita a yaa weeni Yeezu ayen, “M Nyɔnɔ, tama ale bo dela la a nala kama. Basi ate ti pili viita tita a te ni ate fi a soa kunyi, Moosis me a soa kunyi abe Elaja a soa kunyiwa.”

⁵ Piita ale diem boro a biisi la, chinjma nyagsini a yaa deri jam a lik ba. Ba yaa a wom lueluk chinjmanni po ate ku weeni ayen, “Ka mi biika ate mi a yaali la ale nna. Wa a nyɛ ate m sui a peenti. Dila nyinj la ni be wom wa.”

⁶ Yeezu njaanviirima ale wom lueluku la, yɔgsum a yaa deri yik ba nna yegayega, ate ba nyinɔa a gok ate ba yaa lo tɛɲ a pa ba loga a vugi tɛɲ. ⁷ Yeezu a yaa jam ba jigi a tiri ba ale weeni ba ayen, “Ni yiti nmai abe ni kan te ni kpaziim a nagi.” ⁸ Ba ale yiti nmai a gisi nya la, ba an jam a nya waai ya, alege ka Yeezu nyiini ale jam za ba tɛɲ.

⁹ Ba ale nyini guuku zuk a sinj la, Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Dii ate ni nya la, ni kan weeni a sak waai ya a se ka da dii dannii ate mi Saalobiika a yiti kum po la.”

¹⁰ Ba yaa bek Yeezu ayen, “Ka boa ale soa ate Juuma Sinsak sagroma a weeni ayen ka Elaja a le wa linj a jam?”

¹¹ Wa yaa weeni ba ayen, “Ku ka wensie ate Elaja a linj a jam a gomsii jaab meena. ¹² Mi a weeni ni kama ayen Elaja a poom jam kama. Nuruba a jam ze ayen ka wa ale la ate ba yaa

nyε wa dii ate ba a yaali la. Ba abe le nyε mi Saalobiika me ka dila degadega.”

¹³ Wa ɲaɲviirima ale wom dii ate wa biisi la, ba yaa deri miɲ ayen wa a biisi ka Joɔn sokateerɔwa wie.

¹⁴ Ba ale jam a biisi ale chaab a nueri la, ba yaa a jam paari wa ɲaɲviirima mbala ate nuru boari yegayega a za a gilim ba. Nuru wanyi a yaa jam a kpi dunduna teɲ Yeezu niɲ. ¹⁵ A yaa weeni wa ayen, “M Nyɔnɔ, ta jiiirim ale m biika, dii nyiɲ la kpiɲkpinsa ale ta wa ale a daani wa nna yegayega. Wa nyiem a kasim a a lo ka botta po ale nyaata po a nyε ayen wa ko wa dek. ¹⁶ M saalim ka fi ɲaɲviirima ayen ba tebi wa, alege ba an baga a tebi wa.”

¹⁷ Yeezu a yaa weeni ayen, “Nama jinla demma a ka siaka ale mi ale kasim a nyε a kaasi. Nama a yaali ayen mi a bo ale ni a paari ka dimpo abe ni miɲ mu? Mi ale yik m dek ale ni a paari ka dimpo? Ta biika a jam mi jigi denna.” ¹⁸ Ba yaa ta wa a jam Yeezu jigi, ate wa yaa weeni chichiribioku ayen ku nyini biika jigi a nyini. Wa ale weeni dila la, biika a yaa deri nya nyiɲyɔgsa.

¹⁹ Yeezu ɲaɲviirima a yaa nya wa ba dek ba nyiini a yaa bek wa ayen, “Ka boa ale soa ate tama an poom baga a yiaɲ chichiribioku ate ku nyini biika jigi ya?”

²⁰ Wa yaa weeni ba ayen, “Nama siaka an zuak ya. Ni basi ate m weeni ni ayen a se ni siaka a dan soa a se be dii ate ba a wi ayen ‘Mastad’ la, nama ate baga kama a weeni guuk kpionku de ayen ku yiti dula jigini a cheɲ. Ku le sum a yiti. Ku dan ka dila, ni baga kama a nyε jaab

buuri meena. ²¹ Alege chichiribioku de choawa dan kan daa noai bobika ale puusa nalimnyini, ni an baga a yiak ate ku a nyini.”

²²⁻²³ Yeezu ale wa ŋaanviirima a yaa basi dula jigini ale ge cheŋ Galili. Ba ale ga paari dula la, wa yaa weeni ba ayen, “Nuruba a le jam a yik mi Saalobiika a nyo nuru baai ale ba ko mu la nisima po, alege daa ŋatawa danni m le yiti kum po.” Wa ŋaanviirima ale wom wienja de la, ba sue a yaa kaasi nna yegayega.

²⁴ Yeezu ale wa ŋaanviirima ale ga paari Kapernaum teŋka po la, Juuma Puusika Yenni lampoo cheesiroma a yaa jam Piita jigi a bek wa ayen, “Fi sagrowa a tuni Juuma Puusika Yenni lampoowa?”

²⁵ Piita a yaa weeni ba ayen, “Mm, wa a tuni kama.”

Piita ale jo yenni po ayen wa weeni wa dii ale nyɛ la, Yeezu a yaa de niŋ a bek wa ayen, “Simon Piita, ka bana ale a tuni lampoo a te teŋka kpaŋŋa? Ka nichamma yaa ka teŋka demma? Fi a poli ka se?”

²⁶ Piita yaa weeni wa ayen, “Ka nichamma ale a tuni.”

Yeezu a yaa weeni wa ayen, “Ku kiri ale teŋka demma a kan tuni. ²⁷ Alege tama a kan yaali ayen ti daani nuruma de. Cheŋ mogi kpeeni a ga pa fi ŋmiaka a yuk a yik juma nyiamu po. Jum buui ate fi liŋa a yik la, fi le nya ligri bu noanni po dii ale a magsi mi ale fi Juuma Puusika Yenni lampoowa tutuna la.” Ta di a cheŋ a ga tuni a te lampoo cheesiroma.

18

¹ Da yeŋ po Yeezu ŋaŋviirima a yaa jam wa jigi a bek wa ayen, “Ka wana ale kpagi Naawen Naamu po?”

² Yeezu a yaa yik biik wanyi a ta jam a zaani ba niŋ, ³ a yaa weeni ba ayen, “Ni basi ate m weeni ni ayen a se ka ni pa ni dek a chim a se bisa la, kan daa di ni kan jo Naawen Naamu po. ⁴ Nuru waai ale yik wa dek ale a nye ase biik la ale a chim kpagi Naawen Naamu po. ⁵ Nuru waai ale a tuesi biika de mi vaka nyiŋ la, wala a tuesi ka mi dila.

⁶ “Nuru waai a dan nya biik ate wa ta siaka ale mi, alege ate wa paasi wa ayen wa va siuk kuui ale kan nala la, kula nyɔɔɔ a magsi ka ba pa miik a bobi niri a pa yik wa ŋiri a ta wa a ga yuk basi mogi kpeeni nyiamu po, kula ale zunchoŋa.

⁷ Nuruba ba gela a nyiem a kasim a yaali kama ayen ba a paasi nuruba ate ba a va tuim kaasima siuk. Ku ale jam bie baai ale nye dila la jigi.

⁸ “Nuru waai a dan pa wa nisima a yaa se wa nantuok a tom wabiok, ku a fe ate wa gebi wa nisimaŋa a yaa se wa nantuoku a yuk basi. Nuru waai a dan ta ni yeŋ a yaa se naŋ yeŋ ale nya nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la, kula ale zunchoŋa a gaam wa ale ta nisima siye a yaa se naŋsa siye alege a cheŋ a ga jo bolim buui ale kan maara kpimsi la po. ⁹ Nuru waai a dan pa wa num a tom wabiok, ku a fe ate wa yeeri bu a yuk basi. Nuru waai ale ta num bunyi ale ge a ta nyuvuri dii ale kan ta kpeglim la, kula ale zunchoŋa a gaam wa le ta nina ŋaye ale ge a jo bolim buui ale kan maara kpimsi la po.

¹⁰ “Nama a kpesi ni dek abe ni ka a nya bisaŋa de a se ba daa nuruba la. Ni basi ate m weeni ni ayen ba sabiiloma a bo ka m kowa Naawen waai ale bo wenna mazuk la, jigi. ¹¹ Mi Saalobiika a jam ayen m gisi ka baai ale be la a vari ba a basi.

¹² “Nuru waai a dan ta piisa kook ate kunyi a be, nama a poli ayen nuru wala a le nye ka se? Wa a basi ka njala guutana zuima ale ge a gisi kunyiwa. ¹³ Mi a weeni ni kama ayen wa dan nya ku, wa sui ale peenti nna yegayega ku nyin a gaamu njala meena. ¹⁴ Siuku la po ni Kowa Naawen waai ale bo wenna mazuk la, a kan yaali ayen bisaŋa de po wanyi a be.

¹⁵ “Fi suok a dan nye fu a kaasi, cheŋ wa jigi a ga weeni wa ayen wa nye fu kaasi kama. Wa dan siak wa le kaasi la, fi ale wa ale nman niak chaab. ¹⁶ Wa dan zeri yik fi doa wanyi a yaa se baye ate ba chim fi seeroba a maa biisi fi ale fi suoku ale a ayen ni biisi dii la. ¹⁷ Wa dan nman zeri ba me ta ba a cheŋ ate ni ga a weeni a sak Yeezu njanviirima ku meena. Wa be dan nman zeri ba me, nama a kan nman ta wari ale wa a se nama ale kan ta wari ale lampoo cheesiroma ale baai ale kan da Kirisita bisa dii la.

¹⁸ “Wensie ate mi a weeni ni ayen nanta baai, ate nama a pa zaani tenzuk de ayen nuruba a va ba la, bala me a le zaani wenna mazuk. Nanta baai me ate nama a kan pa a zaani tenzuk de la, bala me a kan zaani dula jigini.

¹⁹ “M be nman a weeni ni kama a gum du ayen nama baye a dan tu chaab a puusi a te Naawen wari nyin ale ta siaka ni kowa Naawen waai ale bo wenna mazuk la, a le pa a te ni. ²⁰ Nuruba baye

a yaa se nuruba bata a dan tu chaab mi yonni nyin mi a le bo ale ba.”

²¹ Da yey po ate Piita a yaa jam Yeezu jigi a bek wa ayen, “M Nyɔnɔ, a se m suok a dan kasim a nye mu a kaasi ka bu dina ate mi ayen m vonj a te wa? Ku noai buyopoi yaa?”

²² Yeezu a yaa weeni wa ayen, “Daa buyopoi dekki, alege kasim a a vonja te wa a ta a chej.

²³ Basi ate m weeni ku kiri ale ka dii la a sak fu. Naawen naamu a nye se ka teŋ kaai naab la. Da yey po ate wa yaa wi wa tomteerɔma ayen wa bek ba a wom a se ba tuimaŋa ka se. ²⁴ Ba meena ale tigi chaab a jam la, wa yaa a wi wa tomteerɔma po wanyi a ta nyini a zaani ba nin. Nuruwa de a jam a piem ka ligra nna yegayega naawa jigi, ²⁵ alege wa an jam a бага a tuni ŋa a te wa. Naawa ale ga wom nyaku de la, wa yaa weeni wa nuruma ayen ba ga koalim wa ŋanta baai meena ate wa ta la a da abe ba yik wa dek ale wa dok demma meena a ta ga da ate ba chim yom. Dila a le basi ate wa бага a nya wa ligraŋa meena. ²⁶ Tomteerɔwa ale wom dii ate naawa a weeni la, wa yaa deri a kpi dunduna teŋ wa nin a saalim wa ayen, ‘M nyɔnɔ, yik fi sunni m le tuni fu ŋa meena.’ ²⁷ Naawa a yaa jam ta jirim nna yegayega ale wa a yaa vonj wa pamini meena a te wa ale a weeni wa ayen wa a chej.

²⁸ “Tomteerɔwa a yaa le basi naawa yenni ale chej la, wa yaa ga tu naawa tomteerɔma po wanyi. Nuru waai ate wa tu la a jam a ta ka wa ligra nna maga dega. Wa ale ga paari nuruwa la, wa yaa deri bobi nuruwa a ŋmeeni ale a weeni wa ayen, ‘Tuni mu m ligraŋa meena’. ²⁹ Wa

pamini nyɔɔwa a yaa kpi dunduna tɛɲ wa nin a saalim wa ayen, 'Yik fi sunni m le tuni fu ɲa meena.'

³⁰ "Alege tomteerɔwa a zeri ale ta wa a ga lik dɔk po a ta ga paari dii po ate wa baga a tuni wa pamini meena la. ³¹ Naawa tomteerɔma ba gela ale wom dii ale nyɛ la, ku yaa daani ba nna yegayega ate ba yaa cheɲ naawa jigi a weeni wa ba ale wom dii la. ³² Naawa ale wom la, wa yaa wi tomteerɔwa ate wa jam wa jigi ate wa yaa weeni wa ayen, 'Fi ka kiri ya. Fi ale jam saalim mi la, m voɲ fi pamini meena dii ate fi ta la kama a te fu. ³³ M ta jiiirim ale fu kama. Fi me ate poom a ta jiiirim ale waai ale de fi pamini la kama.' ³⁴ Naawa sui a yaa a jam a puuri nna yegayega ale wa tomteerɔwa ate wa yaa a basi ate wa nuruma a yik wa a ta ga lik dɔk po ale a te wa waalika a ta ga paari dii po ate wa tuni wa pamini meena a nueri la."

³⁵ Yeezu biika ale mɔata kpeglimka la, wa yaa weeni baai meena ale a wom la ayen, "Mi Kowa Naawen ale bo wenɲmazuk la ale nyɛ ni ka dila degadega ase ni a nin kan voɲ a te chaaba ale ni suniima meena."

19

¹ Yeezu ale biisi a ga nueri la, wa yaa basi Galili ale ɲman cheɲ Judia a taam Jodan beni kauk kuɲkula. ² Nuru bɔari yegayega a yaa jam wa jigi ate wa tebi yɔɔnyeensaɲa meena dula jigini.

³ Farisiima ba gela a yaa jam wa jigi ayen ba choa wa noai a nya a se wa ale biisi wari a kaasi

ya. Ba yaa bek wa ayen, “Nuru waai a dan zeri wa pɔk, kula a kisi?”

⁴ Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Ba ŋmarisi Naawen gbanƙa po ayen, ‘Ku piilimka po ate Naawen a nye tenzuk meena la, wa nye ka nidɔa ale nipɔk.’ ⁵ A yaa weeni ayen, ‘Ku nala kama ate nidɔa a basi wa ko ale wa ma ale ge a ga faari nipɔk ate ba noai bayewa a chim bunyi. Nama an diem a karim kula?’ ⁶ Ba ŋman daa nuruba baye, ba yaa ka nuru yen. Dila nyin la baai ate Naawen a basi ate ba chim nuru yen la, ku an magsi ayen nuru a poori ba.”

⁷ Farisiima a yaa bek wa ayen, “Dii ate fi a weeni la ka wensie, alege ka boa ate Moosis a sak nuruba dila po dila po ayen nuru waai a dan zeri wa pɔk, kula nyɔnɔ a ŋmarisi gbanƙa ate ku sak nuruba ayen wa zeri wa powa kama?”

⁸ Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Moosis a te ni siuk ayen ni a nye dila kama dii nyin la ni sakka a pagra kama. Alege ku jam daa dila a nyini diipo ate Naawen a nye tenka la. ⁹ Dila nyin nuru waai pɔk a dan kan pa wa dek a te nidɔa yon wa, alege ate wa zeri wa powa ale faari nipɔk wa choa kula nyɔnɔwa a nye ka kabon.”

¹⁰ Wa ŋaariirima a yaa weeni wa ayen, “Ku dan ka dila nidɔa ale wa pɔk jigi, ku zunchoŋa kama ate nidɔaba meena a kali dakɔksa.”

¹¹ Wa yaa weeni ba ayen, “Waai meena a kan baga a va mi sinsanŋa de. Ka baai nyiini ate Naawen a lueri la, a le ba va ŋa. ¹² Dila wie togotoga nyin ale soa ate nuruba a kan faari nipooba. Ba gela a kan faari dii la ba biak ba ka dila. Baai me a kan faari dii la ba je ba kama.

Mba me a kan faari Naawen naamu nyiṅ. Baai ale baga a va mi sinsaṅṅa de la, ni basi ate ba a va ṅa.”

¹³ Dula jigini nuruba ba gela a yaa pa ba bisa a ta a jam Yeezu jigi ayen wa pa wa nisaṅa a tiri ba abe wa puusi a te ba, alege wa ṅaanviirima a yaa toariṅ ba. ¹⁴ Yeezu a yaa weeni wa ṅaanviirima ayen, “Ni te bisaṅa siuk ate ba jam mi jigi. Ni kan yiak ba. Nama a ze ayen ka bala ale soa Naawen naamu?”

¹⁵ Wa yaa pa wa nisaṅa a tiri ba a yaa le ge a cheṅ.

¹⁶ A se Yeezu ale jam bo siuku po a cheṅ la, nuru wanyi a yaa jam a bek wa ayen, “M Sagro, ka boan jaab tuim maṅ a le mi m tom ate m baga a nya nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la?”

¹⁷ Yeezu a yaa bek wa ayen, “Ka boa ate fi a bek mu ṅan maṅsa wie? Nuru waai an baga a chim nuru maṅ ṅa ka Naawen nyiini. Fi daa yaali ayen fi nya nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la, be va sinsaṅṅa.”

¹⁸ Nuruwa a yaa bek wa ayen, “Ka boan jaab sinsaga?”

Yeezu a yaa weeni wa ayen, “Juuma Sinsaṅṅa ale nna. Kan ko nuru, kan nyɛ kabonṅa, kan zu, kan chim venta seero, ¹⁹ a zuli fi ma ale fi ko abe fi a yaali fi saalo choa ase fi dek la.”

²⁰ Nuruwa a yaa weeni wa ayen, “Wienṅa de meena mi kasim a va ṅa kama. Mi abe ṅman nyɛ ka boa a gum du?”

²¹ Yeezu a yaa weeni wa ayen, “Fi dan a yaali ayen fi kan ta kaasunṅa ate fi nya nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka la, cheṅ ga pai fi ṅanta meena

a da a pa ligraṅa a te niwomma abe fi jam a va mi. Fi dan nye dila fe le jam a nya ṅanta Naawen jigi.”

²² Wa ale wom dii ate Yeezu a weeni wa la, wa sui a yaa deri kaasi, dii nyin la wa jam ka jigsiro. Wa yaa deri cheem wa ṅaan te Yeezu a chen.

²³ Yeezu a yaa weeni wa ṅaanviirima ayen, “Ku le pagra a te baai ale ka jigsiroba la a baga jo Naawen naamu po. ²⁴ Ni yaala ate m ṅman weeni ni ayen ase laalaakomi a dan baga a va garupein vorub po a taamu a nyini ṅanta nyonṅo me a baga a jo Naawen naamu po kama.”

²⁵ Ku yaa cha wa ṅaanviirima nna yegayega ate ba yaa weeni chaab ayen, “Ku dan ka dila, ka wana a le wa baga a jo Naawen naamu po?”

²⁶ Yeezu a yaa nya ba a weeni ayen, “Dan ka nuruba nyiini jigi, ku kan baga a nye, alege dan ka Naawen jigi, wie meena a baga a nye kama.”

²⁷ Dula jigini Piita a yaa weeni wa ayen, “Nya, tama basi ka ti ṅanta meena ale jam va fu. Tama ale nya ka boa ku nyinṅa?”

²⁸ Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Wensie ate mi a weeni ni, mi Saalobiika a dan ṅman jam ayen m soa tenzuk meena demma abe m bo ba buusa, nama ṅaanviiriba pi ale bayewa de a le jam a bo Izirali dokdemma pi ale bayewa buusa. ²⁹ Nuru waai ale basi wa yeri ale wa suaata ale wa toba ale wa koba ale wa maba ale wa bisa ale wa kadugsa mi nyin la, Naawen a le ṅman a pa wa ṅanta bala po wanyiwanyi kook kook a gum du a te wa abe wa pa nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka me a te wa. ³⁰ Nuru baai yegayega ale bo nin

yogyogla de la, le jam a taam ka njaan. Baai me ale bo njaan la a le jam a taam de ninj.”

20

¹ Yeezu a yaa nman weeni ba ayen, “Naawen naamu a nye ase ka talim nyonon la. Saliuk yokyokwa wa yaa yiti a gisi nuruba ayen ba kpa wa talimu po a te wa. ² Wa yaa le nya ba la, wa yaa weeni ba ayen ba dan kpa ate wenni a sinj, wa le tuni ba dai dila dannii ligranja. Ba ale siak la, wa yaa ta ba a chej wa talimu po. ³ Wenni ale jueli magla, wa yaa chej yabaja po a ga nya nuruba ba gela ale ba za. ⁴ Wa yaa weeni ba ayen, ‘Ni dan chej ka mi talimu po a ga kpa a te mi nna m te a tuni ni ka dii ale a magsi la.’ Ba yaa siak a chej. ⁵ Wenbinni ale ga jueli wenzuk sunsunj la, wa yaa nman basi ate kpaaroba ba gela a chej wa talimu po a ga gum mbala po. ⁶ Wenbinni ale moata sinjka la, wa nman chej yabaja po a ga nya nuruba ale ba za. Wa yaa bek ba ayen, ‘Ka boa ate nama a kasim a za denna dannii meena?’ ⁷ Ba yaa weeni wa ayen, ‘Nuru karo a te ti tuini ayen ti tomu.’ Wa yaa nman weeni ba ayen, ‘Nama me a chej m talimu po a ga kpa.’

⁸ “Wenbinni ale sinj la, talimu nyonowa a yaa chej wa talimu po a ga weeni kpaaroma kpagini ayen, ‘Wi kpaaroma meena ate ba jam.’ Wa yaa pa ligranja a te kpagini ayen wa nja a tuni ba, ale weeni wa ayen, ‘Piilim a tuni baai ale wari njaan a jam la abe fi ge a tuni baai ale linj a jam la njaan nyinj.’ ⁹ Dula jigini kpagini a yaa tuni baai ale poom jam ale wenni a moata sinjka la,

dai dila dannni meena ligraṅa. ¹⁰ Kpagini ale boro a tuni baai ale a linj de ninj a jam la, ba yaa poli ayen ba ligraṅa a le gaam baai ale jam ṅaanṅyin la ligraṅa kama, alege kpagini a tuni ba me ka dai dila dannni meena ligraṅa. ¹¹ Wa ale ga tuni ba ba ligraṅa a nueri la, ba yaa ṅuuni ale talimu nyonowa. ¹² Kpaaroma po wanyi a yaa jam a weeni wa ayen, 'Nuru baai ate fi basi ate ba wari ṅaanj a jam la, bala an kpa ate ku beniya. Tama a kpa kama ale kantuenka ate wenni a ga sinj, alege ate fi a yaa tuni ba a soa se fi ale fi tuni tama dii la.'

¹³ "Talimu nyonowa a yaa weeni kpaarowa ayen, 'M doa, goori a wom mi. Mi an gebi ni ligra a basiya, dii nyin la mi ale nama a siak kama ayen m tuni ni dai yen dai tutuna. ¹⁴ Dila nyin ni ta ni ligraṅa a kuli. M deka ale a yaali ayen m tuni baai ale wari ṅaanj a jam la me dai yen dai tutuna. ¹⁵ M ka siuk a nye m deka ale a yaali dii la ale m ligraṅa? Mi ale tuni nuruma de ligraṅa a gaam dii ate ba kpa la, nyin ale soa ate nama a de nyunni ale ba.' "

¹⁶ Yeezu biika ale moata kpeglimka la, wa yaa weeni ba ayen, "Baai ale bo ṅaanj la, bala a le ba taam ninj, alege ate baai ale de ninj la me, a ṅman taam ṅaanj."

¹⁷ Yeezu ale wa ṅaanviirima pi ale bayewa ale jam bo siuku po a chen Jerusalem tenka la, wa yaa weeni ba ba deka ba nyiini ayen, ¹⁸ "Ni nya, ti bo ka ti siuku po a chen Jerusalem tenka. Ti dan paari dula jigini, nuruba ale yik mi Saalobiika a ta mu a ga nyo Juuma Puusika Yenni kpaṅa ale Juuma Sinsak sagraṅa nisima po. Bala a le bo

mi kummu buusa. ¹⁹ Abe ba ta mu a ga nyo baai ale kan daa Juuba la nisima po. Ba le nyɛ mu a la, abe ba nak mu abe ba yaa ko mu, alege daa ηata dai Naawen a le basi ate m yiti kum po.”

²⁰ Da ηala po Zebedi powa a yaa jam Yeezu jigi ale wa bisa bayewa a yaa kpi duna tɛɲ Yeezu nin a saalim wa ayen wa nyɛ wari a te wa.

²¹ Yeezu a yaa bek wa ayen, “Fi a yaali ayen m nyɛ ka boa a te fu?”

Wa yaa weeni wa ayen, “Fi Naamu deka danni a dan paari, be pe ale mi ayen m bisaηa bayewa le jam a kali fi tɛɲ ate wanyi a bo fi juga abe nwala me a bo fi gala.”

²² Yeezu a yaa weeni wa ayen, “Jaab buui ate fi a yaali la, fi ze dii ale bo ku ηaanη a cheena la. Ninam buui ate mi ayen m nam la, fi bisaηa ale baga a maa namu?”

Wa bisaηa a yaa weeni ayen, “Mm, ti le baga.”

²³ Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Wensie ninam buui ate mi ayen m nam la, nama me a le namu, alege m junηa ale m galaηa kalika jigini, Naawen ale wa lueri nuru baai a le ba kali du la la. Daa mi ale magsi ayen m lueri.”

²⁴ Wa ηaanviirima piwa ale wom la, ba sue a yaa puuri nna yegayega ale mbala bayewa.

²⁵ Yeezu a yaa tigi ba meena chaab a weeni ba ayen, “Ni seba ku le ka dii ale baai ale kan daa Juuba la. Baai ale a wi ba deka ayen nalima la, ba soa ka ba tɛɲka demma ale a sak ba pagrim. Ba kpaηηa me a sak ba pagrim kama. ²⁶ Ku ka siuk ate nama me a va kula. ²⁷ Nuru waai dan a yaali ayen wa chim nama naab ase ka wa a tom tuima ase tomteerɔ la a te nama. ²⁸ Mi saalobiika

an jam ayen m gisi ka nuru baai ale a tomu a te mi la. M jam ayen m tomu a te ka tenka meena demma abe m kpi a tuesi ba a basi.”

²⁹ Yeezu ale wa n̄aan̄viirima ale a chen Jeriko tenka la, ate nuru b̄oari yegayega a va wa. ³⁰ Ba ale jam a nyini tenka po a nyini la, yeeba baye a yaa jam kala siuku nakpiak nyin̄. Ba ale wom ayen Yeezu a va dula jigini a taam la, ba yaa kaari a wi wa ayen, “Ti Nȳōn̄o, fi naawa Deev̄id n̄aan̄biika, ta j̄iirim ale ti abe fi maari ti.”

³¹ Nuru b̄oanni a yaa weeni ba ayen ba goori ba wann̄i, alege ba zeri ale a kaari nna yegayega a gaam ba le poom a kaari dii la ale n̄man wi wa ayen, “Ti Nȳōn̄o, fi naawa Deev̄id n̄aan̄biika, ta j̄iirim ale ti abe fi maari ti.”

³² Yeezu a yaa zaani a wi ba ate ba jam wa j̄igi ate wa yaa bek ba ayen, “Nama a yaali ayen m nȳe ka boa a te ni?”

³³ Ba yaa weeni wa ayen, “M Nȳōn̄o, tama a yaali kama ayen fi nȳe ate ti nin̄āna a lagri a te ti ate ti baga a nya.”

³⁴ Yeezu j̄iirim a yaa jam bo ale ba ate wa yaa pai wa nis̄āna a tiri ba nin̄āna. Ba nin̄āna a yaa deri lagri ate ba yaa deri va wa.

21

¹ Ba yaa jam paari tenfiik kaai ate ba a wi ayen Betfaaji ale guuk kuui ate ba a wi ayen Olivi Guuku ate ka jam m̄oata Jerusalem tenka la. Yeezu a yaa wi wa n̄aan̄viirima po baye a ² weeni ba ayen, “Nama a lin̄ de nin̄ a chen ga jo tenfiika po. Ni dan deri ga jo dula, ni le nya bonin̄ ale ka biik ate ba bob̄i a zaani. Ni foli si

a ta jam. ³ Ni dan boro a foli si nuru a le bek ni ayen, ‘Ka boa ate nama a nyε?’ Ni weeni wa ayen ka ni nyɔɔwa ale a yaali si. Ni dan weeni dila, wa le te ni siuk ate ni foli si a ta jam.”

⁴ Yeezu a weeni ba nyaku de kama ate ku sak ayen dii ate Naawen biisiteerɔma wanyi wa a ηmarisi Naawen gbanka po dila po dila po la a jam a chim wensie. Wa ηmarisi ayen,

⁵ “Chen a ga weeni ten kaai ate ba a wi ayen Zayon la demma ayen ni naawa waai ale seba wa dek yik la a le do bompaalik a jam ni jigi.”

⁶ Wa ηaanviirima bayewa a yaa de nin a chen a ga nyε dii ate Yeezu a weeni ba la. ⁷ Ba yaa ga foli bonika ale ka biika a ta si a jam Yeezu jigi. Ba le ta si a ga paari wa la, ba yaa yeeri ba gattaɲa ti gela a pa vi bompaalika chiaka zuk ate Yeezu a yaa jueli a kali. ⁸ Nuru boari yegayega a yaa jam gilim ba ate nuruba yegayega a pa ba gatta a pati a dueni siuku po ayen Yeezu a ta wa bonika a chen va ti zuk a taam. Ba gela me a chen siuku nakpiak a ga che tiisa vaata a pati a dueni siuku po. ⁹ Ba le jam a bo siuku po a chen ate baai a jam de ninka, ale baai me a jam de ηaanka la, meena a yaa zuli wa ale a kaari ayen, “Ti a pak fu. Fi waai ale ka naawa Deevide ηaanbiik la. Naawen a niak waai ale cheena nyɔɔwa yonni nyin la. Ti a pak fu nalimnyiini.”

¹⁰ Yeezu ale ga jo Jerusalem tenka po la, tenka meena demma a yaa deri ta tugurik ale chaab. Ba meena a yaa jam a bek chaab ayen, “Ka wana ale nuruwa de?”

¹¹ Nuru boanni ba gela baai ale Yeezu ale va chaab a ga jo tenka po la, a yaa weeni ba ayen, “Nuruwa de ka Naawen biisiteerowa Yeezu. Wa nyini ka Nazaret ten kaai ale bo Galili la.”

¹² Yeezu a ga jo Juuma Puusika Yenni po ate nuruba a jam boro a gerim dula jigini. Wa yaa vi ba meena ate ba nyini dula a nyini, ale ge a zak nuru baai ale jam ta ligrana a tagri la teebulitana a tulim kpib, ale tusi baai ale ta nangbansana a da la zukpaglisana a lonsi. ¹³ Wa yaa bek ba ayen, “Nama a ze dii ate ba nmarisi Naawen gbanka po la? Ba nmarisi ayen, ‘Mi Yenni de ka puusika yeri.’ Ba nmarisi nyaku de kama alege nama a pa di a chim zueba kalika jigi.”

¹⁴ Nuruba a yaa ta yeeba ale gbatta a jam Yeezu jigi ate wa tebi ba dula jigini. ¹⁵ Juuma Puusika Yenni kpanna ale Juuma Sinsak sagrama ale ga nya wakperikaliik sii ate wa tom la ale bisana ale a pak wa dii la ale a weeni ayen, “Ti a pak fi naawa Deevidee nnaanbiika la”, ba sue a yaa puuri ale Yeezu.

¹⁶ Ba yaa bek Yeezu ayen, “Fi kan wom ba le a weeni dii la?”

Yeezu yaa siak ale ge a bek ba ayen, “Nama an diem karim a wom dii ate ba nmarisi Naawen gbanka po ayen, ‘Naawen a lueri ka bisa ale biluaata ayen ba a pak wa.’ ”

¹⁷ Yeezu a yaa basi ba ale ge a chen nyini tenka po a chen ten kaai ate ba a wi ayen Betani la po ga goa.

¹⁸ Vari ale nman a veenti la saliuk, ba yaa basi Betani tenka ale ge a nman a chen Jerusalem tenka ate kom a yaa jam ta Yeezu. ¹⁹ Ba le jam

bo siuku po a cheŋ la, wa yaa nya kiŋkaŋ ale ka za siuku nakpiak. Wa yaa cheŋ ka teŋ ayen wa nya ase ka ta moota ya ate wa de, alege jaab a jam ka ka zuwa. Ka vaata nyiini ale jam boro. Yeezu a yaa weeni kiŋkaŋka ayen, “A nyini jinla danni a ta a cheŋ, nuru waai a kan ŋman a nya fi yoana a de.” Wa le ga weeni dila la, kiŋkaŋka vaataŋa meena a yaa deri jak ate ka kpi.

²⁰ Wa ŋaanyiirima ale nya nyaku de la, ku yaa chim wakperikaliik nna yegayega ba jigi. Ba yaa bek chaab ayen, “Kiŋkaŋka a nyɛ ka se a deri kpi nna nwuli?”

²¹ Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Ni basi ate m weeni ni ayen nama a dan ta siaka ale mi ale ka chichama, nama le baga a tom dii ate mi a nyɛ ale kiŋkaŋka la kama. Ni baga weeni guuku de me dek ayen ku yiti a cheŋ a ga zaani mogi kpeeni po ate ku sum a nyɛ dila. ²² Nama a dan ta siaka ale mi nalimnyiini ale a puusi a te Naawen ayen wa te ni jaab, wa a te ni kama.”

²³ Ba le ga paari Jerusalem teŋka po la, ba yaa ŋman jo Juuma Puusika Yenni po. Yeezu ale jam boro a sak nuruma la, Juuma Puusika Yenni kpaŋŋa ale Juuma kpaŋŋa a yaa jam wa jigi a bek wa ayen, “Ka wana ale te fu pagrimu de ate fi a tom tuimaŋa de? Ka wana ale te fu siuk me ate fi a nyeemu jigi meena a tom tuimaŋa de?”

²⁴ Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Mi me ta wari ayen m bek ni. M dan bek ni ate ni baga a tulisi mu, m le weeni ni waai ale te mu pagrimu ate mi a tom tuimaŋa de meena la. ²⁵ Joon ale jam a te nuruma soka la, ka Naawen ale jam te wa pagrimu yaa ka nuruba?”

Wa le bek ba dila la, ba yaa ta nampaga ale chaab ayen, “Ti dan weeni ayen ka Naawen ale te wa pagrimu, wa le bek ti ayen, ka boa ate nama an siak a te wa?” ²⁶ Ba gela a weeni ayen, “Ti dan weeni ayen ka nuruba ale te wa pagrimu, nuru boanni sue a le puuri ale ti, dii nyin la ba a wi Joon ayen ka Naawen biisiteero.” ²⁷ Ba yaa tulisi Yeezu ayen, “Tama ze.”

Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Mi me kan weeni ni waai ale te mu pagrimu ate mi a tom tuimanya de meena la.

²⁸ “Ni wom dii ate mi tara ayen m weeni a sak ni la. Nuru wanyi ale jam boro a ta wa bisa baye. Da yen po wa yaa weeni wa be kpagini ayen, ‘Chen a ga kpa m talimu po jinla.’ ²⁹ Wa biika a yaa weeni wa ayen, ‘Mi kan yaali ayen m cheni.’ Ku le nye maga dek la, wa yaa nman tagri wa popola a yaa chen talimu. ³⁰ Ku an jam beniya ate kowa a yaa chen baanka jigi a weeni wa me ayen wa chen a ga kpa talimu po. Wala a yaa siak, alege wa an cheniya.” ³¹ Dula jigini Yeezu a yaa bek Juuma ayen, “Bisanja de bayewa, ka ba wana dek ale tom dii ate ba kowa a yaali la?”

Ba yaa weeni wa ayen, “Ka kpagini.”

Yeezu a yaa nman weeni ba ayen, “Wensie ate mi a weeni ni, lampoo cheesiroma ale nipok baai ale ka nidca yaalisa la a le basi ba wabaatana abe ba de ni nin a jo Naawen namu po. ³² Joon Sokateerowa a jam kama ayen wa sak ni wensie siuku kuui ate nama ayen ni va la, alege ni jam ka siaka ale wa sinsanja. Lampoo cheesiroma ale nipok baai ale ka nidca yaalisa la meena a

jam ta siaka ale wa sinsanŋa kama. Nama dek a seba nyaku de kama, alege nama an jam a basi ni wabaatanja tomka ale ge va wa.”

³³ Yeezu a yaa ŋman weeni ba ayen, “Ni basi ate m weeni ni wamagsini di choa. Nuru wanyi ale jam boro a kpa wa talim fiik. Wa yaa che daata a ti a gilim bu meena a yaa gomsu bu puuka po meena a yaa yaali nuruba ayen ba a limsi bu abe ba a tom bu po. Wa le nye dila a nueri la, wa yaa nyeemu a cheŋ niŋniŋa. ³⁴ Wa talimu tiisanja yoananja pisika po ale jam a paari la, wa yaa tom wa tomteeroma ba gela ayen ba cheŋ a ga tuesi yoananja gela wa nuruma jigi a ta jam te wa. Ba yaa cheŋ ba jigi.

³⁵ “Ba le ga paari dula jigini la, nuruma yaa yik ba a nak ba wanyi ale a ko wanyi ale ge a pisi tana a yuk nwala me. ³⁶ Talimu nyonowa a yaa ŋman tom wa tomteeroma ba yega a gaam wa le poom a tom mbala dii la, alege nuruma a ŋman nye ba me ase mbala la degadega. ³⁷ Wa yaa le ga tali wa dek bipoosini la, talimu nyonowa a yaa weeni wa dek ayen, ‘M le tomu ka m dek biika, dii nyin la wala a dan cheŋ dula jigini ba le te wa zula.’ Wa yaa tom wa ate wa cheŋ. ³⁸ Nuruma ale ga nya wa biika ale wa cheena la, ba yaa weeni chaab ayen, ‘Biika de kowa a dan jam kpi, wala a le wa tuesi wa kowa nantanja meena. Ni basi ate ti ko wa, ate wa kowa a dan jam kpi abe tama a soa wa nantanja meena.’ ³⁹ Biika ale ga paari talimu po la, ba yaa yik wa a ko wa a yaa vuuri wa a ta nyini talimu po a nyini peelim.”

⁴⁰ Yeezu a yaa bek ba ayen, “Nama a poli ayen

talimu nyɔnɔwa a dan wom nyaku de, ka boa ate wa ayen wa nɛ tomteerɔma?"

⁴¹ Ba yaa weeni Yeezu ayen, "Wa le jam a yik ba kama a ko abe wa pa wa talimu a nman te nuruba ba chaab, ate wa tiisaɗa yoanaɗa pisika wein a dan paari, abe wa nya wa denni."

⁴² Yeezu a yaa weeni ba ayen, "Nama an diem a karim Naawen gbaɗka po wienɗa a wom ale miɗ nɗa kiri juijui ate ba weeni ayen, "Tintain dii ate seeroma a zeri ayen di daa tintain maɗ la, dila ale di tulim chim tintain maɗ a gaam nɗa meena.

Naawen ale nɛ dila. Di ka wakperikaliik ti jigi.'"

⁴³ Yeezu ale biisi ga moata nuerika la, wa yaa weeni ba ayen, "Nuruwa talim fiika a nɛ ase ka Naawen naamu la. Naawen a le yiaɗ ni ate ni nyini wa naamu po a nyini abe wa nman pa bu a te baai ale a tom tuimmaɗsa la. ⁴⁴ Nuru waai a dan lo tintanni de zuk di a gebi wa ka nna gela gela. Tintanni abe dan lo nuru waai zuk di a piak wa ka nna se zom la."

⁴⁵ Juuma Puusika Yenni kpaɗɗa ale Farisiima ale wom dii ate Yeezu a biisi la, ba yaa deri miɗ ayen wa a biisi ka ba wie. ⁴⁶ Ba yaa jam a yaali ayen ba yik wa, alege ba jam a chali ka nuru boanni yɔgsum. Nuru boanni a jam a poli kama ayen Yeezu a jam ka Naawen biisiteerɔma po wanyi.

22

¹ Yeezu yaa nman magsi wamagsini a sak nuru boanni ayen, ² "Naawen naamu a nɛ se ka

naab waai biik ale faari nipok ate wa yaa gomsii ayen wa wi nuruba ate ba jam wa yenni a de nãndiinta abe ba gogi a te wa la. ³ Wa yaa tom wa tomteeroma ayen ba nyeemu a wi nuruba ate ba jam, alege ba an jam a yaali ayen ba jamu. ⁴ Wa yaa nman wi wa tomteeroma ba gela a weeni ba ayen, 'Ni cheŋ a ga weeni nuruma ayen, ti nyonowa nãndiin kpeentaŋa a gomsii nueri kama. Wa luk wa naakpeemaŋa ale pakpeemaŋa a ko a dik ayen wa te ni. Dila nyiŋ ni pii nyiŋ a jam.' Wa le weeni ba a ga nueri la, wa yaa tom ba ate ba cheŋ. ⁵ Alege nuru baai ate naawa a wi ayen ba jam la, niŋ a jam ka ale dii ate wa ta la. Ba wa wanyi a jam a cheŋ ka wa talim. M wa me a cheŋ yaba ayen wa gerim. ⁶ Baai ale jam a tali la, a yaa yik naawa tomteeroma a nak ko. ⁷ Naawa ale wom dii ate ba nye wa nuruma la, wa sui a yaa jam a puuri nna yegayega ate wa yaa tomu wa sojima ate ba cheŋ nuruma teŋka. Ba le ga paari dula jigini la, ba yaa yik nuru baai ale ko naawa tomteeroma la a ko ale ju ba teŋka meena ale bolim a kaasi. ⁸ Sojima ale jam bo siuku po a cheŋ la, naawa a yaa nman wi tomteeroma paalisa ate ba jam wa jigi ate wa yaa weeni ba ayen, 'Nãndiin kpïen tii ate mi a basi ate ba digi la a magsi deka kama, alege nuru baai ate mi a wi la, an magsi ti deka. ⁹ Ni nyini a cheŋ sukpeentaŋa po a ga wi waai meena ate nama a nya ba dula jigini la a ta jam ate ba de nãndiintaŋa.' ¹⁰ Wa tomteeroma a yaa nyini a cheŋ sukpeentaŋa po a wi waai meena ate ba nya dula la. Nuru maŋsa ale nuru baata a yaa jam tigi chaab a sueri naawa yenni.

11 “Ba meena ale jam tigsi a nueri la, naawa a yaa jo juijui ate ba boro la ayen wa puusi ba. Wa le nyiem bo nuruma po a diak waai meena nisima la, wa yaa ga nya nuru wanyi ale wa an jo garuk maṅsa. 12 Naawa a yaa weeni wa ayen, ‘M doa, ka boa ale soa ate fi a jo kala dokku de po ale ge fi an jo garuk maṅsa?’ Wa le bek wa dila la, nuruwa a yaa jam kala a ka wari a tulisi. 13 Naawa a yaa chiem a weeni wa tomteeroma ayen, ‘Ni yik nuruwa de a bobi wa naṅsaṅa ale wa nisaṅa a gum chaab a ta wa a nyini a yuk basi legini po. Dula jigini wa le kum nna yegayega abe wa a ṅobi wa nyinaṅa.’ ”

14 Yeezu ale biisi a moata nuerika la, wa yaa weeni nuru boanni ayen, “Naawen a wi nuruba yegayega ayen ba jam wa jigi, alege wa lueri ka ba maga la.”

15 Farisiima a yaa basi wa ale nyini. Ba yaa zok ayen ba choa wa noai a nya ase wa le weeni wari a kaasi ya, ate ba nya siuk a ko wa. 16 Ba yaa tom ba ṅaanviirima ale Ayerod nuruma po ba gela wa jigi. Ba yaa weeni wa ayen, “Ti Sagro, ti seba ayen fi ka wensie nyonon. Fi nin a ka dii meena ate nuruba a biisi fi wie la po. Fi kan chali yogsum ale wensie biisika ale waai meena ale nuru kpeenta me nimbie po. 17 Ti dan tuni ti lampoowa a te ti nakpionku Siiza, kula a nala yaa ku an nala? Ti tuni yaa ti kan tuni?”

18 Yeezu a poom seba ayen ba a yaali kama ayen ba choa wa noai nya, ate wa yaa weeni ba ayen, “Nama ka venta nyam. Ka boa ale soa ate ni a paasi mu? 19 Ni te mu ligra ṅaai ate ni pa a

tuni lampoowa la dinyi ate m nya.”

Ba yaa ta dinyi a jam te wa. ²⁰ Yeezu yaa bek ba ayen, “Ka wana zuk ale wa yoi ale dua ligni nyinṅa?”

²¹ Ba yaa weeni wa ayen, “Ka nakpionṅku Siiza zukku ale wa yonni ale dua di zuk.”

Yeezu yaa weeni ba ayen, “Ni be pa jaab buui meena ate Siiza a soa la a te wa, abe ni pa jaab buui meena me ate Naawen a soa la a te Naawen.”

²² Ba ale wom dila la, ku yaa cha ba nna yegayega, ate ba yaa basi wa ale ge chen.

²³ Dula jigini Sajusima ba gela a yaa jam Yeezu jigi. Bala a jam ka siaka ayen nuruba a dan kpi, ba ale ṅman yiti kum po. ²⁴ Ba yaa weeni wa ayen, “Ti Sagro, Moosis a sak ti Naawen gbanṅka po ayen, ‘Nuru waai a dan faari nipok ate ba an biagi ale chaaba alege ate wa chorowa a kpi, tama a basi kama ate wa yua a faari nipowa a biak bisa a te wa ate wa yonni a kan be.’

²⁵ Nuruba bayopoi ale jam boro, ate ba meena a yaa chim ma yen ale ko yen bisa. Kpagini a yaa faari nipok. Wa le wa powa an jam a biak ale chaab a nyaya, ale ge ate nidɔawa a kpi. Waai ale ṅman pa san la a yaa faari wa mowa powa ale ge ba me an jam a biak a nyaya ale ge ate wa me a kpi. ²⁶ Ba meena bayopoiwa a faari nipok wala kama a taam tu. ²⁷ Nidɔama bayopoiwa meena ale kpi la, ku an jam beniya ate nipowa me a yaa kpi. ²⁸ Yogyogla, da dii dai ate nuruba meena ayen ba yiti kum po la, nuruba bayopoiwa de meena ale faari nipowa de a nya la, ka ba wana ale wa soa wa?”

²⁹ Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Ni ze Naawen gban̄ka po wien̄a nalimnyiini. Ka dila ale soa ate ni be ni siuku ale diem ze Naawen pagrimu me la. ³⁰ Da dii dann̄i ate nuru meena a yiti kum po la, nipooba faarika a kan boro. Ba meena a le jam a nye ase ka Naawen sabiiloma baai ale bo wen̄m̄mazuk la. ³¹ Nama a dan kan ta siaka ayen nuruba a le yiti kum po, ku a sak kama ayen nama an karim Naawen gban̄ka po wien̄a a miñ ku kiri juijui ate Naawen a weeni ayen, ³² ‘Mi ka Naawen dii ate ni kokpien̄san̄a Abraham ale Aizik ale Jakob a puusi a te la.’ Baai ale ka kpeebe la an бага a puusi a te Naawen ya, alege ka baai nyiini ale ka ñanvuuta la.”

³³ Nuru boanni ale wom dii ate wa boro a sak ba la, ku yaa cha ba nna yegayega.

³⁴ Farisiima ale wom ayen Yeezu biika a masa gaamu Sajusima biika la, ba yaa a tigs̄i chaab a jam Yeezu jigi. ³⁵ Ba wanyi, waai ale jam seba Juuma Sinsan̄a nalimnyiini la, a yaa jam ayen wa choa Yeezu noai a nya ale bega. ³⁶ Wa yaa bek wa ayen, “M Sagr̄o, ka Juuma Sinsan̄a po di dina ale gaamu ña meena?”

³⁷ Yeezu a yaa weeni wa ayen, “ ‘A yaali Naawen ale fi sunum ale fi chiik ale fi popola meena.’ ³⁸ Sinsan̄a de ale gaamu ña meena. ³⁹ Sinsak ñaai ale ñman pa san̄ la ale nna, ‘A yaali fi choa ase fi dek la.’ ⁴⁰ Sinsak ñaai meena ate Naawen a weeni Moosis la ale Naawen biisi-teeroma meena sinsan̄a a nyini ka sinsan̄a de ñayewa po.”

⁴¹ Dai yen̄ po Farisiima ba gela a yaa ale ñman tigs̄i chaab a jam Yeezu jigi la, wa yaa bek ba

ayen, ⁴² “Nama a weeni ayen Varibasidowa ka wana n̄aanbiik la?”

Ba yaa weeni wa ayen, “Wa ka naawa Deevid n̄aanbiik.”

⁴³ Wa yaa n̄man bek ba ayen, “Ku dan ka dila, ka boa ale soa ate Naawen chiika a weeni Deevid ayen wa a wi Varibasidowa ayen wa nyɔnɔ? Ba n̄marisi Naawen gban̄ka po ayen Deevid a weeni ayen,

⁴⁴ ‘Mi Nyɔnɔwa Naawen a weeni mi Nyɔnɔwa ayen, kali mi juga gen̄ ate ku jam a paari diipo ate mi ayen m basi ate ni dachaasan̄a a chim ni yom la.’

⁴⁵ Ase Deevid dek a dan a wi wa ayen ‘wa Nyɔnɔ’, wa nyɛ ka se a n̄man baga a chim Deevid n̄aanbiiga?”

⁴⁶ Nuru waai a jam karo a baga a tulisi Yeezu. A nyini da dila danni a ta a chen̄, nuru waai an n̄man jam bek Yeezu bega.

23

¹ Yeezu a yaa n̄man sak nuru boanni ale wa n̄aanviirima. ² Wa yaa weeni ba ayen, “Juuma Sinsak sagrɔma ale Farisiima nyiini ale ta siuk ayen ba a kasim a sak nama sinsak n̄aai ate Naawen a pa te Moosis la. ³ Bala dek me a kan va ba ale a sak ni dii la nalimnyiini. Ka dila ale soa ate ku chim fifiok ayen nama va dii ate ba a sak ni la, alege ni kan a va ba nyeka ale ka dii la. ⁴ Ba nyiem a gomsɔ ka jib dobrita a ta ti a jam dueni ayen nuruma a koati a ji, alege ba dek a kan maari a pa ba nisima a tiri a nya. ⁵ Ba kasim a nyɛ ka wie nna yegayega

ayen nuruba a nya ba. Ba nyiem gebi ka gban̄sa a n̄marisi Naawen wien̄a a dueni du a pa bobi ba dien̄a ale ba nisana nyin̄. Ba gattana zuesana me a won̄na kama. ⁶ Ba dan tigi chaab ayen ba de ba dakpeeni n̄andiintana, a yaase ba jo ba tuka dokku po, ba a yaali kama ayen ba a kali zukpaglik sii ate ba kpan̄na a kali la zuk. ⁷ Ba nyiem a kasim a yaali kama ayen nuruba a puusi ba yabana po abe ba a zuli ba abe ba a wi ba ayen, 'Sagroba'. ⁸ Ni kan ta kanjanta abe ni a yaali ayen nuruba a wi ni ayen, 'Sagroba'. Nama meena ka suaata ale ta sagro wanyi dekki. ⁹ Ni kan a wi nuru waai ale bo ten̄zuk de la ayen ni 'Koa', dii nyin̄ la ni meena a ta ka ko yen̄ ate wa bo wen̄mazuk. ¹⁰ Ni kan ta kanjanta abe ni a yaali nuruba ayen ba a wi ni ayen 'Nin̄deeroba'. Mi waai ate nuruba a wi ayen Varibasidowa la nyiini ale nama meena nin̄deero. ¹¹ Ni dan a yaali ayen ni gaam ni suaata, ku a fe kama ayen ni pa ni dek a chim ase ba tomteeroba la. ¹² Nuru waai a dan zak wa dek n̄mai, Naawen ale basi ate wa sin̄ ten̄. Alege waai a dan yik wa dek ten̄ ten̄ka, Naawen ale zak kula nyon̄owa n̄mai.

¹³ "Nama Juuma Sinsak sagroma ale Farisiima, ku le jam a tua kama ni jigi. Ni ka velinvendisa. Nama ale a sak nuruma dii la a nye ase nama a yik ka Naawen naamu nansiun̄ku tuoku a ligi ba nimbie po la. Nama dek a kan yaali ayen ni jo du, ni be kan basi ate nuruba a jo du.

¹⁴ "Nama Juuma Sinsak sagroma ale Farisiima, ku le jam a tua kama ni jigi. Ni ka velinvendisa. Nama nyiem a ga a paasi ka pukoga a tuesi

ba nanta ale ge a paasi waai meena a puusi puusa wonṭa a te Naawen. Dila nyin la, wa dan jam ayen wa bo ni buusa, ni waalika le zuak yegayega.

¹⁵ “Nama Juuma Sinsak sagroma ale Farisiima, ku le jam a tua kama ni jigi. Nama ka velin-vendisa. Nama nina a muni ka nna yegayega ayen ni nye ate nuruba a tagri a va nama Naawen puusika siuku. Ba dan a va nama nyeka ba yaa tom tuimbaata a nya waalika a gaam nama.

¹⁶ “Nama baai ale de nuruba nin a ta ba a cheṅ ale kan nya siuku la, ku le jam a tua kama ni jigi. Nama a sak kama ayen, ‘Nuru waai a dan wi Juuma Puusika Yenni yoi a pe ḡmoruk, ku daa wariya. Alege wa dan wi ligmoninṅka ale bo Juuma Puusika Yenni po la yoi a pe ḡmoruk, ku ka wakpeeni.’ ¹⁷ Nama bettana nna, ka ba wana ale gaam wa choa? Juuma Puusika Yenni yaa ligmoninṅka ale bo di po la? Ka Juuma Puusika Yenni ale a basi ate ligmoninṅka a nala. ¹⁸ Ni be ḡman a sak me ayen, ‘Waai a dan wi Juuma Puusika Yenni jaab buui zuk ate ba a nye kaabka la yoi a pe ḡmoruk ku daa wariya. Alege waai a dan wi Naawen tiirimu buui ale bo wa puusika yenni po la yoi a pe, ku ka wari.’ ¹⁹ Ni ka betta ale nye ase yeeba la. Ka ba wana ale gaam wa choa? Tiirimu yaa jaab buui zuk ate tiirimu a dua la? Ka jaab buui zuk ate tiirimu a dua la ale a nye ate tiirimu a welema. ²⁰ Nuru waai a dan wi kaab teka jigini ale bo Juuma Puusika Yenni po la yoi a pe, wa maa pe ka tiirim buui ale dua ku zuk la yoi me nyin. ²¹ Nuru waai abe dan wi Juuma

Puusika Yenni yoi a pe, wa maa pe Naawen waai ale bo di po la me yoi nyin. ²² Nuru waai a dan wi wenɲmazuk yoi a pe, wa maa pe ka Naawen zukpaglika, kaai ate wa a kali ka zuk la, yoi me nyin.

²³ “Nama Juuma Sinsak sagrɔma ale Farisiima, ku le jam a tua kama ni jigi. Ni ka velinvendisa. Ni a sak kama ayen ɲanta baai ate ni a pa a nyo jenta po la, ni a lueri ku noai piwa po bunyi a te Naawen. Alege nyemagsika ale jirim ale wensie ale nyɛ wari yegayega la ni zeri. Wie ɲaai ale magsi ayen ni a nyɛ la ale la ase ni a nin poom a nyɛ ɲjala. ²⁴ Ni a nyɛ ase ka yeeba la. Nama nyiem zeri ka nanjiun neka alege ne laalaakomi.

²⁵ “Nama Juuma Sinsak sagrɔma ale Farisiima, ku le jam a tua kama ni jigi. Ni ka velinvendisa. Ku a nyɛ ka nna ase ni ale a nari beerisa ale china ɲaan alege a basi puusaɲa po dii la. Ni suniimaɲa po a sueri ale ka butuom nyeka nyiini.

²⁶ Nama Farisiima a nyɛ ase ka yeeba la. Ni liɲ sugri ni suniimaɲa po ate nuruba a sum seba ayen nama a tom ka tuimmaɲsa.

²⁷ “Nama Juuma Sinsak sagrɔma ale Farisiima, ku le jam a tua kama ni jigi. Nama ka velinvendisa. Nama a nyɛ ase ka boosi tii nyinɲsa ale a nyagsi alege ti puusaɲa po a sueri ale koba nyiini ale dan me nna yegayega la. ²⁸ Siuk kula po ate nama a nyiem a paasi nuruba ayen nama a tom ka tuimmaɲsa, alege ni suniimaɲa po a sueri ale ka tuimbaata ale venta nyiini.

²⁹ “Nama Juuma Sinsak sagrɔma ale Farisiima, ku le jam a tua kama ni jigi. Nama ka velinvendisa. Nama a nyɛ ate Naawen biisiteerɔma

ale nuru maṅsa baai ale kpi dila po dila po la, boositaṅa a kasim a nyagsi. ³⁰ Ni nyiem a kasim a weeni chaab ayen ase tama a dan jam maa bo ka ti kokpiensana tenka po, tama ate an jam maa gum ba po a ko Naawen biisiteeroma. ³¹ Nama a siak kama ayen nama ka baai ale ko Naawen biisiteeroma la, ṅaanbisa. ³² Ni kokpiensana ale piilim dii la, ni kasim a tom nueri. ³³ Ni kokpiensana a jam a nye ase ka wiiga la. Dila nyin la nama me a nye ka dila. Naawen a dan jam ayen wa bo tenzuk meena demma buusa, wa le weeni ayen nama a lo kama, ale a pa ni a nyo bolim buui ale kan maara kpimsi la po. Nama a poli ayen nama a le nye ka se a chali be dula jigini? ³⁴ Mi a weeni ni kama ayen, mi a le tom biisiteeroba ale yam nyam ale sagroba ate ba jam ni jigi. Nama a le pa ba gela a yik ṅanbarinta nyinsa a ko ba, abe ni miiri ba gela ale fiṅsa ni tuka dokku po abe ni yiak ba ate ba nyini ni tensana po a nyini. ³⁵ Ni kokpiensana a lin jam ko ka nuru wanyi waai ate ba a wi ayen Abil ate wa an jam a kaasi wari la. Ba jam a ko nuru maṅsa yegayega. Nuru waai ate ba jam a ko kpeglim la a jam le Zakaria, Barakaya biika. Ba jam a ko wa a moata ka kaab teka jigini Juuma Puusika Yenni po. Naawen a le te ni waalika abe wa weeni ayen nama ale soa baai meena ale jam kan kaasi wari la, kummu. ³⁶ Wensie ate mi a weeni ni Naawen a le te Juuma baai ale diem boro jinla la waalika abe wa weeni ayen bala ale soa wienṅa de meena a nye.”

³⁷ Dula jigini Yeezu a yaa weeni ayen, “Nama Jerusalem demma, ni nyiem a kasim a ko biisi-

teeroma baai ate Naawen a tom ba ni jigi la. Mi nyiem a kasim a yaali kama ayen m pobi ni meena a tara ase kpiak a ale a pobi ka bisa dii la, alege nama a kan siagi. ³⁸ Ku kan beni ate Juuma Puusika Yenni a kaasi. ³⁹ Mi a weeni nama kama yogyogla de ayen ni kan nman nya mi ase ka m nman pilim jamka danni. Da dila danni a dan paari, nama a le weeni ayen, 'Ni basi ate ti a te waai ate Naawen a tom la pimpauk.' "

24

¹ Yeezu ale yiti Juuma Puusika Yenni po a nyini la, wa njaanviirima a yaa wi wa ayen wa zaani a nya Juuma Puusika Yenni. ² Wa yaa weeni ba ayen, "Ni basi ate m weeni a sak ni. Ku danni a cheena kama ate nuruba a jam a kaasi jaab buuri ale bo dela la. Ba kan basi tintain yen me di choa zuwa."

³ Yeezu ale wa njaanviirima nyiini a yaa chen a ga jueli a kala Olivi Guuku zuk. Ba yaa bek wa ayen, "Ka boa a le ku nye ate ku sak ti ayen fi jamka ale tenka zuk meena kpeglimka danni a moata kama?"

⁴ Wa yaa weeni ba ayen, "Ni kpesi ni dek ate waai a kan paasi ni. ⁵ Nuruba yegayega a le jam a pa mi yonni nyin a wi ba dek a weeni ayen ba ka Varibasidowa waai ate Naawen a weeni ayen wa le tom wa la abe ba paasi nuruba yegayega. Ku a fe kama ayen nama a kan va ba. ⁶ Ni dan wom kpaliinsa wie ate si gela a moata ale ge si gela me a bo ninna, ni kan a chali yogsumoa. Kula a le sak ni ayen tenka kpeglimka danni a moata kama. ⁷ Tenka meena demma ale ba nalima

meena a le yiti a chen a ga tu chaab kpalinsa po. Tenka me a le choa nna yegayega ate kom a jam tenka meena po. ⁸ Wienja de meena a nye ase ka nipok logi ale a dom alege ate wa a biak la.

⁹ “Nuruba a le yik ni a ta ni a ga nyo baai ale ba basi ate ni nya ninammu la nisima po ate ba ko ni. Waai meena a le kisi ni mi vaka nyin. ¹⁰ Va nala po nuruba yegayega baai ale jam a ta siaka ale mi la, a le nmani mi njan vaka. Ba le kisi chaab abe ba a bobri chaab a sak. ¹¹ Biisiteeroba yegayega baai ale kan seba Naawen la, a le jam a paasi nuruba yegayega. ¹² Nuruba yegayega a le jam a basi chaab yaalika, dii nyin la nuruba tuimbaata a le jam a waani a tagli jigi meena. ¹³ Waai a dan pik a ga paari ku nueri ka, Naawen a le vari wa a basi. ¹⁴ Nuruba a le jam a pa Naawen wamanšana a sak nuruba Naawen naamu wie. Waai meena ale bo tenka zuk la le lin wom wa wamanšana wienja ale ge ate tenka meena a kpeglim.

¹⁵ “Ni wom mi wienja de nalimnyiini. Naawen biisiteero waai ate ba a wi wa ayen Daniel la, a jam nmarisi wabiok kuui ale ku jam a basi ate nuruba a namu la wie kama Naawen gbanja po dila po dila po. Nama a le nya ku ale ku za juijui ale kan magsi ayen ku zaani la.” (Nuru waai ale a karim wienja de la, abe min chak.) ¹⁶ “Baai meena ale bo Judia tenka po la, a yiti a pii nyin a chali nna yegayega a ga suk guutana po. ¹⁷ Baai ale bo ba gbirima zuima la a dan wom wabioku de wie, ba kan nman a yaali ayen ba sin a jo ba diinana po a pa ba nanta. ¹⁸ Baai me ale bo

ba kadugsa po la a dan wom wannu de, ba me a kan nman jo ba diinana po ayen ba pa nanta.

¹⁹ Da nala po ku le jam a pagra nna yegayega a te nipok puusa ale baai ale ta biluaata la. ²⁰ Ni a puusi a te Naawen ate kula kan jam a pagra a te nuruba noota wenya yaase ba Vuusum Danni.

²¹ Ku dan pari da nala ninam buui ate nuruba ale nam la ale gaam ninam meena ate nuruba, a nam a ta nyini diipo ate Naawen a nye tenka la. Ninam bula choa a kan nman jam. ²² Naawen a poom yeeri ninam daana po na gela a basi kama, dii nyin la baai ate wa lueri ayen ba jam a va wa la nyin. Wa dan kan yeeri ninammu daana gela a basiya, waai ate kan nyini ninammu po a nyini.

²³ “Da nala po nuru a le weeni ayen, ‘Nya, Varibasidowa bo ka dela.’ Wa choa me a le weeni ayen, ‘Varibasidowa bo ka dula.’ Ni kan a wom ba. ²⁴ Nuruba ba gela me a le yiti a paasi nuruba a weeni ayen ka ba ale Varibasidowa. Ba baai me a le jam a weeni ayen ba ka Naawen biisiteeroma. Ba le jam a tom wakperisa nna yegayega a paasi nuru baai ate Naawen a lueri ayen ba a va wa la, ase ba a nin baga. ²⁵ Ni wom mi wienja de nalimnyiini. Mi a poom lin a weeni ni ba le cheena ayen ba nye ni dii la kama.

²⁶ “Va nala po nuru wanyi a le weeni ayen, ‘Ni nya, Varibasidowa a bo ka sagini po.’ Wa choa me a le weeni ni ayen, ‘Ni nya, Varibasidowa a suk a bo ka dewa.’ Nama a kan a wom ba. ²⁷ Mi Saalobiika nman jamka ale nye a ase ka nyagsika la a nyini kori a taam sin yenin ate nuruba a nya.

²⁸ “Ni seba ayen duinsa ale a gilim kauk kuui la, jakpiuk ale doa dula.

²⁹ “Da ɲala po ninammu a dan jam nueri, wenbinni ale chirika a le chim ka legi ate chinmarisaɲa me meena a nyini wennmazuk a lo teɲ. ɲantaɲa de meena ale bo wennmazuk a ta pagrim la, Naawen ale jam yik ba choa. ³⁰ Nuruba ale deri nya saalobiika chinmaɲa po ale wa cheena. Teɲka meena demma ale kum, dii nyiɲ la ba le nya mu ale m nyini chinmaɲa po a cheena ale m pagrimu ale m zulaɲa ale m nalimu nna yegayega. ³¹ Naawen sabiiloma po ba wanyi ale jam a pa damuniɲ a peeri nna yegayega. Wa dan nyɛ dila, mi yaa a le tom sabiiloma ate ba waɲ a sueri teɲka meena a tigi suuru baai ate Naawen a lueri la.

³² “Ni basi ate kiɲkaɲ a sak ni wari kiri. Ni nyiem a dan nya ale ka boro a pusi vaata, ni seba ayen kpari wein a moata kama. ³³ Siuk kula po me, ni dan nya wienɲa de meena ale ɲa boro a nyɛ, ni le seba ayen da ɲala a moata kama. ³⁴ Ni basi ate m weeni ni nyaku de ayen jinla demma a kan kpi ase ka wienɲa de meena a jam nyɛ. ³⁵ Wennmazuk ale teɲzuk meena a le jam a nueri da yeɲ po, alege mi wienɲa a kan taamu diipo diipo.

³⁶ “Nuru waai a ze mi Saalobiika ɲman jamka danni. Mi ale Naawen sabiiloma me dek a ze, alege ka m kowa Naawen nyiini ale seba. ³⁷ Mi ɲman jamka a le nyɛ ase ka dii ale jam a nyɛ ale nuru waai ate ba a wi wa ayen Nowa dila po dila po la. ³⁸ Ase Nowa ale jam boro a nyɛ wa ɲaarun kpionku la, waai meena a jam boro a nyɛ ka wa dek ale a yaali dii la. Ba jam kasim a de ɲandiinta ale a nyu ate nidɔaba me a faari

nipooba. Ba kasim a nye ka dila a ta ga paari diipo ate Nowa a jo wa n̄aarun̄ku po alege ate nyiam a jam la. ³⁹ Ba jam a ze ayen Naawen a le basi ate nyiam jam a sueri t̄ɛŋka meena a gbiti ba a ko. Mi Saalobiika jamka a le nye ase ka dai dila dannii la. ⁴⁰ Dai dila dek dannii nuruba baye a le bo ba kadugsa po a kpa, ate Naawen a pa wanyi a ta cheŋ abe wa ge wanyi wa. ⁴¹ Nipooba baye a le bo nanzuk po a num zom, ate wa pa wanyi abe wa ge wanyi wa.

⁴² “Ni kpesi ni dek abe ni a limsi, dii nyiŋ la ni ze dai dii dannii ate ni nyɔnɔwa a cheena la. ⁴³ Ni basi ate m weeni ni ayen ase yeri nyɔnɔ a dan seba ayen zueba a le jam wa yeri, wa a le kasim a nya kama ate zuema a kan бага a jo zu. Wa kan goa ase ka wa nin yik ba. ⁴⁴ Diipo ate nama a kan n̄man a poli ayen mi Saalobiika a le jam la, dila po ale m cheena. Ka dila ale soa ayen ni kasim a gomsi a magsi a limsi la.

⁴⁵ “Ka nama wana dek ale wa chim wensie ale yam nyɔnɔ wien̄a de meena po? Ku a nye ase ka yeri nyɔnɔ waai ale lueri wa tomteerɔma po wanyi ayen wa chim kpagi mbala zuk abe wa a te ba n̄andiinta ate ba a de a yaa le ge a nyeemu la. ⁴⁶ Yenni nyɔnɔwa a dan nyini wa le cheŋ juijui la a jam a nya ale tomteerɔwa a nye dii ate wa weeni wa la, tomteerɔwa sui a le peenti. ⁴⁷ Wensie ate mi a weeni ni, yenni nyɔnɔwa a yaa le basi ate wa a nya wa yenni n̄antana meena zuk a te wa. ⁴⁸ Alege tomteerɔwa waai ate yenni nyɔnɔwa a lueri la, a dan ka nyiŋworuk nyɔnɔ, wa a weeni wa dek kama ayen wa nyɔnɔwa a kan jamu nwuli. ⁴⁹ Dila nyiŋ la wa yaa yik wa

tomteerɔ chaama a nak kama alege a cheŋ a ga gum baai ale boro a de ŋandiinta ale a nyu daata a bugi la jigi. ⁵⁰ Dai dii danni ate wa kan poli ayen wa nyɔnɔwa a cheena la, dai dila danni dek ate wa cheena. ⁵¹ Wa nyɔnɔwa a dan jam nya dii ate wa tom la, wa sui a le puuri nna yegayega ale wa, ate wa namsi wa abe wa pa wa a gum chaab ale velinendisana. Wa ale bo ka dula a kum abe wa gobi wa nyinana.

25

¹ “Mi a dan ŋman jam, Naawen naamu a le nyɛ ase ka nipɔkbilisa piwa baai ale yiti a pa ba zeunɗa a ta cheŋ ayen ba ga tu nipɔkfiaka nyɔnɔwa la. ² Ba piwa po ka banu ale jam ta yam, alege mbala banuwa me a jam chim betta. ³ Bettana tinuwa a yaa pa ba zeunɗana alege ba an pa kpaam a magsi ase mbula a dan nueri abe ba pa nyoro la. ⁴ Alege yammu nyamma a ta kpaam a gum du a magsi ayen mbula a dan nueri abe ba pa nyoro. ⁵ Nipɔkfiaka nyɔnɔwa a yaa an jam nwuli, ate nipɔkbilisana a yaa doa a goa.

⁶ “Ku le jam paari goota sunsuŋ la, nuru wanyi a yaa kaari ayen, ‘Nipɔkfiaka nyɔnɔ a cheena. Ni yiti nwuli ate ni ga tu wa.’ ⁷ Nipɔkbilisana piwa a yaa deri yiti nna nwuli a viriŋi ayen ba nya ase ba zeunɗana a deema a de ya. ⁸ Bettana nyamma zeunɗana kpaamu nyiini ale jam a nueri, ate ba yaa weeni yammu nyamma ayen ba nyɛ ba kpaamu a te ba ate ba nyo ba zeunɗana po. ⁹ Yammu nyamma a yaa weeni ba ayen, ‘Tama kpaamu an soa diiya. Dila nyin, ni cheŋ yeeŋa po a ga da kpaam.’ ¹⁰ Bettana a yaa cheŋ ayen ba da

ba kpaamu. Ba le chenji a ga nueri la, nipokfiaka nyonowa a yaa jam. Yammu nyamma baai ale poom ta ba kpaamu a magsi la, a yaa deri va nipokfiaka nyonowa a jo yenni po ayen ba maa de nipokfiak nandiintana. Ba meena ale jo yenni po a nueri la, ba yaa yik nansiunku tuoku a lik.

¹¹ “Ku le ga nye maga dek la, bettana tinuwa a yaa le a nmani a jam a paari la ale tuoku a lik kama. Ba yaa za tuoku noai a nagi ale a wi ayen ba jam a lagri a te ba. ¹² Nipokfiaka nyonowa ale wom ba luelutana la, wa yaa weeni ba ayen, ‘Ni goori ni wannu abe ni chen du. Mi a ze ni ale ka baai la.’ ”

¹³ Yeezu ale biisi a nueri la, wa yaa weeni wa njanviirima ayen, “Ni chiibi a limsi, dii nyin la ni ze diipo ate mi a cheena la.

¹⁴ “Mi a dan nman jam, Naawen naamu a le nye ase ka nuru waai ale gomsu a magsi ayen wa nyiem la. Wa le gomsu a nueri la, wa yaa wi wa tomteeroma batawa a yaa pai wa nantana meena a nyo ba nisima po ayen ba a nya ba zuk ate wa jam. ¹⁵ Wa yaa pa wa nantana a chari ba a va waai meena ale a tom wa tuima dii la. Wa yaa te nin nyonowa ligra tusa nanu, ale a te waai ale pa san la ligra tusa naye, ale ge a te butawa nyonowa ligra tusidi. Wa le chari ba a ga nueri la, wa yaa chen. ¹⁶ Tomteero waai ale tuesi ligra tusa nanuwa la, a pa na kama a gerim a nya ligra tusa nanu nyuenta. ¹⁷ Buyewa nyonowa me waai ale tuesi ligra tusa nayewa la, a pa na kama a gerimu a nya ligra tusa naye me nyuenta. ¹⁸ Alege tomteero waai ale tuesi ligra

tusini la a pa wa nyɔnɔwa ligraŋa kama a tu teŋ a gu.

¹⁹ “Ku yaa ale ga beni ate ba nyɔnɔwa a nyini wa nyeerimu jigini a jam la ate wa yaa a wi ba ayen ba jam wa jigi. Ba le jam wa jigi la, wa yaa bek ba ayen wa a yaali kama ayen wa nya waai meena ale pa wa ligra a gerimu a nya dii nyuenta la. ²⁰ Tomteerɔwa waai ale tuesi ligra tusa ŋanuwa la, a yaa cheŋ a nyini a taam zaani wa niŋ a weeni wa ayen, ‘M nyɔnɔ, fi daam pa ka ligra tusa ŋanu a te mi ate mi yaa pa ŋa a gerim a nya ligra tusa ŋanu nyuenta a ŋman gum du.’

²¹ Wa nyɔnɔwa a yaa weeni wa ayen, ‘Fi ka nuru maŋ ale nyɛ ate ku nala. Mi daam pa ka ligra maga dega a nyo fi nisima po alege fi a yaa бага a nyɛ ate ŋa zuak a gum du. Yɔgyɔgla de mi a yaali kama ayen m pai ligra yegayega a nyo fi nisima po ate fi ale mi ta supeentik.’

²² “Tomteerɔwa waai ale tuesi ligra tusa ŋayewa la, me a yaa nyini a taam zaani wa niŋ a weeni ayen, ‘M nyɔnɔ, fi daam pa ka ligra tusa ŋaye a te mi ate mi yaa pa ŋa a gerimu a nya ligra tusa ŋaye nyuenta a ŋman gum du.’ ²³ Wa nyɔnɔwa a yaa weeni wa ayen, ‘Fi me ka nuru maŋ ale nyɛ ate ku nala. Mi daam pa ka ligra maga dega a nyo fi nisima po, alege fi a yaa бага a nyɛ ate ŋa zuak a gum du. Yɔgyɔgla de mi a yaali kama ayen m pai ligra yegayega a nyo fi nisima po, ate fi ale mi ale ta supeentik.’

²⁴ “Tomteerɔwa waai ale tuesi ligra tusini la, me a yaa nyini a taam zaani wa niŋ a weeni ayen, ‘M nyɔnɔ, m seba ayen fi nyeka tua kama, dii nyiŋ la fi a che ka za ŋaai ate fi an bori la ale

a vaari za ɲaai me ate fi an fobi la. ²⁵ Fi le pai ligraɲa a te mi la, mi daam a chalika yɔgsum a yaa ta ɲa a ga tu tɛɲ a gu. Nya, lig ɲaai ate fi daam a pa te mi la ale nna.'

²⁶ "Wa nyɔɔɔwa ale wom dii ate wa weeni la, wa sui a yaa jam a puuri nna yegayega ale wa ate wa yaa weeni wa ayen, 'Fi ka nuru biok ale nyinworuk nyɔɔɔ. Fi a poli kama ayen mi a che ka za ɲaai ate mi an bori la ale a vaari za ɲaai me ate mi an fobi la. ²⁷ Ku magsi kama ayen fi daam ate pa m ligraɲa a te ka nuru waai ale wa pa ɲa a gerimu a nya nyuenta a gum du a te mu la. ²⁸ Tuesi ligraɲa wa jigi a pa ɲa a te m tomteerɔma wanyi wa waai ale ta ligra tusa piwa la. ²⁹ Nuru waai ale a pii nyin la, a le nya ɲanta a gum du, alege waai ale kan a pii nyin la a kan nya jaabɔa. ³⁰ Ni yik nyinworuk nyɔɔɔwa de a ta wa a nyini peelim a yuk basi legini po. Dula jigini wa le kum nna yegayega, abe wa a ɲobi wa nyinaɲa.'

³¹ "Mi Saalobiika ale Naawen sabiiloma a dan jamu, m le jam a kala ka m naamu zukpaglika zuk a yaa soa tɛɲka meena. ³² Abe m wi waai meena ate ba tigi a jam m tɛɲ. Ba dan jam, m le poori ba buye ase naapeerik ale a poori wa piisa ale wa bua dii la. ³³ M le yik baai ale a nyɛ ase piisa la a zaani m juga geɲ, abe m yik baai me ale a nyɛ ase bua la a zaani m gala geɲ. ³⁴ Mi waai ale soa tɛɲzuk meena la, a le weeni baai ale bo m juga geɲ la ayen, 'M Kowa Naawen a maari ni abe wa niak ni. Wa le jam a nyɛ tɛɲzuk meena la, wa gomsika ɲanta a zaani a te ni. Ni be jam a tuesi ba yɔgyɔgla de. ³⁵ Kom ale jam a yik mi

la, nama a te mu ɲandiinta ate m de. Nyanyuila me ale jam ta mu la, ni te mu nyiam ate m nyu. M le jam ka nichaano la, ni nyɛ m tia ale a ta mu a jo ni yienja po. ³⁶ Mi ale jam kan ta gatta la, ni te mu gatta ate m jo. Mi ale jam a wiak la, ni nya m zuk. Ba le jam a yik mu a lik dɔk po la, ni jam a puusi mu.'

³⁷ "Baai ale ka tomɔdo maɲsa ale za m juga geɲ la, ba wanyi a le weeni mu ayen, 'M Nyɔɔɔ, ka dimpo ate tama a nya fu ale kom a ta fu ate ti te fu ɲandiinta ate fi de? Ka dimpo me ate tama a nya fu ale nyanyuila a ta fu ate ti te fu nyiam ate fi nyu?' ³⁸ Ka dimpo ate tama a nya fu ale fi chim nichaano ate tama a nyɛ fi tia ale a yik fu a ta jo ti yienja po? Ka dimpo me ate tama a nya fu ale fi an jo gatta ate tama a te fu gatta ayen fi jo?' ³⁹ Ka dimpo me ate tama a nya fu ale fi a wiak yaa ba yik fu a lik dɔk po ate tama a jam puusi fu?' ⁴⁰ Mi a le weeni ba ayen, 'Wensie ate mi a weeni ni ayen dii meena ate nama a nyɛ a te mi ɲaanɲiirima po baanƙa me deƙ la, ni nyɛ a te ka mi dila.'

⁴¹ "Dula jigini m le chiem a weeni tuimbaata nyamma baai ale bo m gala geɲ la ayen, 'Nama baai ate Naawen a ka te ni la, ni cheɲ du mi teɲ a cheɲ bolim buui ale kan maara kpimsi ate Naawen a gomsɔ a magsi a te Sitaana la ale wa sabiiloma la. ⁴² Kom ale jam ta mu la, nama an te mi ɲandiinta ayen m de. Nyanyuila ale jam a yik mu la, nama an te mi nyiam ayen m nyu. ⁴³ Mi le jam ka nichaano la, nama an te mi tia ale ta mu a jo ni yienja po. Mi le jam kan ta gatta a jo la, nama an te mi gatta ayen m jo. Mi le jam

a wiak ale bo likka dɔk po me la, nama an jam ayen ni nya mi zuwa.’

⁴⁴ “Baai ale jam za m gala gen la, ba wanyi a le weeni mu ayen, ‘M Nyɔnɔ, ka dimpo ate tama a nya fu ale kom a yaase nyanyuila a ta fu? Ka dimpo me ate tama a nya fu ale fi ka nichaano yaa fi ka gatta a jo? Ka dimpo ate tama a nya fu ale fi a wiak yaa ba yik fu a lik dɔk po, alege tama an maari fu?’ ⁴⁵ M le nman a weeni ba ayen, ‘Wensie ate mi a weeni ni ayen diipo meena ate nama an jam maari mi n̄aan̄viirima po baan̄ka me dek la, nama an maari daa mi.’ ⁴⁶ Naawen a le yik baai ale a tom tuimbaata la a nyo juijui ate ninam yegayega a boro ate ku ka kpeglimka me la, alege tuimman̄sa nyamma ale nya nyuvuri dii ale kan ta kpeglimka.”

26

¹ Yeezu ale jam a sak wa n̄aan̄viirima wien̄a de meena a nueri la, wa yaa weeni ba ayen, ² “Tigi kpeeni dii ate Juuma a wi ayen Gaambasika Tigini la a tali ka daa n̄aye ate di paari. N̄a dan jam paari, ba le yik mi Saalobiika a ta ga nyo baai a le ba pa mu a kpi jabarim nyin̄ ate m kpi la, nisima po.”

³ Va n̄ala po Juuma Puusika Yenni kpan̄na ale Juuma kpan̄na a yaa tigi chaab Kayafas waai ale jam ka ba kpagi la yekpeeni po, ⁴ ayen ba poli a nya siuk ate ba va a suk yik Yeezu a ko. ⁵ Alege ba yaa nman weeni chaab ayen, “Ase ti dan a yik wa nuru boanni baai ale tigi chaab ayen ba de tigrini de la sunsun̄, ba le jam a yiti ale noayen̄ a nyiem a kaasi tuima ten̄ka po.”

⁶ Da yey po ate Yeezu a yaa jam bo nuru wanyi ate ba a jam a wi wa ayen, Simon la yenni po dii ale jam bo Betani tenka la a de nandiinta. Simon wala a jam ta ka gama tuem, alege ate bu yaa a nueri. ⁷ Nipok wanyi a yaa nyini peelim a ta kpa buui ate bu nyummu a masa nna yegayega la a jam jo Yeezu jigi a kpiiri bu a nyo wa zuk. ⁸ Yeezu njaanyiirima ale ga nya nipowa ale nye dii la, ba sue yaa puuri ale wa. Ba yaa jam a poli ba suniima po ayen, “Ka boa ale soa ate nipowa de a pa kpaamu a yik kaasi nna la? ⁹ Wa dan poom a pa bu a da ligra yegayega a pa nja a te niwomma, dila an zunchoŋa?”

¹⁰ Yeezu a yaa jam seba dii ate ba a poli la, a yaa weeni ba ayen, “Ka boa ate wa le a nye dii la a daani nama? Ni basi wa, dii nyin la wa tom ka wamaŋ a te mi. ¹¹ Niwoba a kasim a bo ale nama kama daa meena, alege mi a kan bo ale ni a ta a cheŋi. ¹² Nipowa de a kpiiri a nyo mi zuk a deri goms mi nyin ka a magsi ka guka. ¹³ Wensie ate mi a weeni ni, juijui meena ate nuruba a sak Naawen wamaŋsaŋa la, ba le weeni nipowa de ale nye dii a te mi la. Ba le kasim a teeri wa yoi diipo meena wuu.”

¹⁴ Da nala po Yeezu njaanyiirima pi ale bayewa po wanyiwa waai ate ba a wi wa ayen Judas Iskariot la, a jam a yiti a cheŋ Juuma Puusika Yenni kpaŋŋa jigi, ¹⁵ a weeni ba ayen, “Ase mi a dan бага a yik Yeezu a ta wa a jam a nyo ni nisima po, nama a le te mu ka boa?” Wa le bek ba dila la, ba yaa deri a chiini ligbie pisita a te wa dula jigini. ¹⁶ A nyini da nala po a ta a cheŋ,

Judas a yaa nyiem a gisi ka siuk ayen wa ta Yeezu a ga bobri a sak.

¹⁷ Juuma Gaambasika Tigini yaa jam paari. Da njala po ba nyiem a kasim a njobi ka boroboruk kuui ate ba kan pa dabinta a nyoro la. Yeezu njaanviirima a yaa jam wa jigi a bek wa ayen, “Ka be ate fi a yaali ayen ti ga gomsu Gaambasika Tigini njaandiintana ate fi jam a de?”

¹⁸ Wa yaa weeni ba ayen, “Ni chej nuru wanyi jigi tenka po a ga weeni wa ayen, ‘Ti Sagrowa ale tom ti ayen ti jam a weeni fu ayen wa kummu danni a moata kama. Tama ale wa ale a yaali ayen ti de Gaambasika Tigini njaandiintana fi yenni po.’ ”

¹⁹ Wa njaanviirima a yaa chej ga nye dii ate wa weeni la a yaa dik njaandiintana dula jigini.

²⁰ Wenni ale jam a sin la, Yeezu ale wa njaanviirima pi ale bayewa a yaa tigi chaab a kala a de njaandiintana. ²¹ Ba le jam boro a de la, wa yaa weeni ba ayen, “Wensie ate mi a weeni ni, nama po wanyi ale a yaali ayen wa ta mi a ga bobri a sak.”

²² Wa njaanviirima ale wom dii ate wa weeni ba la, ba meena sue a yaa jam kaasi ate ba yaa bek wa wanyi wanyi ayen, “M Nyono, ka mi?”

²³ Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Nuru waai ale kala dela pa wa boroboruk a maari a siuk jentana ale mi dek la, a le wa ta mu a ga bobri a sak. ²⁴ Mi Saalobiika a le kpi ase ka dii ate ba njarisi Naawen gbanka po dila po dila po la. Ku le pagra a te waai a le wa ta mu a ga bobri a sak la. Ba dan jam kan biak wa, kula ate zunchon kama.”

²⁵ Judas waai ale jam a yaali ayen wa ta Yeezu a ga bobri la a yaa bek wa ayen, “M Nyɔɔɔ, ka mi?”

Yeezu a yaa weeni wa ayen, “Ka fi.”

²⁶ Ba le jam boro a de la, Yeezu yaa pa boroboruk a puusi a te Naawen ayen wa niak ku. Wa le puusi a te Naawen a nueri la, wa yaa we boroboruku a chari wa ɲaɲviirima ale weeni ba ayen, “Ka mi nyiŋka ale nna. Ni ɲɔa a ɲobi.”

²⁷⁻²⁸ Wa yaa ɲman pai beerik ale daam a puusi a te Naawen ayen wa niak bu. Wa le puusi a te Naawen a nueri la, wa yaa pai a te ba ale weeni ba ayen, “Ka mi ziimu ale nna. Ni ɲɔa a nyu. M le pa bu a te nuruba yegayega, ate Naawen a von ba tuimbaataɲa a te ba. M dan nyɛ dila, ku le sak ayen wa ale wa nuruma a ta ka noayen ale chaab. ²⁹ Wensie ate mi a weeni ni, bu de ate mi a nyu la, m kan ɲman nyu ase ka m nin jo m kowa Naawen naamu po a ɲman nyu ale ni.”

³⁰ Ba le de ɲandiintaɲa a nueri la, ba yaa yi yiili a pak Naawen ale ge a nyini dula jigini a chen ga jueli Olivi Guuku zuk.

³¹ Yeezu a yaa weeni ba ayen, “Ba ɲmarisi Naawen gbaŋka po a weeni ayen, ‘Naawen a le jam a ko naapeerika, abe wa ge wa piisaɲa a basi ate ɲa chali a waan chaab.’ Yokku de nama meena a le chali a waan abe ni ge mi nyiini ³² Alege m dan yiti kum po, m le de ni niŋ a chen Galili tenka po.”

³³ Piita yaa weeni wa ayen, “Fi ɲaɲviirima meena a dan basi fu, mi kan maara basi fu diipo.”

³⁴ Yeezu yaa weeni wa ayen, “Basi ate m weeni fu, yokku de fi a le pagsi ku noai buta ayen fi ze mi, ale ge ate vari kpadiaka a kum.”

³⁵ Piita yaa nman weeni wa ayen, “Mi kan weeni ayen m ze fu. Mi dan poom ayen m kpi ale fu, mi kan weeni dila.”

Wa njaanviirima meena me a weeni dila degadega.

³⁶ Ba yaa jam paari jigi ate ba a wi ayen Getsemani, ate Yeezu a yaa weeni wa njaanviirima ayen, “Ni kali dela ate m cheŋ a ga puusi a te Naawen abe m jam.” ³⁷ Wa le a cheŋ la, wa yaa basi ate Piita ale Jeemsi ale wa suoku Joon, Zebedi bisaŋa a va wa. Ku yaa jam kperi wa ate wa piilim boro a nya ninam nna yegayega ate wa sui me a yaa kaasi nna yegayega. ³⁸ Wa yaa weeni ba ayen, “M sui ale kaasi a gaam taam nna yegayega, ate ku a nyɛ nna ase mi a yaali ayen kpi la. Ni be limsi mu dela ate m jam.”

³⁹ Wa le nman cheŋ maga dega la, wa yaa kpi duna teŋ a puusi a te Naawen ayen, “M Koa, mi a saalim ayen ku dan ka fi popeentik, be yeeri namka de mi jigi a basi. Nyɛ fi dek ale a yaali dii la, alege daa mi ale a yaali dii la.”

⁴⁰ Wa le nman pilim a nyini wa puusika jigini a jam la, wa yaa nya wa njaanviirima batawa a doa goa. Wa yaa weeni Piita ayen, “Ka boa ate nama an бага a kali a limsi maga ale ge a goa?” ⁴¹ Ni yiti a puusi a te Naawen ate Sitaana a kan paasi ni ate ni va wa noaya. Ni suniima po nama a yaali ayen ni a nyɛ mi yaaka, alege ni nyiŋsaŋa an pagra. Dila ale soa ate nama a goa la.”

⁴² Wa yaa nman pilim cheŋ wa puusika jigini a ga puusi a te Naawen ayen, “M Koa, ku dan kan ta nyeka alege ate fi a yaali ayen m nam be basi ate fi ale a yaali dii la a nyɛ.” ⁴³ Wa yaa nman pilim a jam a paari ale wa n̄aan̄viirima a doa a goa, dii nyiŋ la goom ale jam ta ba nna yegayega.

⁴⁴ Yeezu a yaa nman pilim cheŋ a ga puusi a te Naawen ase wa le poom a puusi dii la. ⁴⁵ Butawa po Yeezu yaa nman pilim a jam paari a bek ba ayen, “Ni diem a doa a goa kama? Wie meena a nueri kama. Di danni a paari ya ate ba ayen ba yik mi Saalobiika a nyo tuimbaata nyam nisima po. ⁴⁶ Ni yiri ate ti cheŋ. Nuru waai ale ta mu a ga bobri sak la ale la a cheena.”

⁴⁷ Yeezu ale diem boro a biisi la, Judas waai ale jam ka wa n̄aan̄viirima po wanyi la, a yaa jam wa jigi ale nuru boari yegayega. Juuma Puusika Yenni kpaŋŋa ale Juuma kpaŋŋa ale tom ba. Ba jam ta ka gebi kpeensa ale dua a jam ayen ba yik wa. ⁴⁸ Bumbobrowa a poom weeni ba kama ayen, “Ti dan ga paari ba, nuru waai ate mi a puusi ale a gbaari wa la, ka wala ale la. Ni yik wa ale pagrim.”

⁴⁹ Nuru boanni ale jam a ga moata Yeezu la, Judas a yaa deri cheŋ a ga puusi ale gbaari wa a weeni wa ayen, “Mi Sagro, suyogini a bo ale fu.”

⁵⁰ Yeezu a yaa weeni wa ayen, “M doa, nyɛ dii ate fi a poli ayen fi nyɛ mu la.”

Baai ale jam va Judas la, a yaa yik wa ale pagrim. ⁵¹ Yeezu n̄aan̄viirima po wanyi a deri yeeri wa gebi kpien a che Juuma Puusika Yenni kpagi kpeeni yomma po wanyi turi a gebi lonsi

tɛŋ. ⁵² Yeezu a yaa weeni wa ayen, “Pa fi gebika a ŋman su ka fooku po. Nuru waai ale ta gebi kpien a che kpalin po la, a dan kan a kpesi, ba le pa gebi kpien ka choa a ko wa. ⁵³ Nama a ze ayen mi baga kama a wi m kowa ayen wa tomu wa sabiiloma baai ale piisi nna yegayega la ate ba jam a maari mu? ⁵⁴ M dan nye dila, wie ŋaai ate ba ŋmarisi mi wie Naawen gbanƙa po dila po dila po la a kan chim wensie.”

⁵⁵ Yeezu a yaa virinji a bek nuru boanni ayen, “Mi ka zue ate nama a ta gebi kpeensa ale dua a jam ayen ni yik mu? Daa meena mi a kasim bo ale ni Juuma Puusika Yenni po a sak ni kama, alege nama an jam a yik mu. ⁵⁶ Ba le ŋmarisi Naawen gbanƙa po dii la a sum chim ka wensie jinla.”

Dula jigini wa ŋaanviirima meena a yiti a chali ale ge wa.

⁵⁷ Ba yaa ta Yeezu a chen Juuma Puusika Yenni kpagini waai ate ba a wi wa ayen Kayafas la jigi. Ba le jam a ga paari dula la, Juuma Sinsak sagroma ale Juuma kpanƙa a yaa jam tigsi chaab. ⁵⁸ Piita a yaa magi va ba ŋaan a jam jo Juuma Puusika Yenni kpagi kpeeni yenni dabiaka po a chen a ga kala ale kpagini limsidoma ayen wa nya dii ale di nye la. ⁵⁹ Juuma Puusika Yenni kpanƙa ale boteeroma meena a jam bo dula a gisi nuru ayen wa weeni a sak ba ayen wa nya Yeezu ale wa boro a tom wabiok ate ba baga a nya siuk a ko wa. ⁶⁰ Ba yaa gisi a kpeeri. Alege nuruba yegayega a diem nyini a jam za ba nin ayen ba velim wie a te wa. Kula ŋaanynin nuruba baye

a yaa nyini a jam za ba niŋ. ⁶¹ A weeni ayen, “Tama a wom ale Yeezu a weeni ayen wa бага a kaasi Juuma Puusika Yenni, abe wa ŋman a se di daa ŋata po.”

⁶² Juuma Puusika Yenni kpagi kpeeni a yaa yiti a cheŋ a ga zaani ba meena sunsuŋ a yaa bek Yeezu ayen, “Fi ka wari a tulisi ale ŋaai meena ate ba a biisi a te fu la?” ⁶³ Alege Yeezu a yaa sina. Kpagi kpeeni a yaa ŋman weeni wa ayen, “Mi a yaali kama ayen fi pe Naawen waai ale boro la yonni nyiŋ abe fi weeni mu wensienŋa.” Wa yaa bek Yeezu ayen, “Fi ka Naawen biika waai ate ba a wi wa ayen Varibasidowa la?”

⁶⁴ Yeezu a yaa weeni wa ayen, “Mm, mi ale la. Ni basi ate m weeni ni ayen da yeŋ po fi le nya mi Saalobiika ale m kala Naawen juga geŋ. Fi le ŋman nya mu ale m nyini Naawen jigi chinmaŋa po a cheena.”

⁶⁵ Wa le weeni dila la, Juuma Puusika Yenni kpagi kpeeni a yaa yik wa garuku a dari cheeri ale weeni ba ayen, “Ti kan ŋman a yaali seeroba. Ni meena a wom wa le pa wa dek a magsi chaab ale Naawen la. ⁶⁶ Nama a poli ka se, wa lo yaa wa an loya?”

Ba meena a yaa weeni ayen, “Wa lo kama. Ku magsi ba ko wa kama.”

⁶⁷ Nuruma ba gela a yaa chesi tintueta a basi wa nyiŋ ale a nak wa. ⁶⁸ A weeni ayen, “Fi a weeni ayen fi ale Varibasidowa. Be miŋ baai ale a nak fu la.”

⁶⁹ Ba le ta Yeezu a nye nyaku de meena la, Piita a diem bo ka yenni dabiaka po. Nipokbili wanyi a yaa jam boro. Wa jam ka Juuma Puusika Yenni

kpagi kpeeni dogleema po wanyi. Wa yaa nya Piita a weeni wa ayen, “Daa fi ale poom va Galili tenka denowa Yeezu la?”

⁷⁰ Wa yaa pagsi ale baai meena ale za dula la nimbie po ale weeni wa ayen, “Ka boa ate fi a begi mi dila? Mi ze fi ale a biisi dii la.”

⁷¹ Wa le weeni dila la, wa yaa yiti a cheŋ a ga za nansiunƙu noai. Nipokbili wa choa a nman diem nya wa dula jigini ale wa za ate wa yaa weeni nuru baai ale za moata wa la ayen, “Nuruwa de ka Yeezu njanviiirima po wanyi.”

⁷² Piita a yaa nman pagsi ayen, “M pe ya, mi ze nuruwa de.”

⁷³ Ku an jam beniya ate baai ale jam za moata wa la wanyi a yaa weeni wa ayen, “Fi ka ba wanyi, dii nyin la fi a biisi ase ka Galili deno la.”

⁷⁴ Piita a yaa weeni wa ayen, “M pe ya, ka wensie ate mi a biisi. Mi ze nuru waai wie ate fi a biisi la.”

Wa le weeni dila a ga nueri la, vari kpadiaka a yaa deri kum. ⁷⁵ Ate Piita a yaa teeri dii ate Yeezu a poom weeni wa ayen wa le pagsi ku noai buta ayen wa ze wa, ale ge ate vari kpadiaka a kum la. Wienja de meena a yaa nye ate Piita sui a kaasi ate wa yaa deri nyini a kum nna yegayega.

27

¹ Vanni ale veenti la, Juuma Puusika Yenni kpanja ale Juuma kpanja meena a nman tigi chaab ayen ba poli ba le ba nye dii a ko Yeezu la.

² Ba le biisi le chaab a nueri la, ba yaa bobi wa nisimaŋa a ta wa cheŋ gominawa waai ate ba a wi wa ayen Paalot la jigi.

³ Judas waai ale jam ta Yeezu a ga bobri a sak la, ale nya ba le bo Yeezu buusaŋa dii la, wa sui a yaa jam kaasi, ate wa yaa ŋman pilim a cheŋ Juuma Puusika Yenni kpaŋŋa ale Juuma kpaŋŋa jigi ayen wa pa ba ligbeenja pisitawa a te ba.

⁴ Wa le ga paari dula la, wa yaa weeni ba ayen, “Naawen a nya mi kaasunku kama, dii nyin la mi a ta ka nuru waai ale kan seba wari noai po la, a jam bobri a sak nama. Yogyogla de nama me a yaa bo wa kum buusa.”

Ba yaa weeni wa ayen, “Kula a daa tama ninja, alege ka fi dek nin.”

⁵ Judas ale ga wom dii ate ba weeni la, wa yaa pa ligraŋa a yuk basi Juuma Puusika Yenni sunsun, ale ge a nyini a ga bobi miik a kpi.

⁶ Judas ale ga nyini la, Juuma Puusika Yenni kpaŋŋa a yaa yiti a pisi ligraŋa ale weeni chaab ayen, “Ligraŋa de tama pa ŋa a da ka nuru nyuvuri. Ti Sinsaŋa a kan siagi ayen ti pa ŋa a maa gum Juuma Puusika Yenni ligraŋa po.” ⁷ Ba le nya chaab a nueri la, ba yaa pa ligraŋa a da ten kaai ate ba a wi ayen samonsa meka jigi la. Ba jam a yaali kama ayen ba pa dula jigini a chim nicham guka jigi. ⁸ Ka dila ale soa ate nuruba a deema a wi dula jigini ayen ziimu jigini la.

⁹⁻¹⁰ Naawen biisiteerowa waai ate ba a wi wa ayen Jerimaya la a jam a ŋmarisi nyaku de wie kama dila po dila po ayen, “Juuma a jam siak kama ayen ba pa ligbeenja pisitawa a da samonsaŋa meka jigini. Ba yaa pa ligraŋa a da tenka ase Naawen ale poom a weeni ba dii la.” Dii ate Juuma Puusika Yenni kpaŋŋa a tom la a basi kama ate Jerimaya wienja a chim wensie.

¹¹ Yeezu a yaa jam taam a zaani Paalot niŋ. Paalot a yaa bek wa ayen, “Ka fi ale Juuma naawa la?”

Yeezu a yaa weeni wa ayen, “Ka fi ale a weeni dila.” ¹² Alege Juuma Puusika Yenni kpaŋŋa ale Juuma kpaŋŋa ale jam a ŋma wa la, wa an jam weeni wariya.

¹³ Paalot yaa bek wa ayen, “Fi kan wom ba ale a ŋma fu ale wie ŋaai meena la?”

¹⁴ Alege Yeezu an jam tulisi wayeŋ me la. Ku yaa jam cha Paalot nna yegayega ale wa ale kan a tulisi wari la.

¹⁵ Bena meena Juuma Gaambasika Tigini a nyiem a dan paari, gominawa Paalot a nyiem lak nuru waai ate teŋka demma a yaali ayen wa lak ate wa nyini likka doƙku po a nyini la a basi kama. ¹⁶ Nuru wanyi ale jam boro ate ba a wi ayen Barabasi ate ba jam maa yik wa a lik. Nuruba a jam seba wa ka nna yegayega.

¹⁷ Paalot a yaa bek nuru baai meena ale tigi chaab la ayen, “Nama a yaali ayen m basi ka ba wana? Barabasi yaa Yeezu waai ate ba a wi ayen Varibasidɔwa la?” ¹⁸ Paalot jam seba ayen ka Juuma Puusika Yenni kpaŋŋa nyunni nyiŋ ale soa ate ba yik Yeezu a ta jam wa jigi.

¹⁹ Paalot ale jam diem kala boteka doƙku po la, wa powa a yaa tom weeni wa ayen, “Kan nye nuruwa de jaabo a ale wa an kaasi wariya. Dii nyiŋ la deemwa yokku mi goadaasim wa wari kama ate ku daani mi nna yegayega.”

²⁰ Juuma Puusika Yenni kpaŋŋa ale Juuma kpaŋŋa a yaa weeni nuru boanni ayen ba saalim ate wa lak Barabasi a basi abe wa ge ate ba ko

Yeezu. ²¹ Paalot a yaa bek nuru boanni ayen, “Nuruma de bayewa, nama a yaali ayen m basi ka ba wana?”

Ba yaa tulisi wa ayen, “Ti a yaali ayen fi basi ka Barabasi.”

²² Wa yaa nman bek ayen, “M be m nyε Yeezu waai ate ba a wi ayen Varibasidowa la ka se?”

Ba meena yaa tulisi ayen, “Basi ate ba kpi wa jabarimu nyin ate wa kpi.”

²³ Wa nman bek ba ayen, “Ka boan jaab wabiok ate wa nyε?”

Ba yaa kaari nna yegayega ayen, “Basi ate ba kpi wa jabarimu nyin ate wa kpi.”

²⁴ Paalot a yaa nya ayen wa an baga a nyε wariya dii nyin la, ba nuemka ale ta kpalin a jam. Wa yaa pa nyiam a nari wa nisanja nuru boanni nin, ale weeni ba ayen, “Mi nin maa ka nuruwa de kum po, ku bo ka nama dek jigi.”

²⁵ Nuru boanni a yaa weeni wa ayen, “Basi ate wa kummu nyin ninammu a jam tama ale ti bisanja jigi.”

²⁶ Paalot a yaa lak Barabasi a basi ale basi ate ba miiri Yeezu. Ba ale miiri wa nueri la, wa yaa pa wa te ayen ba ta wa ga kpi jabarimu nyin ate wa kpi.

²⁷ Paalot sojima a yaa yik Yeezu a ta jo ba gominawa yenni dabiaka po ate ba meena a yaa gilim wa. ²⁸ Ba yaa yeeri wa gattanja ale pa garuk monun a jo wa. ²⁹ A pa munsa a yok zutok a pa vuk wa zukku ale pa tachek a nyo wa juga nisanja po. Ba yaa kpi duna wa nin a nyε wa a la, ale a weeni ayen, “Juuma naawa kasim boro taam wuu.” ³⁰ Ba jam chesi tintueta a basi wa nyin ale

pa duok a nak wa zukku. ³¹ Ba ale nye wa la a ga nueri la, ba yaa yeeri garuk monuku ale pa wa deka gattana a jo wa a ta wa nyini cheŋ ayen ba kpi wa jabarimu nyin ate wa kpi.

³² Ba ale jam bo siuku po a cheŋ la, ba yaa zik Simon ale wa cheena teŋka po ate sojima a fe wa ate wa tuesi Yeezu jabarimu ji. Simon a jam ka teŋ kaai ate ba a wi ayen Sairini la deno. ³³ Ba yaa ga paari juijui ate ba a wi ayen Golgota la. Ku kiri ale zukoluku jigini. ³⁴ Ba yaa pa tiim a nyo daam po a lam nya ale pa te Yeezu ayen wa nyu alege wa an jam nyu ya.

³⁵ Ba yaa yik Yeezu a kpi wa jabarimu nyin, ale pa wa gattana a chari chaab. Ba jam nak ka gban a nya waai ale magsi garuk kuui deka la.

³⁶ Ba ale nak gban ka wa gattana nyin a nueri la, ba yaa kala a limsi ayen waai a kan vari wa a basi. ³⁷ Ba yaa pa tapagi a nmarisi di nyin ayen,

KA JUUMA NAAWA ALE NNA

a pa di kpi jabarimu zuk. ³⁸ Ba jam maa kpi ka zueba baye nbanbarinta nyin a gum Yeezu po, ate ba wanyi a bo wa juga, nwala me a bo wa gala.

³⁹ Nuru baai ale jam va dula a taam la a yaa zak zuk nya wa a mati ba noa ale a le wa ayen, ⁴⁰ “Fi weeni ayen fi le kaasi Juuma Puusika Yenni abe fi nman se di a nueri daa nata po. Fi dan ka Naawen biik be nyini jabarimu zuk a sinj a vari fi dek a basi.”

⁴¹ Juuma Puusika Yenni kpanna ale Juuma Sinsak sagrama, ale Juuma kpanna me a jam a la wa ale a weeni ayen, ⁴² “Wa jam baga a vari nuruba a basi kama, alege wa an baga a vari wa deka a basi. Daa wa ale Juuma naawa? Wa dan

nyini jabarimu zuk a siŋ ti yaa le ta siaka ale wa.
⁴³ Wa ta siaka kama ayen Naawen ale bo le wa ale weeni ayen wa ka Naawen biik. Ti be le nya ase Naawen ale vari wa a basi ya.”

⁴⁴ Zue baai ate ba jam kpi ba a gum Yeezu po la, me a le wa dila degadega.

⁴⁵ Wenni ale jam jueli a bo wenzuk sunsuŋ la, legi a yaa jam lik teŋ kala meena a ta ga paari wenbalini. ⁴⁶ Legini ale jam basi la, Yeezu a yaa kaari nna yegayega a weeni wa dek teŋka biika po ayen, “Eloi, eloi, lama sabagtani.” Ku kiri ale, “M Kowa Naawen, m Kowa Naawen, ka boa ate fi zeri mu?”

⁴⁷ Nuru baai ale jam za dula jigini la ba gela a wom dii ate wa weeni la kama. Ba yaa weeni ayen, “Wa a wi ka Naawen biisiteerowa Elaja.”
⁴⁸ Ba po wanyi a yaa chali cheŋ ga pa sosok a lusi damiisiŋ po a pa yik duok woŋ nyiŋ a zak ta jueli Yeezu noai.

⁴⁹ Nuru mbala yaa weeni ayen, “Ni basi ate ti limsi a nya ase Elaja a le jam a yik wa a ta nyini jabarimu zuk a siŋ teŋ ya.”

⁵⁰ Yeezu a yaa ŋman kaari nna yegayega a yaa le ge a kpi.

⁵¹ Wa ale jam kpi la, garuk kpion kuui ate ba jam pa a kasi Juuma Puusika Yenni po la, a yaa jam cheeri ku ŋmazuk a ta siŋ paari ku teŋ. Naawen a jam basi kama ate teŋka a choa ate pinaŋa a na a mobi, ⁵² ate baai meena ale jam a va Naawen alege a kpi la boositaŋa a lagri ate ba yiti kum po, ⁵³ alege basi boositaŋa. Ku ŋaan nyiŋ ate Yeezu a yiti kum po la ba yaa jo

Jerusalem tɛŋka po. Nuruba yegayega ale jam a nya ba.

⁵⁴ Sojima kpagini ale soji baai ale jam a limsi la ale nya tɛŋka choaka ale dii meena ale nyɛ la ku yaa cha ba nna yegayega. Ba yaa weeni ayen, “Wensie, nuruwa de sum ka Naawen biik.”

⁵⁵ Nipɔk baai ale jam maari Yeezu Galili tɛŋka po la a jam za mɔata dula a nya dii meena ale nyɛ la kama. ⁵⁶ Baai ale jam bo ba po la ale Mɛɛri Magdala ale Mɛɛri, Jeemsi ale Josefi mawa, ale Zebedi powa.

⁵⁷ Jigsiro wanyi ale jam nyini tɛŋ ate ba a wi ayen, Arimatia. Wa yoi a jam ale Josefi. Wa jam ka waai ale ta siaka ale Yeezu. ⁵⁸ Da dila dannii junɔai ate wa yaa chenɛ Paalɔt jigi a saalim wa ayen wa basi ate wa ga yeeri Yeezu nyinɛka jabarimu zuk a ta chenɛ ga gu. Paalɔt a yaa siak ayen wa ga yeeri Yeezu nyinɛka jabarimu zuk a ta ga gu. ⁵⁹ Josefi a yaa basi dula jigini alege chenɛ ga yeeri Yeezu nyinɛka jabarimu zuk a yaa pa garuk paaluk a pili ka ⁶⁰ a ta ga dueni punɛ vorub paalik po. (Tɛŋ kala demma a jam a gu ba nuruma ka pina vie po). Wa yaa bilim tintain kpeeni a lik punɛku vorumu nɔanni. ⁶¹ Mɛɛri Magdala ale Mɛɛri nwala a jam kali ka dula a tuk vorumu nyinɛ.

⁶² Vari ale nɛman Veenti la, ba Vuusum Danni saliuuku Juuma Puusika Yenni kpanɛa ale Farisi-ima a yaa chenɛ Paalɔt jigi a weeni wa ayen, ⁶³ “Ti deema teeri velinwendika ale jam boro la wa weeni ayen, ‘M le yiti kum po ku daa nɛata dai.’

⁶⁴ Be basi ate ba ga a limsi vorumu ate ku paari

daa n̄ata ate wa n̄aan̄viirima a kan magi yeeri wa abe ba weeni nuruma ayen wa yiti kum po. Dan kan daa di ventan̄a de ale gaam wa le liŋ velim dii la.”

⁶⁵ Paalot a yaa siak ale basi ayen sojiba cheŋ a ga n̄masi a limsi vorumu.

⁶⁶ Ba yaa cheŋ ga daani tintanni ayen waai dan bilim di abe ba miŋ a yaa le basi ate sojima a limsi vorumu.

28

¹ Ba Vuusum Danni ale taam la, M̄eri Magdala ale M̄eri nwala a yaa cheŋ ba nya juijui ate ba gu Yeezu la. ² Ten̄ka yaa jam choa nna yegayega, ate sabiilo a nyini wen̄mazuk a siŋ bilim tintanni a dueni nakpiak a kali di zuk. ³ Sabiilowa a jam kasim a nyagsi kama ase wein ale a chagsi dii la. Wa gattan̄a me a peenti nna yegayega. ⁴ Yogsum yaa yik baai ale a limsi vorumu la nna yegayega ate ba nyinsan̄a a gok ate ba nye nna ase ba kpi la.

⁵ Sabiilowa a yaa weeni nipooma ayen, “Ni kan chali yogsum̄a, mi seba ayen ni a gisi ka Yeezu waai ate ba kpi wa jabarimu nyiŋ la. ⁶ Wa ka dela jigini, wa yiti kum po kama ase wa ale liŋ weeni ni dii la. Ni jam a nya juijui ate ba pa wa a dueni la. ⁷ Ni cheŋ nwuli a ga weeni wa n̄aan̄viirima ayen wa yiti kum po kama, wa be de ka niŋ a cheŋ Galili ten̄ka. Ni le nya wa dula jigini. Ni teeri m le weeni ni dii la.”

⁸ Ba yaa basi dula jigini ale supeantik a ga weeni wa n̄aan̄viirima dii meena ate sabiilowa a weeni ba la.

⁹ Yeezu a yaa tu ba dula jigini a yaa weeni ba ayen, “Suyogini a bo ale ni.” Ba yaa domsi kali a puusi wa. ¹⁰ Yeezu yaa weeni ba ayen, “Ni kan chali yogsumo a abe ni ga weeni m suaataŋa ayen ba cheŋ Galili teŋka a ga tu mu dula jigini.”

¹¹ Nipooma ale cheŋ a ga nueri la, sojima gela a yaa cheŋ teŋka po a ga weeni Juuma Puusika Yenni kpaŋŋa dii meena ale nye la. ¹² Juuma Puusika Yenni kpaŋŋa a yaa tu chaab ale teŋka kpaŋŋa ate ba pa ligra yegayega a te sojima ale weeni ba ayen, ¹³ “Ni weeni ayen nama a doa goa kama ate wa ŋaaniirima a jam zu pa wa. ¹⁴ Gominawa a dan poom wom ti le biisi a vari ni a basi.”

¹⁵ Sojima yaa tuesi ligraŋa ale weeni ate ku paari Juuma meena ayen Yeezu ŋaaniirima ale zu pa wa vorumu po.

¹⁶ Wa ŋaaniirima pi ale wanyiwa a yaa cheŋ a ga jueli guuk kunyi zuk Galili teŋka po juijui ate Yeezu a weeni ba ayen ba cheŋ la. ¹⁷ Ba ale nya wa dula jigini la ba yaa puusi wa. Ba gela a jam diem ta ka chichama. ¹⁸ Yeezu a yaa forisi paari ba a weeni ba ayen, “Naawen a te mi pagrim kama wenŋmazuk ale teŋzuk meena. ¹⁹ Ni cheŋ teŋsa meena a sak nuruba ate ba va mi, abe ni a te ba soka Kowa Naawen ale wa biika ale wa chiika pagrim nyiŋ. ²⁰ Ni sak ba ate ba va wie ŋaai meena ate mi a sak ni la. M le bo ale ni a ga paari teŋka kpeglimka.”

**The New Testament in the Buli language
(Ghana)**

**Buli: The New Testament in the Buli language
(Ghana) (New Testament)**

copyright © 2003 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Buli (Ghana)

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-11-16

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 13 Jul 2024 from source files
dated 29 Jan 2022

24aad1ee-9f16-5a40-b094-5b16e513253a